

# UNDERDÅNIGT BETÄNKANDE

AFGIFVET AF

DEN AF KUNGL. MAJ:T DEN 3 OKTOBER 1902  
TILLSATTA KOMMITTÉ

RÖRANDE

## REGLERING AF STATENS ÄMBETSVERKS OCH MYNDIGHETERS LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.

XXVI.

REGLERING AF LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.

BETRÄFFANDE

FARMACEUTISKA INSTITUTET.



STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET, P. A. NORSTEDT & SÖNER

1910

[101445]



## INNEHÅLL.

	Sid.
Underdånig skrifvelse till Konungen . . . . .	I—II.
Betänkande och förslag.	
Inledning . . . . .	1.
Inkomna framställningar . . . . .	40.
Farmaceutiska institutets organisation och verksamhet . . . . .	51.
Kommitténs förslag . . . . .	66.
Professorer . . . . .	»
Föreståndaren . . . . .	74.
Öfriga lärarbefattningar . . . . .	77.
Sekreterare och kamrerare . . . . .	91.
Vaktmästare . . . . .	92.
Städning . . . . .	96.
Materialier, instrument, böcker och samlingar . . . . .	»
Uppvärmning, belysning och vattenförbrukning m. m. dylikt . . . . .	»
Hyra för lokaler . . . . .	97.
Egendomens underhåll, renhållning och diverse . . . . .	»
Aflöningsvillkor . . . . .	98.
Stat m. m. . . . .	101.
Kostnadsberäkning . . . . .	104.
Öfvergångsförhållanden . . . . .	105.

## Till KONUNGEN.

Den kommitté, åt hvilken Kungl. Maj:t den 3 oktober 1902 uppdragit att afgifva underdånigt utlåtande och förslag rörande reglering af statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m., får härmed

i underdånighet öfverlämna delen XXVI af sina betänkanden, innefattande förslag i nämnda hänseende beträffande farmaceutiska institutet.

Stockholm den 10 november 1910.

Underdånigst  
F. H. SCHLYTERN.

OLOF BJÖRKLUND.      TH. AF CALLERHOLM.      PHILIP KLINGSPOR.  
CARL PERSSON.      RICHARD VIDE.

*Elis Sidenbladh.*

---

Farmaceutiska institutet.

---

## Inledning.

De första allmänna bestämmelserna om apoteksväsendet gäfvos ge- <sup>1688 års</sup>  
nom medicinalordningarna af den 30 oktober 1688. <sup>medicinalord-</sup>  
<sup>ningar.</sup>

Enligt dessa skulle collegium regium medicorum eller collegium medicum hafva uppsikten öfver apoteksväsendet.

För rättigheten att hålla apotek fordrades, bland annat, att hafva undergått examen, inför collegium medicum, af särskildt för ändamålet tillkallade apotekare.

»Gesäll» å apotek skulle vara skyldig att före antagandet till tjänstgöring förete i collegium medicum intyg (testimonia).

Beträffande apotekarnas disciplar eller lärgossar var föreskrifvet, att de skulle vid antagandet vara vid en lagom ålder och äga erforderlig kunskap i latin. »Dessa skola af apotekarna troligen i deras konst undervisas och ingalunda tillåtas att komma till recepterande förr än de en god tid bortåt något lärt hafva. I synnerhet skall dem ej anförtros att blanda tillsammans några purgantia, opiata, mercurialia och antimonialia medicamenta, med mindre någon af gesällerna är därhos, som dem noga ser på händerna».

Anförda bestämmelser gällde i hufvudsak till slutet af 1700-talet.

Den 12 februari 1799 utfärdade Kungl. Maj:t reglemente för apotekare och dem, som med apotekarkonstens lärande och utöfning sig vilja befatta.

*Regl. 12/2  
1799.*

Beträffande lärling var föreskrifvet, bland annat, att han borde under lärotiden, hvilken skulle räcka minst tre, högst sex år, af husbonden

tillhållas att öka sin kunskap i latin och söka lära tyska och flera språk; därjämte skulle han under förra hälften af lärotiden erhålla undervisning uti kännedomen af »Simplicia». Under senare hälften af lärotiden borde husbonden själf underrätta lärlingen samt gifva honom tillfälle att af vederbörande lärare efter hand inhämta de kemiska grunderna till de operationer, som förekomme i laboratorium och apotek. Under det sista läroåret borde lärlingen erhålla ledighet att bevista föreläsningar uti naturhistoria och farmacien, om han vistades på sådant ställe, där dylika föreläsningar hölles. När lärotiden utgått, ägde husbonden anmäla lärlingen uti collegium medicum för undergående af pharmaciæ studiosi examen.

Vid denna examen skulle, om den ägde rum i Stockholm, någon ledamot eller medlem af collegium medicum tillkallas af husbonden, samt, om examen skedde i landsorten, provincial-medicus, stads-physicus eller annan medlem af collegium medicum öfvervara densamma. Öfver förloppet af examen skulle berättelse ingifvas till collegium medicum, som, därest examinanden godkändes, förklarade honom för studiosus pharmaciæ.

En studiosus pharmaciæ borde ytterligare upparbeta sig uti latin, tyska och andra språk. Om han tjänstgjorde i hufvudstaden, borde han hos »historiæ naturalis professorn» eller »historiæ naturalis demonstratorn» och andra lärare söka förkofran uti dessa vetenskaper, men vistades han på annan ort i riket, borde han hos kunniga män nyttja den undervisning, som möjligen kunde vara att tillgå.

Sedan pharmaciæ studiosus minst fyra år haft »condition» å apotek, ägde han anmäla sig i collegium medicum att antingen som provisor förestå annans eller såsom apotekare upprätta eget apotek, och erhöll »en så beskaffad studiosus pharmaciæ namn af pharmaciæ candidat».

Provisorsexamen skulle anställas inför collegium medicum och såsom examinatorer tjänstgöra två af collegium medicum tillkallade, i Stockholm boende apotekare, en af de yngre och en af de äldre.

Vid denna examen tillhörde det den yngre apotekaren att efterfråga, huru kandidaten kände medicamenta simplicia, deras berednings- och förvaringssätt m. m. Den äldre apotekaren skulle förhöra, huru medicamenta composita och præparata skulle tillredas, orsakerna därtill, handlagen därvid m. m.

På enahanda sätt skulle förfaras vid apotekarexamen, dock att därvid tillika skulle af collegii medici ledamöter undersökas examinandens kunskap i språk och chemia physica.

Sedan collegium medicum år 1813 ombildats till sundhetskollegium, öfvergick collegii medici befattning med apoteksväsendet på nämnda myndighet.

Den 11 augusti 1819 utfärdade Kungl. Maj:t förnyadt reglemente för apotekare och dem, som med apotekarkonstens lärande och utöfning sig vilja befatta.

*Regt. 11/8  
1819.*

Bestämmelserna i detta senare reglemente beträffande det farmaceutiska undervisnings- och examensväsendet öfverensstämde i hufvudsak med stadgandena i 1799 års reglemente.

Bland de nya bestämmelserna i 1819 års reglemente torde böra framhållas, att vid provisors- eller apotekarexamen skulle examinationen ske, förutom af de två apotekarna, äfven af historiae naturalis och chemiæ professorerna vid det då nyligen inrättade karolinska mediko-kirurgiska institutet eller, vid förfall för dem, af vederbörande adjunkter. Examinanden skulle af den förre professorn förhöras i örtkännedom, kultur af medicinalväxter samt delar af zoologien. Chemiæ professorn skulle förhöra i den teoretiska farmacien äfvensom i användandet af den kemiska teorin på de farmaceutiska operationerna; därjämte skulle han pröfva examinandens kunskaper i latin. Någon skillnad mellan provisors- och apotekarexamen synes icke hafva förefunnits.

Behovvet af en särskild farmaceutisk undervisningsanstalt blef emellertid alltmera kännbart, och år 1837 öppnades i Stockholm en af apotekarsocieteten inrättad läroanstalt för farmaceuters undervisning. Detta läroverk, som erhöll benämningen farmaceutiska institutet, underhölls till en början helt och hållet af apotekarsocieteten.

*Inrättande af  
farmaceutiska  
institutet.*

Genom beslut vid 1840—1841 årens riksdag beviljades för den påföljande statsregleringsperioden ett årligt anslag af 1,000 riksdaler banko till läroanstalten i fråga under villkor att apotekarsocieteten bidroge med

*1840—1841  
årens riks-  
dag.*



minst 2,000 riksdaler banko samt att anstalten ställdes under sundhetskolllegiets inseende.<sup>1</sup>

Emellertid kunde apotekarsocieteten icke uppfylla det stadgade villkoret om bidrag från societeten med 2,000 riksdaler banko, hvarför statsanslaget icke heller utgick.

1844—1845  
årens riksdag.

Efter framställning medgäfvos Rikets Ständer vid 1844—1845 årens riksdag (skrifvelse den 8 februari 1845 n:r 88), att ett årligt anslag af 1,000 riksdaler finge intill nästa riksdag utgå för ifrågavarande anstalt emot villkor, bland andra, att apotekarsocieteten årligen bidroge med 1,000 riksdaler.

Enahanda statsbidrag utgick äfven under närmast följande statsregleringsperioder enligt beslut vid 1847—1848, 1850—1851 och 1853—1854 årens riksdagar.

1856—1858  
årens riksdag.

Anslaget höjdes vid 1856—1858 årens riksdag (skrifvelse den 25 februari 1858 n:r 222) till 3,750 riksdaler riksmünt, dock under villkor att apotekarsocieteten bidroge med motsvarande belopp.

Sistnämnda beslut förnyades vid 1859—1860 samt 1862—1863 årens riksdagar.

1865—1866  
årens riksdag.

Uti statsverkspropositionen vid 1865—1866 årens Riksdag hemställde Kungl. Maj:t, att anslaget till farmaceutiska institutet måtte höjas med 1,125 riksdaler, under förbehåll af ett mot statsanslaget svarande tillskott från apotekarsocieteten, samt att därjämte med afseende å ifrågaställd skyldighet för institutets lärare att deltaga i provisors- och apotekarexamen 2,000 riksdaler måtte beviljas att ställas till förfogande åt direktionen öfver institutet.

Rikets Ständer medgäfvos enligt skrifvelse den 16 juni 1866 n:r 81, att anslaget i fråga finge för år 1867 bestämmas till 6,875 riksdaler, att utgå och användas i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag.

<sup>1</sup> Stadgar för institutet utfärdades af sundhetskolllegiet den 12 februari 1846.

Äfven för åren 1868 och 1869 anvisade Riksdagen på extra stat enahanda belopp som för år 1867.

Uti skrifvelse den 23 november 1866 till sundhetskollegium förordnade Kungl. Maj:t, att den andel uti provisors- och apotekarexamen, som enligt reglementet för apotekare af den 11 augusti 1819 tillhörde professorerna i naturalhistoria och kemi vid karolinska mediko-kirurgiska institutet eller deras adjunkter, skulle från och med 1867 års början samt tills vidare, så länge det för ändamålet beviljade anslaget utginge, eller intill dess annorlunda blefve föreskrifvet, öfverflyttas på lärarna vid farmaceutiska institutet. Kungl. Maj:t bemyndigade tillika sundhetskollegium att meddela de närmare föreskrifter i öfrigt rörande nämnda examen, hvilka kunde befinnas nödiga.

*Ändrade föreskrifter ang. provisors- och apotekar-examen.*

I enlighet därmed utfärdade sundhetskollegium den 25 februari 1867 kungörelse rörande förändrade föreskrifter för provisors- och apotekarexamens afläggande (svensk författningssamling n:r 9 sid. 3).

I statsverkspropositionen vid 1869 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att ofvanberörda för åren 1867—1869 beviljade extra anslag måtte, med enahanda belopp och under samma villkor som för år 1869, äfven utgå för år 1870.

*1869 års riksdag.*

Uti skrifvelse den 13 maj 1869, n:r 79, meddelade Riksdagen att, med afseende därå att ifrågavarande anslag icke kunde anses vara af tillfällig beskaffenhet utan måste anses behöfvas äfven för framtiden, Riksdagen ansett sig böra på ordinarie stat definitivt anvisa såväl det farmaceutiska institutet, under villkor af enahanda bidrag från apotekarsocietetens sida, tillagda anslag 4,875 riksdaler, som ock det för examensskyldighetens öfverflyttning beviljade belopp af 2,000 riksdaler eller tillhopa 6,875 riksdaler att emot förenämnda villkor årligen utgå.

Med bifall till framställning af Kungl. Maj:t höjde Riksdagen enligt skrifvelse den 19 maj 1875 n:r 29, för beredande af tillgång för tillökning i aflöningen för vaktmästaren vid farmaceutiska institutet, det för institutet uppförda ordinarie anslaget med 150 kronor.

*1875 års riksdag.*

1876 års  
riksdag,

Apotekarsocieteten anmälde år 1875 till sundhetskollegium, att apotekarna icke kunde efter 1876 års utgång erlægga de årliga bidragen till farmaceutiska institutets underhåll, hufvudsakligen därför att de flesta apotekare genom ingående i den år 1873 bildade fonden för de säljbara apoteksprivilegiernas amortering kommit i en helt annan ställning än förut.

I afvaktan på utredning om förändrad anordning af ifrågavarande undervisning hemställde Kungl. Maj:t uti statsverkspropositionen vid 1876 års riksdag (se bilagan n:r 7 till berörda proposition sid. 95—97), att för uppehållande under år 1877 af undervisningen vid farmaceutiska institutet måtte, utöfver ordinarie anslaget, af statsmedel anvisas ett belopp af 4,875 kronor, motsvarande apotekarsocietetens bidrag. Denna framställning blef af Riksdagen bifallen (skrifvelse den 11 maj 1876 n:r 42).

Det torde här böra erinras, att Riksdagen för hvart och ett af åren 1875, 1876 och 1877 beviljade dyrtidstillägg till två befattningshafvare vid farmaceutiska institutet med tillhopa 380 kronor årligen.

1877 års  
riksdag,

I statsverkspropositionen vid 1877 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att till uppehållande af undervisningen vid farmaceutiska institutet under år 1878 måtte utöfver institutets å ordinarie stat utgående anslag, 7,025 kronor, af Riksdagen beviljas ett extra anslag af 7,575 kronor.

Att sålunda ett ökad statsanslag föreslogs, var föranlett, bland annat, af behöfvet af en förhöjning i aflöningarna åt vederbörande tjänstinnehafvare vid institutet.

Enligt upprättadt förslag till utgiftsstat för år 1878 skulle kostnaderna för institutets verksamhet uppgå till följande belopp:

arfvode åt inspektor . . . . .	kronor	500
aflöning för en lärare i kemi och farmaci . . . . .	»	3,500
» » » assistent vid laboratoriet . . . . .	»	1,500
» » » lärare i naturhistoria och farmakognosi . . . . .	»	3,000
» » » » i fysik och matematik . . . . .	»	1,000
» » » » i författningskunskap . . . . .	»	300
» » vaktmästaren . . . . .	»	800

hushyra . . . . .	kronor	2,600
instrument, böcker, laborationsmaterialier . . . . .	»	1,000
ved, kol, lysgas, vatten m. m. . . . .	»	1,000
Summa kronor		15,200

Till bestridande af nämnda utgifter skulle förutom föreslagna statsanslag, tillhopa 14,600 kronor, jämväl såsom dittills användas elevernas terminsafgifter, beräknade till omkring 600 kronor.

Det af Kungl. Maj:t å extra stat äskade anslaget blef af Riksdagen beviljadt (skrifvelse den 24 maj 1877, n:r 50).

Jämväl för hvart och ett af åren 1879, 1880 och 1881 anvisade Riksdagen å extra stat ett anslag af 7,575 kronor.

Genom kungl. kungörelse den 19 december 1879 (svensk författningssamling n:r 66) förordnade Kungl. Maj:t, att farmacie-studiosi-examen skulle från och med år 1881 afläggas vid farmaceutiska institutet. *Kungl. kung.  
19/12 1879*

Sedan väckt förslag om förläggande af farmaceuternas undervisning till tekniska högskolan befunnits icke vara lämpligt, hemställde Kungl. Maj:t uti statsverkspropositionen vid 1881 års riksdag, bland annat, därom att Riksdagen måtte, med godkännande af föreslagen stat för farmaceutiska institutet, för dess tillämpning bevilja en förhöjning af institutets ordinarie anslag med 10,975 kronor. *1881 års  
riksdag.*

Det af Kungl. Maj:t framlagda förslaget till stat blef af Riksdagen andradt dels i afseende å fördelningen af vissa lärares lön och tjänstgöringspenningar dels ock beträffande beloppet af vaktnästarens aflöningsförmåner.

Riksdagen antog, enligt skrifvelse den 25 april 1881 n:r 23, följande stat för farmaceutiska institutet:

	K r o n o r.		
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.
En lärare i kemi och farmaci . . . . .	3,000	1,500	4,500
<i>Anm.</i> Om läraren tillika innehar annan tjänst, minskas lönen med 1,000 kronor.			
En lärare i naturalhistoria och farmakognosi . . . . .	2,700	1,300	4,000
<i>Anm.</i> Om läraren tillika innehar annan tjänst, minskas lönen med 1,000 kronor.			
Arfvode åt en lärare i fysik . . . . .	—	—	1,200
» » » » » författningskunskap . . . . .	—	—	300
» » assistenter . . . . .	—	—	1,500
» » föreståndaren . . . . .	—	—	500
En vaktmästare . . . . .	650	300	950
<i>Anm.</i> Om vaktmästaren i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, minskas, så länge denna förmån kvarstår, lönen med 150 kronor.			
Laboratorium, instrument, samlingar, böcker . . . . .	—	—	1,800
Ved, kol, gas, vatten och diverse . . . . .	—	—	2,000
Hyra till apotekarsocieteten . . . . .	—	—	2,600
Summa kronor	—	—	19,350

För tillämpning af ifrågavarande stat beviljade Riksdagen en höjning af institutets ordinarie anslag med 10,725 kronor samt förklarade, att tjänstgöringspenningarna för de båda lärare, i hvilkas aflöning sådana inginge, skulle vid tjänstledighet afstås till vikarie.

1891 års  
riksdag.

Uti statsverkspropositionen vid 1891 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att Riksdagen måtte medgifva sådan ändring i staten för farmaceutiska institutet, att *dels* den däri upptagna posten »hyra till apotekarsocieteten» höjdes med 400 kronor, *dels* posten »ved, kol, gas, vatten och diverse» höjdes med 200 kronor, *dels ock* posten »arfvode åt assistenter» höjdes med 1,000 kronor, samt att Riksdagen i följd däraf och med bestämmande, att clevernas terminsafgifter skulle beräknas till 900 kronor om året, måtte bevilja en förhöjning i institutets ordinarie anslag af 1,300 kronor, eller från 17,750 till 19,050 kronor.

Tillika föreslog Kungl. Maj:t Riksdagen att medgifva, att det belopp, hvarmed elevernas terminsafgifter kunde komma att öfverskjuta 900 kronor för år, finge efter medicinalstyrelsens pröfning användas såväl till materielens förbättring vid institutet som ock till förökad undervisnings bestridande, där sådant af tillfällig anledning funnes vara behöfligt.

Hvad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, blef af Riksdagen bifallet (skrifvelse den 14 maj 1891, n:r 38).

Under år 1896 frånträdde dåvarande läraren i naturalhistoria och farmakognosi, hvilken samtidigt innehåft e. o. professorsbefattning vid Uppsala universitet, sistberörda tjänst, till följd hvaraf han jämlikt staten för farmaceutiska institutet blef berättigad till 1,000 kronor högre aflöning än den han förut uppburit. Då medel till sådan högre aflöning icke blifvit anvisade, föreslog Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen vid 1897 års riksdag, att farmaceutiska institutets ordinarie anslag måtte höjas med 1,000 kronor eller till 20,050 kronor.

1897 års  
riksdag.

Enligt skrifvelse den 17 maj 1897, n:r 78, blef Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning af Riksdagen bifallen.

I anledning af gjord framställning om beredande af medel till aflönande af en tredje och en fjärde assistent vid farmaceutiska institutet erhöll medicinalstyrelsen genom kungl. bref den 22 oktober 1897 be- myndigande att föreskrifva, att från och med vårterminen 1898 eleverna vid institutet skulle för åtnjutande af undervisning därstädes erlägga förhöjd terminsafgift, dock med rättighet för institutets styrelse att för mindre bemedlad elev medgifva nedsättning i afgiften.

Genom terminsafgiftens höjande bereddtes en årlig tillgång, af hvilken tillsammans med det i staten upptagna anslag till assistenter, 2,500 kronor, utgingo årsarfvoden till 1 förste assistent med 1,500 kronor och till 3 assistenter med 1,000 kronor åt hvardera.

Till åtlydnad af föreskrift, meddelad genom kungl. bref den 28 maj 1897, afgaf medicinalstyrelsen i skrifvelse den 29 september 1900 med tillägg af den 14 november samma år förslag till ny stadga för farma-

1901 års  
riksdag.

centiska institutet, afsedd att ersätta ej mindre de af sundhetskollegiet den 12 februari 1846 för institutet utfärdade stadgar, än äfven vissa af medicinalstyrelsen gifna föreskrifter angående studie- och examensväsendet vid institutet. Tillika gjorde medicinalstyrelsen framställning angående omreglering af institutets aflönings- och utgiftsstat.

Under ärendets förberedande behandling i medicinalstyrelsen hade fråga uppstått om ett ändamålsenligare ordnande af farmaceuternas första utbildning under elevtiden. Eleven skulle nämligen såsom sådan då tjänstgöra å apotek i tre år och därunder förvärfva sådan teoretisk och praktisk utbildning, som satte honom i stånd att tjänstgöra såsom medhjälpare å apotek och aflägga farmacie-studiosi-examen.

Medicinalstyrelsen begärde yttrande från farmaceutiska institutets styrelse, huruvida icke möjlighet kunde beredas apotekseleverna att före farmacie-studiosi-examens afläggande få för densamma genomgå en studiekurs vid institutet.

Farmaceutiska institutets styrelse hemställde, att vid institutet måtte anordnas en för alla apotekselever gemensam undervisningskurs. Minsta tiden för en sådan kurs borde vara ett halft år, och en dylik kurs om året vore för ändamålet fullt tillräcklig.

Vid uppgörande af undervisningsplan för kursen hade institutets styrelse utgått från den förutsättning, att någon väsentlig ökning af då fastställda kunskapsfordringar ej borde komma i fråga. De praktiska öfningarna skulle hufvudsakligen förläggas till augusti och september månader, då institutets laboratorier kunde helt disponeras af apotekseleverna. Visserligen skulle undervisningen af institutets ordinarie lärjungar börja den 15 september, men detta kunde uppskjutas till den 1 oktober, om en utvidgning af lokalen medgäfve, att de för det dåvarande nödvändiga parallellafdelningarna sammansloges till en afdelning.

De lärarkrafter, öfver hvilka institutet förfogade för undervisning i kemi och farmaci samt botanik och farmakognosi, behöfde uteslutande tagas i anspråk för de ordinarie eleverna. Någon ytterligare skyldighet borde ej påläggas dessa lärare än att hvar i sitt ämne utöfva tillsyn öfver apotekselevernas undervisning.

Däremot förfogade institutet öfver assistenter, som under flerårig undervisning af institutets lärjungar och privat handledning af apotekselever förvärfvat erforderlig vana och skicklighet. Åt dessa assistenter kunde apotekselevernas undervisning uppdragas. Sålunda borde det öfverlämnas åt två assistenter att undervisa i kemi, farmaci och författningskunskap samt att leda de kemisk-praktiska öfningarna och åt en tredje att undervisa i botanik och farmakognosi med dithörande öfningar.

Examineringen af apotekseleverna kunde förrättas antingen, såsom dittills, af farmaceutiska institutets lärare eller ock af elevernas särskilda lärare under vederbörlig kontroll.

Kostnaderna för apotekselevernas undervisning beräknade institutets styrelse uppgå till 4,600 kronor för år, däraf 3,000 kronor åt tre assistenter. För en gång erfordrades därutöfver ett visst belopp till anskaffande af arbetsbord, skåp, gas-, vatten- och afloppsledningar m. m. En del af den årliga kostnaden borde bestridas af elevernas afgifter. Beloppet af dessa afgifter beräknade styrelsen uppgå till minst 1,600 kronor för år, hvadan af statsmedel erfordrades 3,000 kronor. Den särskilda examensafgiften borde bibehållas såsom ersättning åt examinatorer, ifall nuvarande examensordning bibehölles, och till arvode åt censorer, om sådana skulle förekomma. Till förhyrande af utvidgade undervisningslokaler måste ytterligare beredas ett årligt anslag af 1,800 kronor.

Apotekarsocietetens direktion, hvars yttrande infordrades öfver det af farmaceutiska institutets styrelse afgifna förslaget till ett ändamålsenligare ordnande af farmaceuternas teoretiska och praktiska utbildning under deras elevtid, förklarade sig i hufvudsak instämma i det af institutets styrelse uppgjorda förslaget, men gjorde därvid vissa anmärkningar. Särskildt framhölls af apotekarsocietetens direktion, att de afgifter, som kunde affordras eleven för genomgående af studiekursen, inberäknadt examensafgiften, icke borde öfverstiga 100 kronor.

I ett redan förut afgifvet särskildt utlåtande öfver de af farmaceutiska institutets styrelse uppgjorda förslag till stadga för institutet och till ny stat för detsamma hade apotekarsocietetens direktion utgått från det antagandet, att antalet ordinarie elever vid institutet skulle begränsas till



högst 80. Direktionen ansåg nämligen undervisning af ett större antal sådana elever ej kunna utan svårare olägenheter skötas af de jämförelsevis fåtaliga lärarkrafterna.

Det erinrades af direktionen, att ensamt till de kemiska öfningarna för den farmaceutiska undervisningen anslagits i Berlin 15,000 och i Marburg 12,000 tyska riksmark och att staten för farmaceutiska institutet i Köpenhamn, med ungefär samma antal lärjungar som vid institutet i Stockholm, vore omkring 30 procent högre än den för sistnämnda läroanstalt af dess styrelse föreslagna.

Enligt direktionens åsikt vore den föreslagna staten — däri ett uppfördt anslag till assistenter borde höjas med 2,100 kronor — den minsta möjliga och antaglig endast under villkor att de ordinarie elevernas antal inskränktes till högst 80.

I medicinalstyrelsens förslag till stadga för farmaceutiska institutet upptogos bestämmelser om anordnande därstädes af en frivillig lärokurs för apotekselever och bibehöllos alla de af institutets styrelse föreslagna undervisningsämnen för såväl farmacie studiosi- som apotekarexamen samt insattes åtskilliga allmänna stadganden rörande studie- och examensordningen vid institutet. Däremot uteslötos hvarjehanda detaljföreskrifter, som medicinalstyrelsen ansåg böra meddelas af institutets styrelse. I de flesta öfriga hänseenden blef det af institutets styrelse afgifna förslag till stadga till sitt väsentligaste innehåll godkänt af medicinalstyrelsen, som dock hemställde om åtskilliga modifikationer beträffande sammansättningen af institutets styrelse, föreståndarens ställning och lärarnas tillsättning m. m.

Vidkommande aflönings- och utgiftsstaten framhöll medicinalstyrelsen, att en reglering däraf länge varit af behovet påkallad. Ett läroverk med så stort antal lärjungar och en för landets sjukvård så viktig uppgift kunde svårligen uppehållas på tillfredsställande sätt med ett anslag af knappast mer än 20,000 kronor. Skulle lämpliga lärare kunna erhållas och bibehållas, måste de enligt medicinalstyrelsens förmenande ovillkorligen aflönas så, att de funne sin bärgning genom att ägna sig åt undervisningskallet, emedan de i annat fall hellre vände sig åt den praktiska sidan af apotekar-

banan, där de visste sig snart nog kunna förvärfva en jämförelsevis riklig utkomst på sitt arbete.

Enligt medicinalstyrelsens förslag skulle farmaceutiska institutets utgiftsstat blifva af följande innehåll:

	K r o n o r.		
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.
Aflöning till 1 professor i kemi och kemisk farmaci . . . . .	4,500	1,500	6,000
» » 1 professor i botanik och farmakognosi . . . . .	4,500	1,500	6,000
» » 1 lärare i teknisk farmaci och författningskunskap . . . . .	1,500	500	2,000
» » 1 lärare i fysik . . . . .	1,500	500	2,000
» » 1 extra lärare i bakteriologi . . . . .	—	—	600
» » 1 föreståndare . . . . .	—	—	500
» » sekreterare och kamrerare . . . . .	—	—	1,000
» » assistenter . . . . .	—	—	8,400
» » betjäning (utom fri bostad och ved åt en vaktmästare)	—	—	1,500
Materialier, instrument, böcker, samlingar . . . . .	—	—	4,300
Bränsle, gas, vatten m. m. . . . .	—	—	2,400
Egendomens underhåll, renhållning och diverse . . . . .	—	—	1,000
Hyra för lokalerna . . . . .	—	—	6,800
Summa	—	—	42,500

I afseende å de särskilda anslagsbehofven för institutet hade i de gjorda framställningarna anförts bland annat följande.

För de två hufvudlärarna begärdes en förhöjning af då utgående aflöningar till 6,000 kronor åt hvardera. De undervisningskurser, som af dem lämnades, vore omfattande högskolekurser och förutsatte motsvarande kvalifikationer. Det förefunnes alltså icke någon anledning, hvarför dessa lärare i ekonomiskt afseende skulle intaga en sämre ställning än likställda lärare vid t. ex. karolinska institutet och tekniska högskolan. Skulle för dessa viktiga lärarposter kunna förvärfvas dugliga krafter, vore förhöjningen i aflöning det första villkoret. Dessa lärares tid toges så i anspråk för undervisningen, föreläsningar och öfningar, att något inkomstbringande arbete vid sidan hvarken vore möjligt eller kunde tillåtas.

Läraren i kemi och farmaci åtnjöte för det dåvarande 4,500 kronor i kontant aflöning och fri bostad, alltså nära nog full professorslön. Då emellertid de af honom disponerade bostadsrum vore behöfliga till förökande af undervisningslokalerna, borde villkoret för åtnjutandet af ifrågasatta förhöjningen vara, att han afstode från bostadslägenheten.

Till läraren i naturalhistoria och farmakognosi utginge för det dåvarande en aflöning af 4,000 kronor. Under det företräddarna endast haft föreläsningsskyldighet, hade den dåvarande läraren villigt påtagit sig att utöfver föreläsningarna lämna praktisk handledning med minst 100 timmar per lärjunge och läsår. Om lärjungarna fördelades på 4 till 5 afdelningar, blefve hans tjänstgöring ungefär densamma som lärarens i kemi och farmaci. Då de båda hufvudlärarnas kvalifikationer i öfrigt borde vara desamma, syntes äfven aflöningsbeloppen böra vara lika.

För de bägge andra ordinarie lärarna föreslogs en aflöning af 2,000 kronor åt hvardera, hvilken aflöning medicinalstyrelsen ansett någorlunda motsvara det arbete, som fordrades af dem.

Af farmaceutiska institutets styrelse hade visserligen endast begärts en aflöning af 1,500 kronor åt läraren i teknisk farmaci och författningskunskap. Då det likväl syntes möta svårighet att med de stigande aflöningsförmåner, som dåmera inträdt inom apotekaryrket, erhålla en fullt kvalificerad lärare för en aflöning af endast 1,500 kronor och då tjänstgöringsskyldigheten för ifrågavarande båda ordinarie lärare vore i det närmaste lika, hade medicinalstyrelsen ansett aflöningen ej kunna sättas lägre än till 2,000 kronor äfven för läraren i teknisk farmaci och författningskunskap.

Farmaceutiska institutets styrelse hade för öfrigt ansett aflöningen för sistnämnda lärare kunna bestämmas till 1,500 kronor endast under den förutsättning att han tillika anställdes såsom assistent mot åtnjutande af därför ifrågasatt arvode.

I ämnet teknisk farmaci, hvilket omfattade en framställning af de för ett fullständigt apotek erforderliga lokaler, apparater m. m., hade under flera år undervisning bekostats med räntorna på en donation, öfver hvilka institutets styrelse kunnat någorlunda fritt förfoga. På grund af det samband detta ämne ägde med författningskunskap, hade undervisningen däri ansetts böra öfverlämnas åt läraren i sistnämnda ämne, hvilken jämväl

skulle meddela undervisning i beredningen af s. k. galeniska medel, såsom salfvor, tinkturer och pulver, i en del recepturarbeten samt i farmaciens historia.

Hvad läraren i fysik anginge, hade hans arbete ökats med examensskyldighet och ledning af praktiska öfningar.

De bakteriologiska öfningarna, som för det dåvarande vore fakultativa och bekostades af de i dem deltagande lärjungarna, hade ansetts böra blifva obligatoriska.

Att behof af undervisning i bakteriologi förefunnes, framginge däraf att apotekarkåren, från hvilken initiativet tagits till anordnande af undervisning i detta ämne, för en kostnad af omkring 3,000 kronor bestridt utgifterna för nödig undervisningsmateriel och därjämte åt en af läroverkets assistenter, som utbildat sig till bakteriolog, lämnat anslag för fortsatta studier utom riket.

För ett allmännare införande af bakteriologiska undersökningar kunde det endast vara till gagn, om apotekaren inhämtade kunskap i näringssubstratens beredning och tillhandahölle sådana åt läkaren. Kunde han därutöfver stödja läkaren med renodling och diagnosticering af bakterier, vore vinsten icke ringa.

Den då ifrågasatta extra läraren, som skulle få att undervisa i elementär bakteriologi och därvid handleda omkring tre afdelningar om året, hvardera under en månad, borde därför äga åtnjuta ett arfvode af 600 kronor.

Åt föreståndaren vid institutet föreslogs ej någon förändring af då utgående arfvode, 500 kronor, därest kamrerare och sekreterare anställdes. Den mest betungande delen af föreståndarens arbete hade dittills varit värden af institutets ekonomi, bokföring, skrifgöromål m. m. Blefve särskild tjänsteman anställd för dessa arbeten, borde det beviljade arfvodet, 500 kronor, vara tillräcklig ersättning för föreståndargöromålen.

För upprätthållande af sekreterar- och kamrerargöromålen föreslogs ett belopp af 1,000 kronor. Enligt hvad institutets styrelse höll före, vore det icke möjligt att finna en föreståndare, som kunde påtaga sig, utöfver en föreståndares vanliga göromål, äfven den ekonomiska förvaltningen, bokföringen och öfriga skrifgöromål, som förekomme vid läroverket. Frågan, om en eller två personer skulle anställas för dithörande göromål, syntes kunna hållas öppen. För sekreterargöromålen vore en juridiskt

bildad person önskvärd, för kamrerargöromålen vore en person med måttligare anspråk användbar. Biträde vore äfven behöfligt, såvida föreståndaren — enligt förslaget en af lärarna — icke skulle hindras att följa sin vetenskaps utveckling och dömas till en äfven för läroverkets anseende skadlig översamhet på vetenskapligt område.

Åt assistenter hade institutets styrelse ursprungligen begärt ett anslagsbelopp af sammanlagdt 5,400 kronor, nämligen 1,800 åt förste assistenten samt 1,200 åt hvar och en af de tre öfriga assistenterna. Till dessa befattningar antoges examinerade apotekare med goda kunskaper. De lämnade icke blott handräckning åt vederbörande lärare, utan utöfvade äfven under lärarens tillsyn en ganska omfattande lärarverksamhet. Toge man i betraktande, att en examinerad apotekare vid tjänstgöring å apotek kunde bereda sig en inkomst af 2,000 å 3,000 kronor per år, måste den af institutets styrelse sålunda föreslagna förhöjningen anses vara den minsta möjliga och för öfrigt nödvändig, såvida icke institutet skulle blifva i saknad af assistenter.

Dessa aflöningar hade emellertid synts medicinalstyrelsen likasom apotekarsocietetens direktion för ringa i betraktande af det arbete, som fordrades af assistenterna, samt de aflöningar, som dåmera på den praktiska apotekarbanan vore vanliga för examinerade apotekare. En förhöjning till omkring 2,000 kronor åt hvar och en af assistenterna ansåg medicinalstyrelsen blifva erforderlig, därest institutet skulle kunna stadigvarande påräkna fullt kompetenta och skickliga biträden. Skulle en särskild studiekurs för apotekselever anordnas vid institutet och anförtros åt assistenterna, komme äfven deras tid och arbete att blifva så tagna i anspråk, att en aflöning af omkring 2,000 kronor måste betraktas som den minsta möjliga.

Farmaceutiska institutets styrelse hade i ett den 17 juli 1900 afgifvet utlåtande uppfört såsom lärararfvode för nyssberörda elevkurs en summa af 3,000 kronor. Därigenom skulle, enligt denna styrelses beräkning, sammanlagda anslagsbehovet för assistenter stiga till 8,400 kronor att fördelas dem emellan i den mån deras arbete och tid toges i anspråk. En del af denna summa kunde visserligen tänkas bestridd med afgifter, erlagda af de i undervisningskursen deltagande. Men då dessa afgifter icke syntes böra ställas alltför höga och i intet fall borde öfverstiga 100 kronor för hvarje kursdeltagare samt då enligt beräkning af institutets

styrelse en del andra utgifter, tillsammans uppgående till en summa af 1,600 kronor, skulle blifva erforderliga för kursen, hade medicinalstyrelsen icke ansett sig kunna nedbringa anslagssumman till assistenter under nämnda 8,400 kronor, utan bibehållit densamma oafkortad, under förutsättning att kursdeltagarnas afgifter skulle användas för bestridande af de öfriga kostnader, hvilka blefve en följd af den särskilda elevkursen.

Till vaktmästaren vid institutet utgingo för det dåvarande 950 kronor, af hvilka 150 kronor voro bostadsersättning. Institutets styrelse föreslog en förhöjning af anslaget till vaktmästare utöfver honom tillkommande fri bostad med vedbrand.

Vaktmästargöromålen vore nämligen, enligt styrelsens mening, så omfattande, att de vid andra institutioner ovillkorligen skulle fördelas på två personer. Vaktmästaren skulle ansvara för städning af auditorium och femton andra lokaler, af hvilka endast för fyra städerska blifvit antagen. Han skulle vara mekanisk arbetare för att under ferierna reparera och underhålla alla redskap af metall, han skulle ock sköta ångpannan. Under de senare åren hade värme- och ventilationsledning inrättats i de åt institutet upplåtna lokaler. Vid andra institutioner vore för vården af värmeledningen särskild eldare anställd. Vaktmästaren vore dessutom portvakt. Under vintern började hans arbete kl. 6 f. m. och räckte till kl. 10 e. m. Han vore alltså icke i stånd att bereda sig extra inkomster. Endast en ovanligt duglig och skötsam arbetare kunde åtaga sig detta arbete. Skulle principiella skäl lägga hinder i vägen för vaktmästaraflönings höjande, hemställde institutets styrelse, att särskild ersättning måtte beredas för vård af värmeledning och ångpanna.

Till utgifternas bestridande ansågo institutets styrelse och medicinalstyrelsen böra användas såväl afgifter af de studerande för undervisningen som ock statsanslag.

Det vore visserligen ej möjligt att exakt beräkna afgifternas belopp, men de syntes dock, lågt upptagna, kunna för år uppskattas till:

terminsavgifter för farmacie studiosi . . . . .	kronor 2,400
avgifter af apotekselever . . . . .	» 1,600
	<hr/>
Summa kronor	4,000

Med denna beräkning skulle för institutets behof erfordras ett årligt statsanslag af 38,500 kronor, alltså en förhöjning af 18,450 kronor i det för institutet då anvisade statsanslag.

Medicinalstyrelsen hemställde, att proposition måtte aflämnas till Riksdagen om beviljande af nämnda förhöjning.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 11 januari 1901 af ifrågasvarande ärende yttrade vederbörande departementschef till statsrådprotokollet, bland annat, följande.

Sedan den tid, då dittills gällande stat för farmaceutiska institutet fastställdes, hade i följd af utvecklingen på såväl naturvetenskapernas och läkarkonstens som andra områden ökade anspråk ställts ej mindre på utförfarna af apotekaryrket än äfven på de lärare, som hade att bibringa nödiga fackinsikter och färdighet åt dem, hvilka sökte utbilda sig för detta yrke.

De därför i åtskilliga främmande länder inrättade läroanstalterna utgjordes af högskoleinstitutioner.

Sedan dämera enligt kungl. kungörelse den 22 mars 1895 betyg om att hafva undergått godkänd mogenhetspröfning fordrades för att kunna antagas till apotekselev, syntes äfven i vårt land den anstalt, åt hvilken den farmaceutiska undervisningen anförtratts, böra erhålla en sådan organisation, att den kunde verka såsom en högre lärdomsanstalt.

För fullständigt vinnande af ett sådant ändamål skulle visserligen behöfva vid farmaceutiska institutet anställas ett större antal lärare än som föreslagits; men äfven om man ej genast kunde hinna så långt, syntes likväl antagandet i hufvudsak af medicinalstyrelsens förslag till nya stadgar och ny stat för institutet vara ett betydelsefullt steg i den rätta riktningen, till hvars tagande man för det dåvarande borde kunna inkränka sig.

Hvad förslaget till nya stadgar anginge, anhöll departementschefen att få för Kungl. Maj:t anmäla detta vid ett annat tillfälle.

Vidkommande åter medicinalstyrelsens förslag till ny stat, syntes detta förslag vara i hufvudsak lämpadt efter de dåvarande förhållandenas kraf, och departementschefen hade endast ett par mindre anmärkningar att göra därvid.

Han ansåg det ej vara lämpligt, att någon ändring vidtoges i gällande stats bestämmelser om aflöningsförmåner för institutets vaktmästare, utan att dessa fortfarande borde utgöras af dels lön 650 kronor, som likväl därest vaktmästaren åtnjöte fri bostad, skulle minskas med 150 kronor, dels ock tjänstgöringspenningar 300 kronor.

Att, såsom i medicinalstyrelsens förslag skett, uti olika anslagsposter, nämligen dels under rubriken »aflöning till betjäning», dels under rubriken »bränsle, gas, vatten m. m.», uppföra det belopp å 600 kronor, som ansetts böra utgöra ersättning för städning, syntes departementschefen ej heller lämpligt, utan borde enligt hans mening ifrågavarande belopp i sin helhet sammanföras med det till ersättning för skötsel af ångpanna samt värme- och ventilationsapparat afsedda belopp, 250 kronor, under en särskild anslagspost, som då skulle sluta å 850 kronor.

Departementschefen ansåg den nya staten böra få följande lydelse:

	K r o n o r.			Anmärkningar.
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	
1 professor i kemi och kemisk farmaci . . . .	4,500	1,500	6,000	{ Om vaktmästaren i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, minskas, så länge denna förmån kvarstår, lönen med 150 kronor.
1 professor i botanik och farmakognosi . . . .	4,500	1,500	6,000	
1 lärare i teknisk farmaci och författningskunskap . . . . .	1,500	500	2,000	
1 lärare i fysik . . . . .	1,500	500	2,000	
1 extra lärare i bakteriologi, arfvode . . . .	—	—	600	
1 föreståndare, arfvode . . . . .	—	—	500	
Sekreterare och kamrerare . . . . .	—	—	1,000	
Assistenten . . . . .	—	—	8,400	
1 vaktmästare . . . . .	650	300	950	
Städning af lokalerna jämte skötsel af ångpanna samt värme- och ventilationsapparater	—	—	850	
Materialier, instrument, böcker och samlingar	—	—	4,300	
Bränsle, gas, vatten m. m. . . . .	—	—	2,100	
Hyra för lokaler . . . . .	—	—	6,800	
Egendomens underhåll, renhållning och diverse	—	—	1,000	
Summa	—	—	42,500	



Till bestridande af dessa utgifter skulle beräknas:

afgifter af studerande . . . . .	kronor	4,000	
statsanslag . . . . .	»	38,500	kronor 42,500

I afseende å tillämpningen af staten ansåg departementschefen böra, i hufvudsaklig enlighet med hvad då vore föreskrifvet, bestämmas, att det belopp, hvarmed de studerandes afgifter kunde komma att öfverskjuta 4,000 kronor för år, finge efter Kungl. Maj:ts pröfning användas såväl till förbättring af materielen vid institutet som ock till bestridande af förökad undervisning därstädes, i fall sådant funnes behöfligt.

Departementschefen hemställde, det Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att, med godkännande af nyssnämnda stat och den angifna bestämmelsen i afseende å dess tillämpning, höja anslaget till farmaceutiska institutet med 18,450 kronor till 38,500 kronor.

I statsverkspropositionen vid 1901 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag i ämnet i enlighet med departementschefens ofvanberörda hemställan.

I utlåtande nr 9 yttrade statsutskottet beträffande Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, bland annat, följande.

Utskottet hade icke ansett sig kunna förorda fastställande af de aflöningsbelopp, som af Kungl. Maj:t föreslagits för professorerna i kemi och kemisk farmaci samt i botanik och farmakognosi, för lärarna i teknisk farmaci och författningskunskap samt i fysik äfvensom för institutets sekreterare och kamrerare.

För en hvar af omnämnda två professorer hade Kungl. Maj:t föreslagit lön och tjänstgöringspenningar med tillhopa 6,000 kronor; men utskottet ansåg deras aflöning icke böra bestämmas till högre belopp, än som af 1898 års Riksdag fastställts för extra ordinarie professorer vid universiteten och karolinska mediko-kirurgiska institutet, eller 3,300 kronor lön, som efter 5 år kunde höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor, samt 1.200 kronor tjänstgöringspenningar. Ålders- tilläggen borde utgå af det under åttonde hufvudtiteln uppförda förslagsanslag: ålderstillägg.

I sammanhang därmed ansåg sig utskottet böra föreslå, att befattningarnas innehafvare blefve benämnda extra ordinarie professorer. Ut-

skottet hade äfven velat erinra, att såväl den då gällande som den föreslagna staten upptog ett arfvode af 500 kronor för institutets föreståndare. Då läraren i kemi för det dåvarande vore i åtnjutande af fri bostad, hvars årliga hyresvärde syntes uppgå till minst 1,000 kronor, samt omöjligheten af hans bibehållande vid denna förmån icke blifvit till fullo visad, syntes han fortfarande böra komma i åtnjutande af densamma och anteckning därom böra intagas i staten.

Aflöningen för lärarna i teknisk farmaci och författningskunskap samt i fysik hade utskottet ansett kunna bestämmas till 1,000 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar eller tillhoppa 1,500 kronor, hvilket belopp af farmaceutiska institutets styrelse föreslagits såsom aflöning för den förre af de två ifrågavarande lärarna. En sådan nedsättning hade utskottet så mycket hellre tilltrött sig föreslå, som i statsrådsprotokollet blifvit antydt, att ifrågavarande lärarbefattningars innehafvare skulle kunna samtidigt bestrida tjänstgöring såsom assistenter och i sådan egenskap uppbära arfvode.

Hvad vidare anginge sekreterar- och kamrerarbefattningen, hade utskottet trott sig finna, att den penningförvaltning och de öfriga göromål, som kunde blifva innehafvaren af denna tjänst anförtrodda, måste antagas blifva af så obetydlig omfattning, att ett arfvode af 500 kronor årligen skulle kunna anses utgöra skälig ersättning därför.

För underlättandet af lärares förflyttande från universiteten eller karolinska institutet till extra ordinarie professorsbefattning vid farmaceutiska institutet syntes utskottet den särskilda föreskrift böra meddelas, att extra ordinarie professor vid farmaceutiska institutet med afseende å rätt till ålderstillägg borde få räkna sig till godo den tid, han förut kunde hafva vid universitetet eller karolinska institutet innehaft likartad lärarbefattning. Därjämte syntes dåvarande innehafvarna af lärarbefattningarna i kemi och farmaci samt i naturalhistoria och farmakognosi böra tillerkännas rätt att vid förflyttning till någon af omförmälda extra ordinarie professorsbefattningar tillgodoräkna sig den tid, de innehaft sina dåvarande lärarbefattningar.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda anförts framlade utskottet förslag i ämnet.

Vid frågans behandling inom Riksdagens kamrar beslöt Första kammaren i enlighet med utskottets förslag, hvaremot Andra kammaren biföll utskottets hemställan med den ändring i staten för institutet, att Kungl. Maj:ts förslag i fråga om en professor i kemi och kemisk farmaci samt en professor i botanik och farmakognosi godkändes, till följd hvaraf utskottets förslag i fråga om ålderstillägg skulle förfalla.

Genom gemensam omröstning bestämdes Riksdagens beslut i enlighet med utskottets, af Första kammaren godkända förslag.

Riksdagen godkände sålunda, såsom skrifvelse den 29 maj 1901 n:r 103 utvisar, följande stat för farmaceutiska institutet.

	K r o n o r.			Anmärkningar.
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	
1 e. o. professor i kemi och kemisk farmaci (jämte fri bostad eller, i saknad däraf, 1,000 kronor i hyresersättning) . . . . .	3,300	1,200	4,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 e. o. professor i botanik och farmakognosi . . . . .	3,300	1,200	4,500	
1 lärare i teknisk farmaci och författningskunskap . . . . .	1,000	500	1,500	
1 lärare i fysik . . . . .	1,000	500	1,500	
1 extra lärare i bakteriologi, arfvode . . . . .	—	—	600	Om vaktmästaren i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, minskas, så länge denna förmån kvarstår, lönen med 150 kronor.
1 föreståndare, arfvode . . . . .	—	—	500	
Sekreterare och kamrerare . . . . .	—	—	500	
Assistenten . . . . .	—	—	8,400	
1 vaktmästare . . . . .	650	300	950	
Städning af lokalerna jämte skötsel af ångpanna samt värme- och ventilationsapparat . . . . .	—	—	850	
Materialier, instrument, böcker och samlingar . . . . .	—	—	4,300	
Bränsle, gas, vatten m. m. . . . .	—	—	2,100	
Hyra för lokaler . . . . .	—	—	6,800	
Egendomens underhåll, renhållning och diverse . . . . .	—	—	1,000	
Summa . . . . .	—	—	38,000	

Till bestridande af dessa utgifter beräknades:

afgifter af studerande . . . . .	4,000 kronor
statsanslag . . . . .	34.000 »
<hr/>	
Summa 38,000 kronor	

Anslaget till institutet blef sålunda af Riksdagen höjdt från 20,050 till 34,000 kronor. I staten omförmälda ålderstillägg skulle utgå af det under åttonde hufvudtiteln uppförda förslagsanslag: ålderstillägg.

I afseende å statens tillämpning förklarade Riksdagen, att det belopp, hvarmed de studerandes afgifter kunde komma att öfverskjuta 4,000 kronor för år, finge efter Kungl. Maj:ts pröfning användas såväl till förbättring af materielen vid institutet som ock till bestridande af förökad undervisning därstädes, i fall sådant funnes behöfligt.

Därjämte medgaf Riksdagen, att en hvar innehafvare af de i staten upptagna extra ordinarie professorsbefattningarna finge, med afseende å rätt till ålderstillägg, efter Kungl. Maj:ts bepröfvande tillgodoräknas den tid, han före tjänstens tillträädande kunde hafva vid universitet eller karolinska mediko-kirurgiska institutet innehaft likartad lärarbefattning, äfvensom att dåvarande innehafvare af lärarbefattning vid farmaceutiska institutet i kemi och farmaci samt i naturalhistoria och farmakognosi finge vid förflyttning till någon af omförmälda extra ordinarie professorsbefattningar i berörda afseende tillgodoräkna sig den tid, de innehaft sina dåvarande lärarbefattningar.

Genom beslut den 7 juni 1901 gillade Kungl. Maj:t Riksdagens nämnda beslut, i hvad det skilde sig från Kungl. Maj:ts förslag i ämnet.

Den 22 november 1901 utfärdade Kungl. Maj:t stadga för farmaceutiska institutet (svensk författningssamling n:r 91).

Med anledning af gjord framställning medgaf Kungl. Maj:t den 31 december 1903, att af öfverskottet å 1903 års kurs- och terminsafgifter vid farmaceutiska institutet 1,200 kronor finge användas till beredande af en gratifikation af 400 kronor åt en hvar af tre vid institutet anställda

assistenter för deras ökade arbete såsom lärare vid 1903 års kurs för apotekselever.

Jämlikt beslut den 31 december 1904 medgaf Kungl. Maj:t, att af då befintligt öfverskott å kurs- och terminsafgifter gratifikationer finge tilldelas de nämnda assistenterna till enahanda belopp som för år 1903.

Af befintligt öfverskott å de under år 1905 erlagda kurs- och terminsafgifter medgaf Kungl. Maj:t den 26 januari 1906, att ett belopp af 2,200 kronor finge användas till gratifikationer åt assistenterna samt extra läraren i bakteriologi vid institutet enligt följande fördelning: till en hvar af tre assistenter såsom lärare vid kursen för apotekselever 500 kronor, till en af dessa dessutom i hans egenskap af extra lärare i bakteriologi 300 kronor och till en fjärde assistent, i kemi och fysik, 400 kronor.

1905 års  
riksdag.

I underdånig skrifvelse den 29 september 1904 meddelade farmaceutiska institutets styrelse, att dåvarande extra läraren i bakteriologi, hvilken tillika vore assistent vid institutet, hemställt om förhöjning till 1,000 kronor af det för hans lärarbefattning i staten uppförda anslaget 600 kronor. Därjämte hade, enligt hvad styrelsen vidare upplyste, nämnda assistent samt två af de öfriga assistenterna anhållit om höjning af det till dem såsom lärare vid kursen för apotekselever utgående arfvodet från 600 kronor till 1,200 kronor hvardera. För egen del yttrade styrelsen, bland annat, följande.

Då institutets föregående styrelse upprättade sitt sedermera i hufvudsak fastställda förslag till stat för institutet, sådant det skulle komma att te sig efter omorganisationen, hade den sannolikt icke tagit i beräkning, att antalet elever vid institutet skulle stiga i så hög grad som skett. Ej heller syntes den hafva förutsett, att undervisningen vid den nyinrättade kursen för apotekselever och i det relativt nya ämnet bakteriologi skulle blifva så omfattande som den sedermera blifvit. I så fall skulle förslaget med all sannolikhet upptagit vida större antal ordinarie lärare.

Frågan om behovet af ökade lärarkrafter ansåg styrelsen emellertid för det dåvarande böra anstå. Däremot och då undervisningen icke kunde i någon mån nöjaktigt uppehållas utan biträde af de extra lärarkrafterna, d. v. s. af assistenterna, syntes det styrelsen af stor vikt för undervis-

ningen, att dessa assistenter bereddes en aflöning, som någorlunda motsvarade deras arbete. Fara förefunnes eljest för att de dåvarande assistenterna sökte annan mera lönande anställning, exempelvis å apotek.

Omfattningen af undervisningen i bakteriologi syntes styrelsen fullt motivera krafvet på högre godtgörelse. Styrelsen tillstyrkte jämväl den begärda förhöjningen för undervisningen vid kursen för apotekselever.

Styrelsen upplyste därjämte, att det i staten uppförda anslaget till assistenter, 8,400 kronor, vore sålunda fördeladt: till en assistent, tillika ordinarie lärare och bibliotekarie, 1,800 kronor samt till en hvar af öfriga tre assistenter 2,200 kronor, däraf 600 kronor beräknades för undervisning vid kursen för apotekselever, hvilken undervisning uteslutande bestredes af dessa assistenter.

Arfvodet till sekreteraren och kamreraren hade, enligt hvad institutets styrelse vidare förmålde, visat sig vara alltför ringa i förhållande till arbetets omfattning. Den person, som först åtagit sig den förenade sekreterar- och kamrerarbefattningen, hade på grund af göromålsens omfattning efter ett par månader afsagt sig sekreterarsysslan och efter ytterligare ett par månader af samma anledning kamrerartjänsten, hvilken den nyutsedde sekreteraren vägrade mottaga. En af assistenterna hade emellertid efter tvekan åtagit sig att vara institutets kamrerare. Styrelsen hemställde, att ifrågavarande anslag måtte höjas till 1,000 kronor.

Det till egendomens underhåll, renhållning och diverse i staten uppförda anslaget å 1,000 kronor, af hvilket anslag 600 kronor skulle årligen afsättas till fastighetens yttre underhåll, hade visat sig alldeles otillräckligt. Ehuru stadgad afsättning icke ägt rum, hade anslaget hvarje år öfverskridits. Anledningen till anslagets otillräcklighet syntes hufvudsakligen vara att söka däri, att, sedan anslagsposten föreslogs, institutets lokaler betydligt utvidgats, samt staden efter öfvertagande af renhållningen fastställt renhållningsafgiften till så högt belopp som 300 kronor. Anslaget syntes fördenskull böra ökas med 1,000 kronor till 2,000 kronor.

Vidare borde anslagsposten bränsle, gas, vatten m. m., 2,100 kronor, ökas till 2,600 kronor. I följd af det stora antalet elever hade nämligen, mer än från början beräknats, öfningar och föreläsningar måst förläggas till den mörkare delen af dagen. Därest bifall vunnes till förslag om

användning af boställsvåningen inom institutet för undervisningsändamål, blefve höjningen till nyssnämnda belopp ofafvisligt. Bifölles nämnda förslag, borde äfven anslaget till städning af lokalerna m. m. höjas från 850 kronor till 1,000 kronor.

På grund af hvad styrelsen anført, hemställde styrelsen, att till Riksdagen måtte aflåtas proposition därom att följande i den ordinarie staten för farmaceutiska institutet upptagna anslagstitlar måtte från ingången af år 1906 höjas:

anslaget till extra lärare i bakteriologi från 600 till 1,000	
kronor, eller med . . . . .	kronor 400
» » assistenter från 8,400 till 10,200 kronor, eller	
med . . . . .	» 1,800
» » sekreterare och kamrerare från 500 till 1,000	
kronor, eller med . . . . .	» 500
» » egendomens underhåll, renhållning och diverse	
från 1,000 till 2,000 kronor, eller med . . .	» 1,000
» » bränsle, gas, vatten m. m. från 2,100 till 2,600	
kronor, eller med . . . . .	» 500
» » städning af lokalerna m. m. från 850 till 1,000	
kronor, eller med . . . . .	» 150

Den ordinarie staten skulle sålunda komma att höjas med sammanlagdt 4,350 kronor, eller från 38,000 kronor till 42,350 kronor.

Öfver ifrågavarande framställning afgaf medicinalstyrelsen den 31 oktober 1904 utlåtande, däruti medicinalstyrelsen tillstyrkte bifall till de ifrågaställda anslagsförhöjningarna.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 14 januari 1905 anförde vederbörande departementschef, bland annat, följande.

Framställningen om ökad ersättning åt institutets sekreterare och kamrerare förefölle departementschefen mycket billig. Att beloppet af nämnda ersättning, som af Kungl. Maj:t, i enlighet med hvad myndigheterna hemställt, år 1901 föreslagits till 1,000 kronor för år, blifvit af Riksdagen nedsatt till 500 kronor, hade tydligen berott därpå, att Riks-

dagen föreställt sig, att skötandet af ifrågavarande befattningar skulle kräfva allenast ringa tid.

Då det emellertid visat sig, att göromålen vore betydligt mera omfattande, än hvad Riksdagen tänkt sig, och att de måst fördelas på två personer, syntes det departementschefen orimligt, att aflöningen till en hvar af dessa tjänstemän skulle utgöra blott 250 kronor om året. Hvad kamreraren beträffade kunde han, som för institutet årligen handhade öfver 70,000 kronor och för skötande af sin befattning nödgades använda mellan 300 och 400 timmar om året, ej gärna anses nöjaktigt godtgjord därför med mindre belopp än 500 kronor årligen, och enahanda ersättning syntes departementschefen böra beredas åt sekreteraren, hvilken behöfde vara en person med juridisk bildning, då institutets styrelse ej vore så sammansatt, att därtill funnes tillgång inom densamma.

Hvad åter vidkomme de begärda aflöningsförhöjningarna åt assistenter och åt extra läraren i bakteriologi, ansåg departementschefen sig icke kunna tillstyrka, att någon framställning därom då gjordes hos Riksdagen, enär dels staten för farmaceutiska institutet blifvit så nyligen fastställd, och möjlighet i allt fall syntes förefinnas att genom gratifikationer af tillgängliga öfverskott å kurs- och terminsafgifter bereda dessa lärare skälig ersättning för deras ökade arbete, dels ock utredning af behovet af ständig löneförbättring åt dem syntes böra afvaktas från löneregleringskommittén, till hvilken öfverlämnats det utlåtande, som farmaceutiska institutets styrelse afgifvit med anledning af kungl. cirkulär den 25 oktober 1901 angående utredning rörande behovet af ändringar i de för vederbörande ämbetsverk och myndigheter gällande lönestater.

Af hänsyn till det väntade utlåtandet från kommittén ansåg sig departementschefen ock för det dåvarande endast böra hemställa om äskande af anslag å extra stat till ökad ersättning åt institutets sekreterare och kamrerare. Likaså syntes det departementschefen, att i afbidan på någon tids ytterligare erfarenhet jämväl de öfriga, af honom förordade anslagsförhöjningarna för det dåvarande endast borde begäras anvisade på extra stat.

I enlighet med departementschefens hemställan föreslog Kungl. Maj:t uti statsverkspropositionen vid 1905 års riksdag, att Riksdagen måtte för



farmaceutiska institutets behof på extra stat för år 1906 anvisa följande belopp:

till ökad ersättning åt sekreterare och kamrerare. . . . .	kronor	500
» egendomens underhåll, renhållning och diverse . . . . .	»	1,000
» bränsle, gas, vatten m. m. . . . .	»	500
» städning af lokalerna m. m. . . . .	»	150

Riksdagen beslöt i enlighet med Kungl. Maj:ts framställning (skrifvelse den 18 maj 1905 n:r 145).

Äfven för år 1907 beviljade Riksdagen enahanda belopp för ifrågasvarande ändamål.

Jämlikt medgifvande i kungl. bref den 18 januari 1907 fick af öfver-skottet å de under år 1906 erlagda kurs- och terminsafgifterna ett belopp af 2,600 kronor i form af gratifikation för delas sålunda, att tre af assistenterna vid institutet i deras egenskap af lärare vid kursen för apotekselever erhöilo 600 kronor hvar, assistenten i kemi och fysik 400 kronor samt extra läraren i bakteriologi likaledes 400 kronor.

Det torde här böra omnämnas, att institutets styrelse uti skrifvelse till Kungl. Maj:t den 22 december 1906 anhöll om tillstånd att, i likhet med hvad som varit förhållandet under åren 1904—1906, anställa två af institutets elever såsom amanuenser, den ene åt extra ordinarie professorn i kemi och kemisk farmaci och den andre åt extra ordinarie professorn i botanik och farmakognosi, mot åtnjutande af fri bostad inom institutet afvensom befrielse från termins- och öfningsafgifter. Under hemställan att detta bemyndigande måtte få gälla tills vidare, intill dess Kungl. Maj:t annorledes förordnade, meddelade styrelsen tillika, att bostad för amanuenserna funnes tillgänglig inom institutet samt att, äfven om de afgifter, som skulle af amanuenserna erläggas, bortfölle, elevernas afgifter med all säkerhet fortfarande komme att öfverstiga det i institutets stat uppförda beloppet 4,000 kronor.

Den 18 januari 1907 medgaf Kungl. Maj:t, att två af institutets elever finge från början af år 1907 tills vidare af institutets styrelse anstäl-

las såsom amanuenser, på sätt och under villkor styrelsen hemställt, dock icke längre än termins- och kursavgifter af elever vid institutet, amanuenserna oberäknade, uppginge till minst 4,000 kronor.

I underdånig skrifvelse den 18 september 1906 angående farmaceutiska institutets anslagsbehof för år 1908 gjorde institutets styrelse framställning om löneförbättring för de två vid institutet anställda extra ordinarie professorerna. Därvid öfverlämnades tillika en af nämnda professorer till styrelsen ingifven ansökning om löneförbättring.

1907 års  
riksdag.

Uti denna ansökning anfördes, bland annat, följande.

De båda extra ordinarie professorerna vore synnerligen maktpåliggande, dels på grund däraf att de hvardera omfattade två discipliner, dels på grund af det stora lärjungeantalet. Detta medförde en examens- och tentamensskyldighet för institutets extra ordinarie professorer, hvartill någon motsvarighet ej funnes för de extra ordinarie professorerna vid universiteten och karolinska institutet. Redan i statsverkspropositionen vid 1901 års riksdag hade dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet framhållit befogenheten af att ifrågavarande lärare vid farmaceutiska institutet komme i åtnjutande af ordinarie professorers löneförmåner, och vid frågans behandling inom Riksdagens Andra kammare hade från sakkunnigt håll på det kraftigaste framhållits, att kvalifikationerna för dessa lärare måste ställas lika höga som inom medicinska fakulteten och att det arbete, som ålåg dem, vore väsentligt större än det som kräfdes af universitetslärare.

I farmaceutiska institutets styrelses ofvannämnda skrifvelse af den 18 september 1906 framhölls äfven, att arbetsbördan för de extra ordinarie professorerna vid farmaceutiska institutet säkerligen vore vida större än för extra ordinarie professorer i allmänhet. Enligt styrelsens åsikt kunde icke från någon annan statens högre läroanstalt uppvisas exempel på att undervisningen i alla hufvudämnen jämte betydande praktiska öfningar kunde uppehållas för ett så stort antal lärjungar som vid institutet med, förutom tillfälligt anställda assistenter, allenast fyra ordinarie lärare, däraf dock ingen vore ordinarie professor.

Styrelsen hemställde, att för en hvar af farmaceutiska institutets extra ordinarie professorer aflöningen måtte ökas med 1,000 kronor och för sådant ändamål anslaget å institutets stat höjas med 2,000 kronor.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 12 januari 1907 anförde vederbörande departementschef bland annat, att han af hufvudsakligen enahanda skäl, som föranledde Kungl. Maj:t att år 1906 föreslå och samma års Riksdag att bevilja tillfällig löneförbättring för år 1907 åt vissa lärare vid universiteten och karolinska institutet, funne sig böra i afseende å den föreliggande frågan allenast tillstyrka en tillfällig löneförbättring å extra stat för år 1908 att utgå efter enahanda grunder, som tillämpades beträffande nämnda lärare vid universiteten och karolinska institutet.

Sedan Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen vid 1907 års riksdag framlagt förslag i ämnet i enlighet med departementschefens hemställan, yttrade Riksdagen uti skrifvelse den 31 maj 1907 n:r 8, att billigheten syntes fordra, det de extra ordinarie professorerna vid farmaceutiska institutet finge komma i åtnjutande af sådan tillfällig löneförbättring, som för år 1907 tillkomme vissa lärare vid universiteten och karolinska institutet och som äfven för år 1908 af Riksdagen beviljats.

Riksdagen hade fördenskuil, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning, *dels* medgifvit, att extra ordinarie professorerna vid farmaceutiska institutet finge för år 1908 åtnjuta tillfällig löneförbättring, som skulle utgå till den, som innehade begynnelselön eller berättigats uppbära allenast ett ålderstillägg, med 1,000 kronor, däraf 500 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar, samt till den, som berättigats uppbära två ålders-tillägg, med 500 kronor, att tilläggas lönen, *dels ock* för berörda ändamål på extra stat för år 1908 anvisat ett förslagsanslag af 1,500 kronor.

På Kungl. Maj:ts framställning anvisade Riksdagen jämväl för farmaceutiska institutets behof på extra stat för år 1908 följande be-lopp: till ökad ersättning åt sekreterare och kamrerare 500 kronor, till egendomens underhåll, renhållning och diverse 2,000 kronor, till bränsle, gas, vatten m. m. 500 kronor och till städning af lokalerna m. m. 600 kronor, eller sammanlagdt 3,600 kronor.

Förhöjningen af de uti sistberörda anslag ingående posterna till egendomens underhåll m. m. samt till städning af lokalerna m. m. utöfver hvad för enahanda ändamål å extra stat anvisats för åren 1906 och 1907 var föranledd af en utvidgning af institutets lokaler.

På särskilda framställningar har Riksdagen jämväl för hvar och ett af åren 1909, 1910 och 1911 dels medgifvit, att extra ordinarie professorerna vid farmaceutiska institutet finge åtnjuta tillfällig löneförbättring enligt ofvan angifna grunder dels ock anvisat för ändamålet erforderliga belopp.

Af öfverskottet å de under år 1907 erlagda kurs- och terminsafgifter fördelades jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 18 januari 1908 ett belopp af 2,200 kronor i form af gratifikationier mellan tre af assistenterna såsom lärare vid kursen för apotekselever med 600 kronor till dem hvar samt assistenten i kemi och fysik med 400 kronor.

Farmaceutiska institutets styrelse hemställde i underdånig skrifvelse den 10 september 1907, att vissa anslagsposter måtte i den ordinarie staten för institutet upptagas till förhöjda belopp.

*1908 års  
riksdag.*

Beträffande anslagsposten bränsle, gas och vatten föreslog styrelsen, att densamma måtte höjas med 1,400 kronor. Dittills utgående belopp, 2,100 kronor å ordinarie och 500 kronor å extra stat, hade visat sig alldeles otillräckliga.

Följande anslagsposter å den ordinarie staten, nämligen arfvode till sekreteraren och kamreraren, städning af lokalerna jämte skötsel af ångpanna samt värme- och ventilationsapparat, äfvensom egendomens underhåll, renhållning och diverse, syntes styrelsen böra ökas med å extra stat då anvisade fyllnadsbelopp. I sammanhang därmed hemställde styrelsen, att arfvodet till sekreteraren och kamreraren måtte uppdelas i två arfvoden hvarterda att utgå med 500 kronor.

Anslagsposten materialier, instrument, böcker och samlingar hade jämväl visat sig otillräcklig. Af sådan anledning hade styrelsen sett sig nödsakad att för den tvåårskurs, som hösten 1907 tagit sin början vid institutet, höja öfningsafgiften för farmacie kandidater från förut utgående

40 kronor för läsår till 60 kronor. Äfven med denna höjning kunde emellertid icke mer än 800 kronor af anslagsposten afses för biblioteket. Detta belopp vore emellertid alldeles otillräckligt för sitt ändamål. Då styrelsen ansåge, att ett anslag af 1,500 kronor vore nödvändigt, därest biblioteket skulle hållas i det skick, undervisningen kräfde och man hade rätt att förvänta hos ett offentligt bibliotek, hemställde styrelsen, att anslagsposten måtte ökas med 700 kronor, hvilket belopp, då ifrågavarande förhöjning finge anses vara af bestående natur, syntes styrelsen böra uppföras på ordinarie stat.

Med anledning af förhöjning af hyresbeloppet för institutets lokaler hemställde styrelsen, att anslagsposten hyra för lokaler måtte höjas med 5,200 kronor.

Till aflöning åt assistenterna funnes å institutets ordinarie stat uppfördt ett anslag af 8,400 kronor, för det dåvarande sålunda fördeladt: till en hvar af två assistenter i kemi och kemisk farmaci och en assistent i botanik och farmakognosi, alla tillika lärare vid kursen för apotekselever, 1,600 kronor i assistentarfvode och 600 kronor såsom ersättning för lärarverksamheten vid elevkursen, till en assistent i kemi och kemisk farmaci 1,200 kronor och till en assistent i fysik 600 kronor.

Anledningen till att anslagsposten i fråga på sin tid icke sattes högre ansåg styrelsen vara att söka dels däri, att vid statens fastställande hvarje erfarenhet saknats om det arbete, som skulle blifva förenadt med undervisningen vid kursen för apotekselever, dels ock däri att man antagit, att assistenterna skulle jämförelsevis lätt kunna skaffa sig extra inkomster genom att meddela privatundervisning åt institutets elever. Emellertid hade dessa dåmera i allmänhet vida bättre underbyggnad och kunde till följd däraf afsevärdt lättare följa undervisningen, hvarför nämnda inkomstkälla i hög grad reducerats. Kungl. Maj:t hade jämväl vid flera föregående tillfällen på styrelsens hemställan beviljat gratifikation, att utgå af öfverskotten å de studerandes kurs- och terminsafgifter, till de tre assistenter, som jämväl vore lärare vid kursen för apotekselever; och hade dessa gratifikation för år 1906 utgått med 600 kronor till en hvar af omnämnda tre assistenter.

Styrelsen hade förut hemställt, att den tredje assistenten i kemi och kemisk farmaci, hvilkens assistentarbete vore lika maktpåliggande som

hans båda kamraters, måtte i form af gratifikation beredas den ökning i arfvodet, att detta uppginge till enahanda belopp som tillkomme öfriga assistenter i kemi. Denne assistent hade ock tillerkänts en gratifikation af 400 kronor, hvadan jämväl hans arfvode sålunda för år 1906 utgått med 1,600 kronor.

De belopp, som utgått till de tre assistenter, hvilka jämväl vore lärare vid kursen för apotekselever, syntes emellertid styrelsen icke vara tillräcklig godtgörelse för dessa lärares maktpåliggande arbete. Det vore nämligen, enligt styrelsens mening, nödvändigt, att lärarna vid denna elevkurs erhöles ett arfvode, som tillsammans med assistentarfvodet något öfverstege den medelarsinkomst af mellan 2,800 och 3,000 kronor, som en duglig examinerad apotekare i allmänhet kunde betinga sig på den praktiska apotekarbanan. Det kunde eljest lätteligen hända, att institutet icke förmådde vid sig fästa de bästa krafterna inom yrket, något som dock vore synnerligen viktigt, så länge ifrågavarande lärare icke innehade ordinarie anställning vid institutet. I följd däraf borde arfvodet åt dessa tre lärare beräknas till omkring 3,200 kronor.

Hela detta belopp syntes likväl icke behöfva uppföras i staten, då öfverskotten å elevernas termins- och kursafgifter kunde beräknas förslå till lönefyllnad i form af gratifikationer. Emellertid borde enligt styrelsens mening större delen af det arfvode, som dittills ansetts utgöra lämplig godtgörelse åt omförmälda lärare, uppföras i staten, på det att lärarna skulle kunna med säkerhet beräkna en viss inkomst och därigenom känna sin ställning vid institutet mera betryggad.

Styrelsen ansåg, att i staten borde upptagas arfvoden till två assistenter i kemi och kemisk farmaci samt en assistent i botanik och farmakognosi, alla tillika lärare vid kursen för apotekselever, med till en hvar 1,600 kronor i assistentarfvode och 1,000 kronor i lärararfvode eller sålunda sammanlagdt 2,600 kronor, alltså tillhoppa för alla tre 7,800 kronor.

Arfvodet till den tredje assistenten i kemi och kemisk farmaci borde utgå med samma belopp som till öfriga assistenterna i samma ämnen, eller med det för år 1906 bestämda beloppet 1,600 kronor.

Arfvodet till assistenten i fysik hade utgått med hälften af arfvodet till den tredje assistenten i kemi och kemisk farmaci, eller med 600 kro-

nor. När den senares arfvode höjdes, syntes jämväl assistentens i fysik rättvisligen böra höjas i samma proportion, eller sålunda till 800 kronor. Detta arfvode kunde icke anses oskäligt högt, vid det förhållande att alla fysikaliska öfningar skulle ledas af denne assistent. Styrelsen framhöll i detta sammanhang, att läraren i fysik uppbure allenast 1,500 kronor, hvar-  
dan ledningen af någon del af öfningarna svårligen syntes kunna öfverflyttas på honom.

Posten assistenter borde sålunda höjas med 1,800 kronor till 10,200 kronor.

Då ärendet den 13 januari 1908 föredrogs inför Kungl. Maj:t, yttrade vederbörande departementschef, bland annat, att han icke funnit något att erinra mot beloppen af de särskilda anslagsökningar, som af styrelsen ifrågasatts.

I olikhet med hvad styrelsen anhållit, ansåg departementschefen dock, att ifrågavarande belopp icke då borde äskas å ordinarie stat. Styrelsen hade nämligen inkommit till Kungl. Maj:t med en särskild framställning om vidtagande af vissa åtgärder för ordnande af institutets lokalfråga. För pröfningen af sistberörda ärende komme utredning att avvägbringas i fråga om anskaffande af egen lokal för institutet och på utgången af denna utredning blefve beroende, huruvida och i hvad mån en del af de begärda anslagsökningarna blefve af stadigvarande beskaffenhet. Med frågan om den ordinarie statens ändring i afseende å vissa aflöningsanslag syntes departementschefen äfven lämpligen böra anstå ännu någon tid.

I statsverkspropositionen vid 1908 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t i enlighet med departementschefens hemställan, att Riksdagen måtte för farmaceutiska institutets behof på extra stat för år 1909 anvisa

till ökad ersättning åt sekreterare och kamrerare . . . . .	kronor	500
» ökad ersättning åt assistenter . . . . .	»	1,800
» städning af lokalerna m. m. . . . .	»	600
» inköp och bindning af böcker . . . . .	»	700
» bränsle, gas, vatten m. m. . . . .	»	1,400
» ökad hyra för institutets lokaler . . . . .	»	5,200
» egendomens underhåll, renhållning och diverse . . . . .	»	2,000

eller sammanlagdt kronor 12,200

Enligt hvad framgår af Riksdagens skrifvelse den 1 juni 1908, n:r 8, blefvo ifrågavarande anslagsbelopp af Riksdagen beviljade.

Genom kungl. bref den 22 januari 1909 medgafs, att af öfverskott å de under år 1908 erlagda kurs- och terminsafgifterna finge utgå gratifikation till de tre lärarna vid kursen för apotekselever med 600 kronor till dem hvar samt till assistenten i kemi och fysik och extra läraren i bakteriologi med 400 kronor till dem hvar äfvensom till ordinarie vaktmästaren vid institutet med 200 kronor.

Uti underdånig skrifvelse den 19 september 1908 gjorde farmaceutiska institutets styrelse framställning därom, att enahanda belopp, som å extra stat för år 1909 beviljats för uppehållande af farmaceutiska institutets verksamhet, måtte anvisas jämväl för år 1910.

1909 års  
riksdag.

Styrelsen meddelade vidare i sin skrifvelse, att institutets föreståndare uti en till styrelsen ingifven skrift anhållit, att styrelsen ville göra framställning om ökning af hans arfvode med 500 kronor för år, intill dess inom en eventuell nybyggnad för institutets räkning förmånen af fri bostad kunde beredas honom. Föreståndaren hade framhållit, att det i staten upptagna arfvode till föreståndaren, 500 kronor, icke ens närmelsevis kunde betraktas såsom skälig godtgörelse för det myckna arbete, som vore förenadt med föreståndarskapet, samt att icke vid någon med institutet jämförlig statsanstalt föreståndararfvodet syntes utgå med så ringa belopp.

För egen del framhöll styrelsen, att det myckna arbete, som vore förenadt med föreståndarskapet, icke kunde anses skäligen ersatt med utgående arfvode.

Styrelsen erinrade därom, att föreståndaren vore föredragande inför styrelsen och att det sålunda ålåg honom att noga sätta sig in i och förbereda alla ärenden, som skulle af styrelsen handläggas, att föreståndaren hade att till verkställighet bringa alla styrelsens beslut, att han vore ansvarig för institutets ekonomi och i sådant afseende hade att tillse att anslag användes för sina rätta ändamål äfvensom att räkenskaper och redovisningar behörigen uppsattes och aflämnades, äfvensom att honom ålåg att öfvervaka hela undervisningen vid institutet, att föra matriklar och



diarier samt att hafva tillsyn öfver institutets lokaler, inventarier och samlingar och att dessa behörigen vårdades, med flera åligganden.

Därtill komme att föreståndaren i följd af den pågående utredningen i anledning af väckt förslag om nybyggnad för institutets räkning pålagts ett högst afsevärdt extra arbete, hvilket, därest nybyggnaden, såsom styrelsen vågade antaga, under år 1910 komme till stånd, under detta och närmast påföljande år med all sannolikhet komme att än ytterligare ökas.

I följd af den stora bristen på lärarkrafter vid institutet kunde föreståndaren icke komma i åtnjutande af den nedsättning i undervisningskyldigheten, som i regel plägade medgifvas föreståndare vid liknande institutioner.

Styrelsen hemställde, att till beredande af högre arvode åt föreståndaren måtte å 1910 års stat uppföras ett belopp af 500 kronor.

I statsverkspropositionen vid 1909 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att för farmaceutiska institutets behof måtte på extra stat för år 1910 anvisas

till ökad ersättning åt föreståndaren . . . . .	kronor	500
» » » » sekreterare och kassörer . . . . .	»	500
» » » » assistenter . . . . .	»	1,800
» städning af lokalerna m. m. . . . .	»	600
» inköp och bindning af böcker . . . . .	»	700
» bränsle, gas, vatten m. m. . . . .	»	1,400
» ökad hyra för institutets lokaler . . . . .	»	5,200
» egendomens underhåll, renhållning och diverse . . . . .	»	2,000
äfvensom		
till täckande af brist å anslaget till bränsle, gas, vatten		
m. m. för år 1907 . . . . .	»	1,400
		eller sammanlagdt kronor 14,100

De sålunda äskade beloppen blefvo af Riksdagen anvisade (skrifvelse den 22 maj 1909 n:r 8).

För år 1909 hafva jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 28 januari 1910 af öfverskottsmedlen å kurs- och terminsafgifter utgått gratifikation till

en hvar af de tre lärarna vid kursen för apotekselever med 600 kronor, till extra läraren i bakteriologi med 400 kronor samt till ordinarie vaktmästaren med 200 kronor.

I underdånig skrifvelse den 9 september 1909 gjorde styrelsen för farmaceutiska institutet framställning om anvisande af anslag på extra stat för uppehållande af institutets verksamhet under år 1911. 99 å r riksdag

Beträffande samtliga de för motsvarande ändamål för år 1910 anvisade anslagsbeloppen — med undantag af det å 1,400 kronor till täckande af brist å anslaget till bränsle, gas, vatten m. m. för år 1907 — hemställde styrelsen, att de måtte med oförändrade belopp anvisas å extra stat för år 1911.

Vidare meddelade styrelsen angående det ordinarie anslaget till materialier, instrument, böcker och samlingar följande.

Redan år 1907 hade föreståndaren anmält, att ifrågavarande anslag vore otillräckligt, samt hemställt dels om framställning till Kungl. Maj:t om anslagets höjande med minst 400 kronor, hvarigenom det för inköp och bindning af böcker afsedda beloppet skulle kunna höjas till 1,500 kronor, dels ock att öfningsafgifterna för farmacie kandidater måtte af styrelsen höjas från 40 till 60 kronor.

För hvart och ett af åren 1909 och 1910 hade ock såsom fyllnad uti ifrågavarande anslagspost anvisats 700 kronor. Tillika hade öfningsafgifterna utgått på sätt föreslagits.

Den vidtagna förhöjningen i öfningsafgifterna hade emellertid icke varit tillfyllest, och hade föreståndaren, som funne någon ytterligare förhöjning i nämnda afgifter icke böra ifrågakomma, fördenskull förklarat att, därest undervisningen vid institutet skulle kunna nöjaktigt bedrivas efter tillämpad plan, anslaget i fråga behöfde ökas med minst 2,500 kronor.

Det syntes styrelsen uppenbart, att det ifrågavarande ordinarie anslaget jämte utgående öfningsafgifter icke kunde förslå till anskaffande af erforderlig förbrukningsmateriel för en elevkår, uppgående till 125 å 130 personer, hvilkas utbildning till hufvudsaklig del försigginge genom praktiska öfningar. Någon ytterligare höjning uti de afgifter, som af ele-

verna erlades — för en hvar apotekselev tillhopa 125 kronor för kurs och för farmacie kandidat 110 kronor för läsår — ansåg styrelsen dock icke böra ifrågakomma. Styrelsen hemställde fördenskull, att till fyllnad uti ifrågavarande anslag måtte för år 1911 anvisas ett belopp af 2,500 kronor.

Uti särskild skrifvelse anhöll styrelsen hos Kungl. Maj:t om anvisande af medel till täckande af en å anslaget till bränsle, gas och vatten vid institutet för år 1908 uppkommen brist å 1,522 kronor 23 öre.

I statsverkspropositionen vid 1910 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att för farmaceutiska institutets behof måtte på extra stat för år 1911 anvisas

• till ökad ersättning åt föreståndaren . . . . .	kronor	500
» » » » sekreterare och kamrerare . . . . .	»	500
» » » » assistenter . . . . .	»	1,800
» städning af lokalerna m. m. . . . .	»	600
» inköp och bindning af böcker . . . . .	»	700
» bränsle, gas, vatten m. m. . . . .	»	1,400
» ökad hyra för institutets lokaler . . . . .	»	5,200
» egendomens underhåll, renhållning och diverse . . . . .	»	2,000
» materialier m. m. . . . .	»	2,500
» täckande af brist å anslaget till bränsle, gas, vatten m. m. för år 1908 . . . . .	»	1,523
		<hr/>
		eller sammanlagdt kronor 16,723

Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning blef af Riksdagen bifallen, enligt hvad dess skrifvelse den 30 maj 1910 nr 8 utvisar.

\*            \*            \*

Kommittén har låtit uppgöra följande öfversikt af den ordinarie staten för farmaceutiska institutet och de till nämnda institut anvisade anslag å extra stat för år 1911:

	Den ordinarie staten.	Anslag å extra stat.	Summa.
1 e. o. professor i kemi och kemisk farmaci (jämte fri bostad eller, i saknad däraf, 1,000 kronor i hyresersättning) . . . . .	4,500	1,000	<sup>1)</sup> 5,500
1 dito i botanik och farmakognosi . . . . .	4,500	500	<sup>2)</sup> 5,000
1 lärare i teknisk farmaci och författnings- kunskap . . . . .	1,500	—	1,500
1 dito i fysik . . . . .	1,500	—	1,500
1 extra lärare i bakteriologi, arfvode . . . . .	600	—	600
1 föreståndare, dito . . . . .	500	500	1,000
Sekreterare och kamrerare . . . . .	500	500	1,000
Assistenter . . . . .	8,400	1,800	10,200
1 vaktmästare . . . . .	<sup>3)</sup> 950	—	950
Städning af lokalerna jämte skötsel af ångpanna samt värme- och ventilationsapparat . . . . .	850	600	1,450
Materialier, instrument, böcker och samlingar . . . . .	4,300	2,500	6,800
Bränsle, gas, vatten m. m. . . . .	2,100	1,400	3,500
Hyra för lokaler . . . . .	6,800	5,200	12,000
Egendomens underhåll, renhållning och diverse . . . . .	1,000	2,000	3,000
Inköp och bindning af böcker . . . . .	—	700	700
Täckande af brist å anslaget till bränsle, gas, vatten m. m. för år 1908 . . . . .	—	1,523	1,523
Summa kronor	<sup>4)</sup> 38,000	18,223	<sup>4)</sup> 56,223

<sup>1)</sup> Oberäknadt ålderstillägg 500 kronor.

<sup>2)</sup> » » 1,000 » .

<sup>3)</sup> Om vaktmästaren i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, minskas, så länge denna förmån kvarstår, lönen med 150 kronor.

<sup>4)</sup> Af denna summa bestridas 4,000 kronor af kurs- och terminsafgifter.

## Inkomna framställningar.

*Utlåtande  
18/5 1902 från  
farmaceu-  
tiska institu-  
tets styrelse.*

Genom kungl. cirkulär den 25 oktober 1901 anbefalldes ämbetsverk och myndigheter att hvar för sin förvaltningsgren inkomma med utredning, huruvida, under angifven förutsättning, ändringar i vederbörande lönestatter kunde anses böra äga rum för tiden efter år 1902.

I anledning däraf afgaf styrelsen för farmaceutiska institutet den 13 maj 1902 underdånigt urlåtande, hvilket från ecklesiastikdepartementet öfverlämnades till kommittén med skrifvelse den 19 november 1902.

Under erinran, hurusom ny stat för institutet fastställts att lända till efterrättelse med ingången af år 1902, förklarade styrelsen uti sitt berörda utlåtande, att den icke ansåge sig för det dåvarande böra föreslå någon ändring i nämnda stat.

Styrelsen hemställde emellertid att, därest Kungl. Maj:t pröfvade lämpligt för Riksdagen framlägga förslag till löneförhöjning för andra tjänster af enahanda slag, som de i institutets stat upptagna, motsvarande förhöjning måtte föreslås äfven för institutets lärare, tjänstemän och betjante.

*Underdånig  
skrifvelse  
10/9 1908  
från samma  
styrelse.*

Uti den i det föregående omförmälda underdåniga skrifvelsen af den 19 september 1908 gjorde styrelsen för farmaceutiska institutet jämväl framställning därom, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen, det professorerna vid institutet måtte blifva ordinarie och aflöningsförmånerna för dessas innehafvare sättas lika med de aflöningsförmåner, som åtnjötas af professorerna vid universiteten och karolinska institutet. Den hyresersättning, som utginge till extra ordinarie professorn i kemi och kemisk farmaci vid farmaceutiska institutet, skulle då bortfalla.

Till stöd för denna framställning åberopade styrelsen innehållet af en af de extra ordinarie professorerna vid institutet till styrelsen ingifven skrift.

Uti nämnda skrift hade anförts, bland annat, att den undervisning, som lämnades af farmaceutiska institutets extra ordinarie professorer, utgjordes af omfattande högskolekurser och förutsatte kvalifikationer motsvarande dem, som kräfdes af universitetsprofessorer. Den undervisningsskyldighet, som ålåg extra ordinarie professorerna vid farmaceutiska institutet, vore fullt ut lika stor som den, hvilken tillkomme innehafvare af ordinarie professorer vid universiteten och karolinska institutet. Till följd af det stora elevantalet vid farmaceutiska institutet blefve i själfva verket tentamens- och examinationsskyldigheten vida större än den, som i regel tillkomme innehafvare af berörda ordinarie professorer.

De nämnda extra ordinarie professorerna framhöllo därjämte, hurusom efter den tidpunkt (år 1899), då farmaceutiska institutets styrelse gjorde framställning om inrättandet af ordinarie professorsbefattningar vid ifrågavarande läroanstalt, institutets bada extra ordinarie professorer erhållit ytterligare ökad arbete genom den nyinrättade, under deras öfverinseende ställda lärokurs för apotekselever, som där årligen anordnades.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 23 december 1908 af styrelsens för farmaceutiska institutet skrifvelse den 19 september samma år, i hvad den innefattade framställning om kungl. proposition till Riksdagen angående lönereglering för de extra ordinarie professorerna vid institutet, förklarade Kungl. Maj:t sig ej finna skäl att i anledning af den gjorda framställningen aflåta proposition i ämnet till 1909 års Riksdag.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut öfverlämnades med ämbetsskrifvelse från ecklesiastikdepartementet af den 23 december 1908 styrelsens berörda skrifvelse jämte bilagor till kommittén för att tagas i öfvervägande vid fullgörandet af det kommittén gifna uppdrag, så vidt det anginge farmaceutiska institutet.

I en till kommittén den 3 oktober 1910 aflämnad promemoria har extra ordinarie professorn vid farmaceutiska institutet Thor Ekecrantz gjort följande uttalanden.

*Framställning  
från e. o. pro-  
fessorn Thor  
Ekecrantz.*

Studiernas omfattning vid en farmaceutisk läroanstalt kunde anses framgå af den omfattning, hvori undervisning lämnades i de båda hufvuddisciplinerna kemisk farmaci och farmakognosi samt i de båda hjälp-

vetenskaperna kemi och botanik, hvilka låge till grund för studiet af de båda förstnämnda, rent farmaceutiska fackämnena.

Undervisningen i kemi bedrefves vid institutet efter samma plan som vid universitetens filosofiska fakultet och vid fackskolan för kemisk teknologi vid tekniska högskolan. Undervisningen i kemisk farmaci kunde å ena sidan jämföras med undervisningen i medicinsk kemi inom de medicinska fakulteterna i Uppsala och Lund eller i farmaci vid karolinska institutet, ehuru undervisningen vid farmaceutiska institutet vore af ojämförligt större omfattning; å andra sidan stode den kemiska farmacie, som omfattade undervisning i kemiska preparats framställning, värdebestämning och pröfning å renhetsgrad, ganska nära den undervisning i kemisk teknologi, som lämnades vid tekniska högskolor. Studiet af kemisk farmaci måste, på grund af undervisningens betydelse för apotekarutbildningen, vara baserad på ett vida mer ingående studium af hjälpvetenskapen kemi än motsvarande undervisning inom medicinsk fakultet. Vid undervisningen i kemisk farmaci gällde det nämligen att bibringa de studerande varukännedom, såväl beträffande råvaror som kemiska preparat, något som icke fölle inom ramen för undervisningen i medicinsk kemi.

Hvad sålunda sagts om undervisningen i kemi och kemisk farmaci gällde äfven »mutatis mutandis» beträffande undervisningens omfattning i botanik och farmakognosi. På grund af den stora betydelse som mikroskopisk undersökning af droger och drogpulver hade för en apotekare, kräfdes i hjälpvetenskapen botanik vid en farmaceutisk läroanstalt en solidare grund än den som ansåges erforderlig inom medicinska fakulteten, där botanik icke inginge som undervisningsämne. Förutom det pensum, som vid lärokursen för apotekselever genomginges i sistnämnda ämne, hvilket hufvudsakligen hade till uppgift att utjämna den något ojämn utbildningen i botanik vid läroverken, vore vid kursen för farmacie kandidater två terminer anslagna till undervisning i detta ämne och hela andra läsåret till undervisning i farmakognosi. Äfven inom sistnämnda disciplin lades stor vikt på bibringandet af en omfattande varukännedom samt vidare på undervisning rörande de förträdesvis mikroskopiska metoder, som komme till användning vid fastställandet af de olika drogformernas behöriga beskaffenhet. Den undervisning i farmakognosi, som lämnades inom

medicinska fakulteten, vore af betydligt mindre omfattning än motsvarande undervisning vid farmaceutiska institutet.

Af hvad i ofvanberörda hänseenden anförts, vore, enligt e. o. professorn Ekekrantz' mening, omfattningen af den farmaceutiska institutets extra ordinarie professorer åliggande undervisning klart ådagalagd. Därtill komme dock, meddelade han vidare, en synnerligen vidsträckt tentamens- och examinationsskyldighet. Medeltalet studerande vid lärokursen för apotekselever uppgick nämligen under femårsperioden 1905—1909 till 43 per år och för farmacie kandidater under samma tid till 83 per år, således tillsammans 126 examinander per läsår. Ekekrantz höll före, att det funnes högst få ordinarie professorer, af hvilka kräfdes en sådan arbetsprestation som af extra ordinarie professorerna vid farmaceutiska institutet. Därutöfver tillkomme för dessa äfven ledningen af det ganska omfattande vetenskapliga arbetet å kemiska och botaniska institutionerna.

Farmaceutiska institutet kunde betraktas såsom en utbrytning ur medicinska fakulteten i syfte att lämna dem, som ägnade sig åt apotekaryrket, den teoretiska och praktiska utbildning i de farmaceutiska fackämnena, som vore behöflig för apotekaryrkets utöfning. Då dessa discipliner ingenstädes studerades så ingående som vid den farmaceutiska läroanstalten, vore det också på denna som utvecklingen af de till institutets verksamhetsområde hörande vetenskaper i främsta rummet hvilade. Att en sådan utbrytning af de farmaceutiska fackämnena ur en universitetsfakultet vore af största betydelse för de studerandes ekonomi, låge i öppen dag, då det endast vore genom undervisningens för ändamålet afpassade anordning som studierna för de farmaceutiska examina kunnat sammanträngas till en sex månaders lärokurs för apotekselever och en tvåårig kurs för farmacie kandidater.

En jämförelse mellan den farmaceutiska undervisningen i vårt land och en del andra länder, exempelvis Tyskland och Schweiz, där den vetenskapliga farmacien kunde anses stå högt, erbjöde vissa svårigheter därför att i nämnda länder icke funnes några farmaceutiska läroanstalter af exakt samma typ som farmaceutiska institutet i Stockholm.

I Tyskland kunde farmaceutiska studier bedrivas och farmaceutisk statsexamen afläggas vid en mängd universitet samt vid vissa tekniska



högskolor, men endast på några få ställen finnes själfständiga farmaceutiska eller farmaceutiskt-kemiska institut. Dessa institut vore dock själfständiga endast i det hänseendet, att de disponerade öfver egna byggnader eller hade egna laboratorier och hörsalar, men i öfrigt vore de förenade med universitetens filosofiska fakultet eller med teknisk högskola. På de flesta ställen hade därför farmaceuterna laborationsöfningarna tillsammans med de öfriga studerandena. Enhetlighet i studieplaner och examensfordringar för den farmaceutiska statsexamen hade vid de tyska universiteten vunnits genom »Prüfungsordnung für Apotheker» af den 18 maj 1904.

På grund af hvad han i sin promemoria anført, har extra ordinarie professorn Ekecrantz ansett något tvifvel icke behöfva råda därom att de farmaceutiska studierna med afseende på deras omfattning äro högskolestudier samt att den på farmaceutiska institutets professorer hvilande arbetsbördan är mer än vanligt stor.

*Framställning  
från e. o. pro-  
fessorn H. V.  
Rosendahl.*

Extra ordinarie professorn vid farmaceutiska institutet H. V. Rosendahl har i en den 30 september 1910 till kommittén ingifven skrift erinrat, att redan i statsverkspropositionen vid 1901 års riksdag framhållits »den af vederbörande myndigheter styrkta befogenheten af» att de extra ordinarie professorerna vid institutet komme i åtnjutande af ordinarie professorers löneförmåner; att vid frågans behandling inom Riksdagens Andra kammare från sakkunnigt håll på det kraftigaste framhållits, att kvalifikationerna för dessa lärare måste ställas lika högt som inom den medicinska fakulteten och att dem åliggande arbete vore väsentligt större än det som kräfdes af universitetslärare — ett uttalande, i hvilket extra ordinarie professorn Rosendahl kunde fullt instämma, enär han ägde erfarenhet såväl från sin förutvarande befattning såsom extra ordinarie professor i medicinsk universitetsfakultet som från sin nuvarande extra ordinarie professorsbefattning vid farmaceutiska institutet; att sedan år 1901 göromålen för de extra ordinarie professorerna vid detta institut blifvit i ännu högre grad betungande, såsom framginge af styrelsens underdåniga skrifvelse den 19 september 1908; samt att, såvidt Rosendahl hade sig bekant, farmaceutiska institutet numera vore den

enda af rikets högskolor, vid hvilken den extra ordinarie professorsinstitutionen ännu bibehölles.

Uti en till kommittén ingifven, den 3 november 1910 dagtecknad skrift hafva de vid farmaceutiska institutet anställda assistenterna, af hvilka tre tillika äro förordnade såsom lärare vid kursen för apotekselever, framhållit behovet af, att de af dem innehåfda befattningarna blefve förändrade till ordinarie lärarbefattningar och sålunda komme att bestridas under mera betryggande former än nuvarande för kort tid utfärdade förordnanden medgåfve. Därjämte har uttalats önskvärdheten af att löneförmånerna blefve satta i öfverensstämmelse med det ansvar och den arbetsbörda, som hvilade på befattningarnas innehafvare.

*amstä n n  
från assi-  
stenter.*

Till stöd för denna framställning hafva assistenterna anført hufvudsakligen följande.

Den undervisning, som det tillkomme dem att meddela vid farmaceutiska institutet, vore fördelad dem emellan sålunda, att en af dem vore assistent i botanik och farmakognosi vid lärokursen för farmacie kandidater och tillika lärare i dessa ämnen vid kursen för apotekselever; de tre öfriga vore assistenter i kemi och kemisk farmaci vid kursen för farmacie kandidater samt två af sistnämnda assistenter därjämte lärare vid kursen för apotekselever, den ene i kemi, den andre i kemisk farmaci, teknisk farmaci och farmaceutisk författningskunskap. De bägge sist omnämnda assistenterna ledde äfven de praktiska öfningarna i kemi och kemisk farmaci för apotekselever. En af dem bestridde därjämte en assistentbefattning i fysik.

De önsknings om förbättrade villkor, som uttalades, afsåge icke assistentbefattningen i fysik, dels emedan denna befattning vore af betydligt mindre omfång än de öfriga, dels emedan det syntes antagligt, att vid en framtida omorganisation af institutet handledningen af öfningarna i fysik komme att öfverflyttas på den ordinarie läraren i berörda ämne.

Göromålen såsom assistenter vid lärokursen för farmacie kandidater motsvarade icke på något sätt benämningen å befattningarna, utan vore dessa befattningar snarare att betrakta som laboratorsbefattningar, något som vid upprepade tillfällen blifvit erkändt.

Redan år 1898 hade sålunda farmaceutiska institutets nuvarande ordinarie föreståndare, e. o. professorn Th. Ekecrantz, uti en i svensk farmaceutisk tidskrift intagen kritik öfver institutets undervisningsplan och organisation såsom en af de svagare punkterna i denna organisation påpekat, att ledningen af laborationsöfningarna *så godt som uteslutande* vore anförtrodd åt assistenter. Samma person hade ock i ett af honom såsom institutets föreståndare på uppdrag af institutets styrelse år 1909 utarbetadt förslag till grunder för undervisningens omorganisation vid institutet framhållit nödvändigheten af att ifrågavarande lärarbefattningar gjordes själfständiga.

De praktiska laborationsöfningarna syntes assistenterna ock med fog kunde räknas till det viktigaste af den undervisning, som meddelades vid farmaceutiska institutet, enär dessa öfningar utan tvifvel utgjorde den del af undervisningen som oftast och i största utsträckning vid yrkesutöfningen blefve direkt tillämpad. Denna del af undervisningen vore helt och hållet anförtrodd åt assistenterna och långt ifrån inskränkt till ett blott och bart handledande och öfvervakande af det manuella utförandet. Det tillkomme dem nämligen i lika hög grad att förklara och demonstrera de teoretiska principer, på hvilka de utförda experimenten grundade sig. Omfattningen af assistenternas arbete hade under årens lopp ständigt ökat, särskildt därigenom att laborationskurserna utvidgats med pröfningar af farmaceutiska preparater, arsenikundersökningar, drogundersökningar etc. Samtidigt hade assistenternas andel i *ansvaret* för undervisningen stegrats i den mån som institutionsprefekterna på grund af eget ökad arbete tvingats att alltmåra anförtro ledningen af de praktiska öfningarna åt assistenterna.

Det vore också i känslan af detta ansvar icke mindre än af önskan att vara kvalificerade för bättre aflönade ordinarie lärarbefattningar, som de alla efter aflagd apotekarexamen utvidgat och fördjupat sina kunskaper genom fortsatta akademiska studier. Alla hade de dessutom genom utgifvande af vetenskapliga publikationer sökt bidra till den vetenskapliga nivåns höjande inom apotekaryrket.

Undervisningen vid kursen för apotekselever afsåge att bibringa all den teoretiska utbildning, som efter mogenhetsexamen erfordrades till

farmacie kandidatexamen. Denna undervisning, som omfattade såväl föreläsningar och tentamina med betygsättning som praktiska öfningar, vore uteslutande anförtrodd åt assistenter. Det syntes vara utan motstycke i vårt land, att en så vidtomfattande och maktpåliggande undervisning vid en statens högskola, som hvarje år resulterade i en, om ock lägre, examen med ett femtiotal elever, helt och hållet sköttes af personer, som vore förordnade för en tid af högst tre år i sänder.

Af de meddelade uppgifterna om det sätt, på hvilket undervisningen vid kursen för apotekselever vore fördelad mellan de olika lärarna, framginge, att en af de tre assistenterna i kemi och kemisk farmaci icke undervisade vid denna lärokurs. Orsaken därtill vore den, att förutvarande innehafvare af ifrågavarande assistentbefattning samtidigt varit dels ordinarie lärare i teknisk farmaci och farmaceutisk författningskunskap jämte farmaciens historia dels ock assistent i fysik. Det hade fördenskull icke ansetts billigt att ålägga honom undervisningsskyldighet äfven vid kursen för apotekselever, när denna år 1901 inrättades vid institutet.

Sedan institutets styrelse numera till innehafvare af nämnda ordinarie lärartjänst efter ansökan utsett annan person, och sedan assistentbefattningen i fysik äfvenledes öfvergått i andra händer, syntes det assistenterna rättvist, att den undervisning, som af de två assistenterna i kemi och kemisk farmaci meddelades vid kursen för apotekselever, för framtiden delades med den tredje assistenten i dessa ämnen, och att medel beviljades för att bereda honom samma aflöningsförmåner som de öfriga lärarna vid denna lärokurs. Det hade äfven visat sig och af den kemiska institutionens prefekt framhållits, att lärarkrafterna i dessa ämnen vore otillräckliga, och vid den senast afslutade kursen (1909 års lärokurs) hade det äfven af honom ifrågasatts att söka åstadkomma medel till anställande af en tredje ledare af laborationerna, enär dessa på grund af det stora elevantalet måste fördelas på tre laboratorier men likväl handledes af blott två lärare, något som gifvetvis måste vara till stort förfång för undervisningen.

Till ytterligare stöd för befogenheten af förbättrade löneförmåner anfördes, att meddelande af privatlektioner förut ansetts som en synnerligen viktig inkomstkälla för assistenterna, men att de studerandes behof

af sådana lektioner numera, sedan mogenhetsexamen fordrades för inträde i apotekaryrket, vore ytterst ringa.

Emellertid vore det, yttrade assistenterna vidare, ej blott behovet af en mera oberoende och tryggad ställning och förbättrade ekonomiska förhållanden, som föranledt den föreliggande framställningen, utan ock önskan att inom lärarkollegiet erhålla inflytande på undervisningen och därigenom vara till gagn för densamma, en önskan som syntes dem så mycket mera berättigad, som lärare i ämnen af så relativt liten omfattning som fysik samt teknisk farmaci med författningskunskap och farmaciens historia i detta hänseende vore fullt jämställda med institutets båda professorer. Genom en dylik åtgärd skulle också det länge erkända krafvet på ett förstärkt lärarkollegium med vidsträcktare erfarenhet och mångsidigare sakkunskap blifva tillgodosedt på ett naturligt sätt.

Under återopande af det anförda föreslogo assistenterna:

att de tre assistentbefattningarna i kemi och kemisk farmaci måtte förändras till lika många ordinarie laborators- eller lärartjänster, med skyldighet för innehafvarna såväl att leda och öfvervaka de praktiska öfningarna i kemi och kemisk farmaci för farmacie kandidater som ock att meddela undervisning i kemi, kemisk och teknisk (galenisk) farmaci samt författningskunskap vid kursen för apotekselever, med den fördelning af arbetet, som institutets styrelse kunde finna för godt besluta;

att assistentbefattningen i botanik och farmakognosi måtte förändras till en ordinarie laborators- eller lärartjänst, med skyldighet för innehafvaren såväl att leda och öfvervaka de praktiska öfningarna i dessa ämnen för farmacie kandidater som ock att meddela undervisning i samma ämnen vid kursen för apotekselever; samt

att innehafvarna af ifrågavarande laborators- eller lärarbefattningar måtte blifva medlemmar af institutets lärarkollegium.

Därjämte uttalade assistenterna den förhoppningen, att med hänsyn till det kräfvande och ansvarsfulla arbete, som vore dem palagdt, måtte pröfvas rättvist, att en hvar af ifrågavarande befattningar aflönades med 4,500 kronor, däraf 3,000 i lön och 1,500 i tjänstgöringspenningar, tillika med två ålderstillägg à 500 kronor, att utgå efter resp. 5 och 10 år.

Då för befattningarna i fråga för närvarande vore anslaget ett sammanlagdt belopp af 11,200 kronor, utgjorde den föreslagna ökningen 6,800 kronor, ett belopp som icke borde kunna anses högt, då det vore afsedt att fördelas på ej mindre än fyra lärare och detta vid en högskola, som i förhållande till sitt elevantal förfogade öfver en så osedvanligt låg löne-stat som farmaceutiska institutet.

Därest emellertid löneregleringskommittén icke skulle anse tillräckliga skäl föreligga att till fullo understödja de sålunda uttalade önskemålen, föreslogo assistenterna alternativt, att de fyra assistentbefattningarna blefve förändrade till extra laborators- eller lärartjänster med samma åligganden, som för de föreslagna ordinarie tjänsterna angifvits, och en hvar med ett arfvode af 4,000 kronor, däraf 1,350 skulle anses såsom tjänstgöringspenningar. Därigenom skulle den ökade utgiften för statsverket endast belöpa sig till 4,800 kronor.

Slutligen framhölls vikten af att under alla omständigheter berörda befattningar icke blefve tillsatta som hittills för en tid af tre år i sänder, utan på samma sätt, som i stadgan för institutet vore föreskrifvet i afseende å besättande af annan ordinarie lärartjänst än extra ordinarie professorsämbete, samt att innehafvare af ifrågavarande befattningar måtte äga att deltaga i lärarkollegiets beslut i alla frågor, som icke rörde tillsättande af professorsämbete.

Under åberopande af de skäl, som föranledt, att under senare åren utöfver i den ordinarie staten angifna belopp anslag anvisats å extra stat för undervisningens uppehållande vid farmaceutiska institutet, har institutets styrelse i en den 28 september 1910 dagtecknad skrifvelse, som den 14 därpå följande oktober i afskrift öfverlämnats till kommittén för att tagas i öfvervägande vid fullgörandet af kommitténs uppdrag, såvidt institutet anginge, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte å extra stat för år 1912 för institutets räkning äska enahanda belopp, som af Riksdagen anvisats å extra stat för år 1911, med undantag dock af 1,523 kronor, som för sistnämnda år beviljats till täckande af brist å anslaget till bränsle, gas, vatten m. m. för år 1908.

*Framställning  
från institu-  
tets styrelse  
28/9 1910.*

I samma skrifvelse har styrelsen ock hemställt, att, därest löne-regleringskommittén icke skulle så tidigt inkomma med sitt betänkande angående institutets stat, att proposition med anledning däraf kunde aflåtas till 1911 års Riksdag, 1,500 kronor måtte jämväl för år 1912 anvisas till beredande af tillfällig löneförbättring åt institutets extra ordinarie professorer, såsom förut skett för åren 1908—1911.

Med anledning af en utaf extra ordinarie professorn i botanik och farmakognosi H. V. Rosendahl hos styrelsen gjord framställning om vidtagande af åtgärd i syfte att bereda Rosendahl från och med år 1911 en årlig hyresersättning af 1,000 kronor, i likhet med hvad som enligt institutets stat tillkomme innehafvaren af extra ordinarie professuren i kemi och kemisk farmaci, har styrelsen i sin berörda skrifvelse förklarat sig anse, att, då kvalifikation och tjänstgöringsskyldighet för de båda extra ordinarie professorerna vore desamma, billighet och rättvisa kräfde, att löneförmånerna äfven blefve lika.

Styrelsen hemställde därför, att extra ordinarie professorn Rosendahl måtte beredas den begärda hyresersättningen, samt föreslog tillika, att — då innehafvaren af extra ordinarie professuren i botanik och farmakognosi under femton års tjänstgöring saknat den under motsvarande tid den förenämnda andra läraren tillkommande förmånen af fri bostad eller hyresersättning — den nu ifrågasatta hyresersättningen måtte få af tillgängliga medel ut-  
anordnas redan från och med år 1911.

---

## Farmaceutiska institutets organisation och verksamhet.

Kungl. Maj:t utfärdade, såsom förut är nämndt, den 22 november 1901 stadga för farmaceutiska institutet (svensk författningssamling n:r 91). Jämlikt kungl. kungörelse den 31 december 1904 (svensk författningssamling n:r 68) hafva vissa §§ i stadgan erhållit ändrad lydelse.

Enligt de i stadgan innehållna *allmänna bestämmelser* har farmaceutiska institutet till uppgift att meddela dem, som ägna sig åt apotekaryrket, teoretisk och praktisk undervisning, äfvensom att främja utvecklingen af de vetenskaper, som tillhöra området för institutets verksamhet. § 1.

Institutet står under ledning af styrelse, lärarkollegium och föreståndare på sätt stadgan närmare bestämmer. § 2.

Enligt stadgan skall *styrelsen* bestå af en ordförande, som af Kungl. Maj:t därtill förordnas, samt fyra ledamöter, utaf hvilka den ledamot af medicinalstyrelsen, som inom densamma föredrager apoteksärenden, är själfskrifven och de öfriga utses för en tid af fyra kalenderår, två af Kungl. Maj:t och en af apotekarsocietetens direktion. Skulle Kungl. Maj:t förordna nämnda ledamot af medicinalstyrelsen till ordförande, utser Kungl. Maj:t annan person att under tiden vara ledamot af institutets styrelse. § 3.

Styrelsen väljer inom sig vice ordförande för ett år i sänder.

Skulle någon ledamot afgå, innan hans tjänstgöringstid tilländalupit, utses annan i hans ställe för den tid, som för honom återstått att tjänstgöra.

Inför styrelsen är institutets föreståndare föredragande utan att deltaga i besluten, men med rätt att få sin mening antecknad i styrelsens protokoll.



§ 4. Till styrelsens åligganden hör, bland annat, att hafva tillsyn öfver och vård om undervisningen och ekonomin vid institutet, att fastställa läroplan samt program och timordning för undervisningen, att vaka öfver att stadgan och öfriga föreskrifter angående undervisningen, öfningarna och examina efterlefvas, att till Kungl. Maj:t afgifva förslag till besättande af ledigt e. o. professorsämbete, att tillsätta öfriga ordinarie lärarbefattningar, att antaga och entlediga extra lärare, assistenter och andra tjänstemän samt betjäning, att inom mars månads utgång hvarje år i ecklesiastikdepartementet inlämna berättelse om institutets verksamhet och förvaltning under det senaste kalenderåret, att, minst en gång om året, men för öfrigt så ofta sådant anses böra ske, verkställa inventering af institutets kassa och säkerhetshandlingar, samt att, där ej annorlunda är föreskrifvet, utdela de stipendier, som finnas vid institutet.

§ 5. Vid styrelsens sammanträden föres protokoll.

För besluts fattande fordras, att minst tre af styrelsens ledamöter, ordföranden inberäknad, äro närvarande.

§ 6. Institutets *lärarkollegium*, i hvilket föreståndaren är ordförande och hvarje ordinarie lärare eller vikarie för sådan är ledamot, tillkommer, bland annat, att uppgöra förslag till läroplan och timordning för undervisningen, att årligen före maj månads utgång till styrelsen inkomma med af lärarna upprättade förslag till program för undervisningens omfattning under nästföljande läsår jämte de anmärkningar mot dessa förslag, som inom kollegiet möjligen blifvit framställda, att till styrelsen afgifva yttranden och förslag i frågor, som röra institutets angelägenheter, samt att uppgöra förslag till och, där beslutanderätt tillkommer lärarkollegiet, bestämma om utdelning af stipendier.

§ 8. Till *föreståndare* för institutet förordnas af Kungl. Maj:t på styrelsens förslag efter lärarkollegiets hörande en af e. o. professorerna vid institutet för en tid af fem år.

Honom åligger att vara föredragande inför styrelsen och ordförande i lärarkollegiet, att vaka öfver att undervisningen behörigen upprätthålles och att lärare samt andra tjänstemän och betjante fullgöra sina skyldigheter, att föra matrikel öfver lärjungarna, att hafva tillsyn öfver institu-

tets lokaler, inventarier och samlingar, att inför styrelsen ansvara för institutets ekonomi, tillse att anslag användas för sina ändamål samt att räkenskaper och redovisningar behörigen upprättas och aflämnas inom föreskrifna tider, att hos styrelsen anmäla institutets behof och föreslå åtgärder till deras afhjälpande, att årligen före februari månads utgång till styrelsen afgifva berättelse öfver undervisningen under det närmast föregående kalenderåret, att biträda styrelsen vid öfvervakandet däraf att stadgan och andra föreskrifter rörande institutet åtlydas samt att hafva tillsyn däröfver att i behörig ordning fattade beslut befordras till verkställighet.

Föreståndaren äger, då skäl därtill förekommer, erinra lärare och andra tjänstemän om noggrant uppfyllande af deras tjänsteåligganden. Vid svarare förseelse skall han göra anmälän hos styrelsen.

Beträffande *lärare och andra tjänstemän* vid institutet är stadgadt:

Läraryrkesföretagarna bestämmas genom institutets stat. Erfordras § 9.  
därutöfver anställande af extra lärare eller assistenter, äger styrelsen hos Kungl. Maj:t söka tillstånd därtill, hvarvid utredning bör lämnas om de medel, som kunna finnas att tillgå för dessas aflönande.

Då ordinarie lärartjänst blifver ledig, låter styrelsen genom kun- § 10.  
görrelse i allmänna tidningarna tillkännagifva, att sökande till tjänsten äga att inom viss angifven tid till styrelsen ingifva sina ansökningar, hvilka, då e. o. professorsämbete sökes, skola vara ställda till Kungl. Maj:t, men i annat fall till styrelsen.

Sökande till ordinarie lärartjänst skall vid ansökningen foga: § 11.

1) behörigen styrkt meritförteckning;

2) frejdbetyg;

3) betyg öfver aflagda examina;

4) vederbörligt tjänstgöringsbetyg, om sökanden varit i allmän tjänst anställd, men i annat fall enskildt intyg om verksamhet och vandel;

5) i tryck utgifna vetenskapliga arbeten jämte de öfriga handlingar, som tjäna till att styrka sökandens skicklighet till tjänsten.

Under profid, som i § 12 omförmäles, må sökanden ytterligare inlämna under samma tid i tryck utgifna vetenskapliga arbeten äfvensom andra handlingar, hvilka tjäna till ådagaläggande af hans skicklighet och ej kunnat inlämnas före ansökningstidens utgång.

§ 12. Sökande till ordinarie lärartjänst skall inom loppet af en månad efter ansökningstidens utgång å tid, som af styrelsen bestämmes, vid institutet aflägga två offentliga föreläsningsprof inom läroämnena för den tjänst, som sökes. Till den ena föreläsningen förelägger styrelsen åtta dagar förut minst tre ämnen till den sökandes val. Till den andra må sökanden själf välja ämne.

Skulle omförmälda prof tid komma att utlöpa under ferier eller före den trettionde dagen af därpå följande lästermin, må den utsträckas till sistnämnda dag.

§ 13. Vid upprättande af förslag till e. o. professorsämbete uppför styrelsen, efter lärarkollegiets hörande, tre bland de sökande, då så många finnas med för platsen erforderliga egenskaper, i den ordning de anses förtjänta att nämnas till ämbetet. Annan ordinarie lärartjänst tillsättes af styrelsen efter lärarkollegiets hörande.

Såväl vid förslags upprättande som vid befordran till lärartjänst, som tillsättes af styrelsen, bör afseende endast fästas vid sökandes skicklighet och lämplighet för tjänsten, styrkta genom aflagda examina och prof, utgifna vetenskapliga arbeten, verksamhet såsom lärare och hvad i öfrigt kan gifva tillförlitlig upplysning i detta afseende, och bör, vid jämförelse mellan två eller flere sökande, längre tjänstetid såsom lärare vid institutet eller annat offentligt läroverk endast i det fall berättiga till företräde, att skickligheten och lämpligheten prövas vara lika. Har sökande aflagt apotekarexamen, skall särskildt afseende fästas därvid.

För bedömande af de sökandes skicklighet och lämplighet är styrelsen befogad med sig adjungera sakkunniga inom eller utom institutet med rätt för dessa att deltaga i ärendets slutliga behandling inom styrelsen.

Extra lärare anställas för viss tid af styrelsen efter lärarkollegiets hörande.

Assistenten antagas af styrelsen på framställning af vederbörande lärare för en tid af högst tre år i sänder.

§ 14. Styrelsen äger antaga en sekreterare och en kamrerare; kunnande dock båda befattningarna förenas och innehafvas af samma person.

Dessa tjänstemäns åligganden bestämmas genom en af styrelsen fastställd instruktion.

Hvarje vid institutet anställd ordinarie eller extra lärare, så ock assistent, som icke endast fått i uppdrag att biträda vid föreläsningar eller praktiska öfningar, tillkommer att i sina ämnen undervisa och afgifva betyg samt följa och, om möjligt, främja vetenskapens utveckling. Därför åligger det honom att utarbета och före april månads utgång till lärarkollegiet aflämna förslag till program för undervisningen under nästföljande läsår, innehållande en kort redogörelse för hvad han i de särskilda delarna af sina ämnen anser böra under nämnda år utgöra föremål för undervisning vid institutet. § 15.

Tjänstledighet åt institutets lärare och andra tjänstemän må, då skäl därtill förekomma, beviljas af föreståndaren för högst åtta dagar och af styrelsen för längre tid, dock åt e. o. professorerna ej öfver tre månader under samma läsår och åt andra ej öfver ett år. Åstundar någon längre tjänstledighet än styrelsen kan bevilja, skall han göra ansökan därom hos Kungl. Maj:t. § 16.

Styrelsen tillkommer att efter lärarkollegiets hörande förordna vikarier ej mindre under sålunda af styrelsen beviljad tjänstledighet än under ledighet, som uppkommit, då lärare eller annan tjänsteman afgått från sin tjänst.

Om vikaries biträde behöfves tidigare, än Kungl. Maj:ts eller styrelsens förordnande hinner ankomma, må vikarie tills vidare förordnas af föreståndaren, som jämväl äger förordna vikarie, då sådan behöfves för kortare tid än nio dagar.

I fråga om *undervisningen* gälla, bland annat, följande bestämmelser:

Undervisning lämnas vid institutet dels åt apotekselever i en särskild lärokurs för farmacie kandidatexamen, dels ock åt farmacie kandidater, som bereda sig till apotekarexamen. § 17.

Undervisningen skall bestå i:

- 1) föredrag af lärarna;
  - 2) förhör medelst till lärjungarna ställda frågor till muntligt eller skriftligt besvarande;
  - 3) praktiska öfningar.
- § 18.

Dessutom anställas repetitioner å därför lämpliga tider, hvilka lärarkollegiet äger utsätta för hvarje särskildt läroämne.

§ 19. Hufvudämnena för undervisningen äro:

*a) för apotekselever:*

- 1) kemi och kemisk farmaci;
- 2) botanik och farmakognosi;
- 3) teknisk farmaci och farmaceutisk författningskunskap.

*b) för farmacie kandidater:*

- 1) kemi och kemisk farmaci;
- 2) botanik och farmakognosi;
- 3) fysik med särskildt afseende på dess tillämpning inom farmacien;
- 4) teknisk farmaci och farmaceutisk författningskunskap jämte farmaciens historia.

§ 20. De praktiska öfningarna äro:

*a) för apotekselever:*

- 1) kemiska och kemiskt-farmaceutiska;
- 2) botaniska och farmakognostiska.

*b) för farmacie kandidater:*

- 1) kemiska och kemiskt-farmaceutiska;
- 2) botaniska och farmakognostiska;
- 3) fysikaliska;
- 4) bakteriologiska.

§ 21. Lärokursen för apotekselever anordnas årligen å tid, som fastställles af styrelsen efter lärarkollegiets hörande. I denna lärokurs meddelas undervisning af därtill särskildt förordnade assistenter under tillsyn af vederbörande ordinarie lärare.

§ 22. Lärokursen för farmacie kandidater är tvåårig och anordnas så, att den allmänna och grundläggande delen af kursen förläggles till det första läsåret och den tillämpade till det andra.

§ 23. Läsåret innefattar två terminer, höstterminen från och med den 15 september till och med den 15 december samt vårterminen från och med

den 15 januari till slutet af maj med tre dagars uppehåll före och efter påskdagen.

Lärarnas undervisningsskyldighet fastställas af styrelsen efter därom § 25.  
af lärarkollegiet afgifvet förslag.

De praktiska öfningarna ledas och öfvervakas af vederbörande ordinarie eller extra lärare med biträde af assistenter, där så erfordras.

Öfver undervisningen föres af vederbörande lärare, enligt de närmare § 26.  
bestämmelser styrelsen äger meddela, dagbok, i hvilken särskildt för hvarje undervisningsdag utsättes hvad då blifvit föredraget. Har undervisning ej ägt rum, skall anledningen därtill angifvas. Dagböckerna skola vid slutet af hvarje elevkurs eller termin öfverlämnas till föreståndaren för att af honom granskas och därefter tillställas styrelsen.

Lärare vare skyldig att vårda och ansvara för samlingar och öfrig materiel, som höra till hans undervisning.

Farmacie kandidat, som önskar erhålla undervisning vid institutet, § 27  
skall senast den 15 maj det år, ny lärokurs tager sin början, därom till *enl. k. k.*  
föreståndaren inlämna skriftlig ansökan, ställd till institutets styrelse. *31/12 1904.*

Apotekselev, som vill deltaga i elevkurs vid institutet, skall därom senast en månad före början af ny sådan kurs till föreståndaren inlämna sin till styrelsen ställda skriftliga ansökan.

Vid ansökning om deltagande i lärokurs för apotekselever skola vara § 28.  
fogade:

1) intyg om ålder och god frejd;

2) intyg om behörigt godkännande såsom apotekselev;

3) betyg af apoteksföreståndare om minst två års tjänstgöring såsom apotekselev och om elevens därunder ådagalagda uppförande samt förvärfvade kunskaper och skicklighet i recepturgöröml och beredning af s. k. galeniska läkemedel, såsom extrakter, plåster m. m.;

4) elevens af honom själf författade och af apoteksföreståndaren attesterade dagbok öfver de farmaceutiska arbeten, eleven å apoteket utfört eller i hvilkas utförande han deltagit.

Har sökanden efter ansökningstidens utgång men före lärokursens början tjänstgjort såsom apotekselev under minst två år, må den omständigheten, att han först vid kursens början företer fullständigt betyg om de i

punkten 3) här ofvan afsedda förhållanden, ej utgöra hinder för bifall till ansökningsen.

§ 29. Ansökning om deltagande i lärokurs för farmacie kandidater skall åtföljas af:

- 1) intyg om ålder och god frejd;
- 2) bestyrkt afskrift af betyg öfver aflagd farmacie studiosi- eller kandidatexamen;
- 3) betyg att sökanden efter nämnda examen tjänstgjort å apotek under en tid af minst 12 månader.

§ 30. Bifaller styrelsen inlämnad ansökan om deltagande i lärokurs vid institutet, antecknas lärjunge af föreståndaren i institutets matrikel, hvilken skall vara uppställd enligt af styrelsen fastställd plan.

Skulle ett större antal till deltagande i lärokurs vid institutet behöriga sökande anmäla sig, än institutet med hänsyn till utrymme och lärarkrafter kan mottaga, tillkommer det styrelsen att bestämma, hvilka af de sökande, såsom därtill mest förtjänta, böra mottagas.

§ 31. Studerande vid institutet skall ställa sig till efterrättelse de föreskrifter och ordningsstadgar, hvilka styrelsen utfärdar. Jämte fastställd kurs- eller terminsafgift erlägges till bestridande af utgifterna för de praktiska öfningarna en af styrelsen bestämd ersättning för materialier m. m., som förbrukas af den studerande.

Visar lärjunge försumlighet i sina studier eller dåligt uppförande, varnas han af föreståndaren enskildt eller, om han icke låter sig rätta därpå, af styrelsen, som vid därefter förnyad förseelse må för viss tid eller för alltid skilja den felaktige från institutet.

Angående *tentamina och examina* är stadgadt, bland annat, följande.  
§ 32. Mot slutet af hvarje läsår på tid, som af lärarkollegiet bestämmes, anställas tentamina med de lärjungar, som vid institutet idka studier för afläggande af apotekarexamen. Dessa tentamina skola omfatta hela den under läsåret genomgångna kursen.

Efter afslutade tentamina bestämmer lärarkollegiet samfällt, hvilka lärjungar skola godkännas. De afgifna betygen införas i institutets matrikel.

Godkänd lärjunge äger rätt att efter fortsatta studier anmäla sig till ny tentamen under nästföljande läsår för vinnande af högre betyg i ett eller flera läroämnen.

Underkänd lärjunge må, så framt han på tillfredsställande sätt fullgjort de praktiska öfningarna, anmäla sig till ny tentamen under det nästföljande läsåret i det eller de ämnen, hvori han blifvit underkänd, och är i första årskursens tentamen underkänd lärjunge berättigad att under tiden deltaga i andra årskursen. Omförmälda förnyade tentamen anställles kort före examensperiod å tid, som bestämnes af lärarkollegiet.

Lärjunge, som äfven vid sådan tentamen varder underkänd, så ock lärjunge, som icke blifvit godkänd i de praktiska öfningarna, hänvisas till förnyadt genomgående af den ifrågavarande årskursen.

Lärjunge, som efter att hafva genomgått den för beredelse till apotekarexamen anordnade första årskurs icke deltagar i nästföljande andra årskurs, är skyldig att, därest han framdeles önskar genomgå densamma, dessförinnan underkasta sig ny tentamen, omfattande hela första årskursen. § 33.

På styrelsens pröfning må bero, huruvida farmacie kandidat skall medgifvas rätt att begagna sig af undervisningen vid institutet mer än tvenne tvåårskurser.

Examina förrättas af institutets ordinarie lärare hvarje år under de i §§ 35 och 38 angifna perioder på dagar och tider, som af styrelsen bestämmas. § 34.

Farmacie kandidatexamen anställles under senare hälften af januari och maj samt förra hälften af september med högst fyra examinander i sänder i närvaro af någon styrelsens ledamot eller annat examensvittne, som af styrelsen för tillfället utses därtill. § 35.

Apotekselev, som önskar aflägga farmacie kandidatexamen, skall i god tid därom göra anmälan hos föreståndaren och därvid erlægga 20 kronor såsom examensafgift samt styrka, dels att han på ett tillfredsställande sätt vid institutet genomgått lärokurs för apotekselever, dels ock med skriftligt intyg af instruktionsapotekaren att eleven vid förberedande praktiska prof, anställda å instruktionsapoteket under instruktionsapotekarens tillsyn och kontroll, ådagalagt godkända insikter och skick- § 36.



lighet i recepturgöröml genom att läsa, förklara, expediera och taxera minst fem eleven förelagda recept å olika läkemedelsformer.

- § 37. I farmacie kandidatexamen anställas af vederbörande ordinarie lärare med examinand förhör i kemi, kemisk farmaci, botanik, farmakognosi, teknisk farmaci och farmaceutisk författningskunskap.

Ämnenas omfattning fastställes af styrelsen efter därom af lärarkollegiet afgifvet förslag.

På styrelsens pröfning må bero, huruvida apotekselev, som tre gånger blifvit underkänd, må vidare undergå examen.

- § 38. Apotekarexamen hålles under senare hälften af maj och september samt förra hälften af december. Vid anmälan till undergående af denna examen erlägges en afgift af 20 kronor.

- § 39. I apotekarexamen förhöres examinand endast i de delar af kursen, som utgjort föremål för undervisningen under det andra läsåret, nämligen:

af c. o. professorn i kemi och kemisk farmaci:

i kemisk farmaci;

af c. o. professorn i botanik och farmakognosi:

i farmakognosi;

af läraren i fysik:

i de delar af fysiken, som beröra förekommande arbeten å apotek;

af läraren i teknisk farmaci och farmaceutisk författningskunskap:

i dessa ämnen.

- § 41. De betyg, som afgifvas vid examen, skola vara graderade.

Godkännes examen, hvartill fordras att den examinerade erhållit minst betyget godkänd i de ämnen examen omfattar, utfärdas betyg enligt formulär, som styrelsen efter förslag af lärarkollegiet äger fastställa.

I institutets matrikel införas af föreståndaren dagen, då examen aflades, samt de af examinatorerna därvid meddelade kunskapsbetyg.

- § 42. Examensbetyg bör af den examinerade uppvisas i medicinalstyrelsen, som efter omständigheterna förklarar den examinerade för farmacie kandidat eller apotekare, hvarom anteckning göres å betyget.

Till belysande af farmaceutiska institutets verksamhet har kommit-  
tén ansett sig böra meddela nedanstående uppgifter, hvilka lämnats af  
föreståndaren för institutet.

Antalet studerande vid institutet samt antalet af dem, som därstädes  
aflagt farmacie kandidatexamen och apotekarexamen, har åren 1905—1909  
varit sålunda fördeladt.

	År 1905		År 1906		År 1907		År 1908		År 1909	
	v.t.	h.t.	v.t.	h.t.	v.t.	h.t.	v.t.	h.t.	v.t.	h.t.
Studerande vid lärokursen för apotekselever <sup>1</sup> . . . .	45		38		36		42		54	
Farmacie kandidatexamen aflagd af . . . . .	34	2	46	—	32	2	34	2	41	—
Studerande vid lärokursen för farmacie kandidater . . . . .	86	98	88	80	79	92	83	72	73	79
Apotekarexamen aflagd af <sup>2</sup> . . . . .	50	24	3	3	61	7	1	5	62	7

Sammanlagda beloppet af de afgifter, en studerande vid farmaceu-  
tiska institutet har att erlägga, uppgår för närvarande till 385 kronor,  
enligt följande fördelning.

*Lärokursen för apotekselever:*

Kursavgift . . . . .	100 kronor
Öfningsavgifter <sup>3</sup> . . . . .	25 »
Examensavgift för farmacie kandidatexamen . . . . .	20 »

*Lärokursen för farmacie kandidater:*

Terminsavgifter för fyra terminer à 25 kronor . . . . .	100 »
Öfningsavgifter för två läsår à 60 kronor <sup>3</sup> . . . . .	120 »
Examensavgift för apotekarexamen . . . . .	20 »

Summa 385 kronor

<sup>1</sup> Lärokursen för apotekselever tager sin början den 1 augusti hvarje år och avslutas under senare delen af nästpåföljande januari månad.

<sup>2</sup> Enär vid farmaceutiska institutet farmacie kandidater kunna intagas endast hvar annat år, aflägga flertalet af de studerande apotekarexamen vid slutet af vårterminen samma år som nya lärjungar intagas på hösten. t. ex. åren 1905, 1907 och 1909.

<sup>3</sup> Enligt § 31 i gällande stadga för institutet skall till bestridande af utgifterna för de praktiska öfningarna erläggas en af styrelsen bestämd ersättning för materialier m. m., som förbrukas af den studerande.

## Sammandrag af farmaceutiska institutets

D e b e t.				
Balans från år 1908.				
Tillgångar:				
Kontant behållning . . . . .	—	—	2,800	—
Inom linjen:				
N. P. Hambergs donation . . . . .	10,449:	70		
Kylanderska fonden . . . . .	4,203:	—		
Leffmanska donationen . . . . .	41,665:	73		
	Säger	56,318:	43	
Uppbörd:				
Statsanslag:				
Ordinarie staten:				
Farmaceutiska institutet . . . . .	33,850:	—		
Ålderstillägg . . . . .	1,000:	—		
Extra ordinarie staten:				
Till tillfällig löneförbättring åt e. o. professorerna . . .	1,500:	—		
Till ökad ersättning åt sekreterare, kamrerare och assistenter, till städning af lokalerna, till inköp m. m. af böcker, till bränsle, gas, vatten m. m., till ökad hyra för institutets lokaler samt till egendomens underhåll m. m.	12,200:	—		
Förskott till täckande af brist å anslaget till bränsle, gas, vatten m. m. för år 1907 . . . . .	1,400:	—		
Förskott till hyresersättning . . . . .	1,000:	—	50,950	—
Termins- och kursafgifter . . . . .		9,200	—	
Öfningsafgifter . . . . .		5,910	—	
Intressemedel . . . . .		164	26	
Restituerad brännvinstillverkningsskatt . . . . .		325	—	
Försäljningsmedel . . . . .		53	03	
Rabatt å förbrukad gas . . . . .		161	98	
			66,764	27
Balans till år 1909:				
Skulder:				
Obetalda godkända räkningar . . . . .	4,747	96		
Förskott af Hambergska fonden . . . . .	1,400	—		
D:o af examensafgiftskassan . . . . .	122	23	6,270	19
Summa kronor	—	—	75,834	46

## räkenskaper för år 1909.

Kredit.			
Balans från år 1908:			
Skuld . . . . .	—	—	1,402 15
Utgifter:			
Afföningar . . . . .	31,400	—	
Städning, skötsel af ångpanna m. m. . . . .	1,450	—	
Materialier, instrument, böcker och samlingar . . . . .	13,911	31	
Bränsle, gas, vatten m. m. . . . .	5,660	22	
Hyra . . . . .	12,000	—	
Egendomens underhåll, renhållning och diverse . . . . .	4,630	78	
Återbetalda termins- och öfningsavgifter . . . . .	230	—	69,282 31
Balans till år 1910:			
Tillgångar:			
Kontant behållning . . . . .	—	—	5,150 —
Inom linjen:			
N. P. Hambergs donation <sup>1)</sup> . . . . . 10,067: 38			
Kylanderska fonden <sup>2)</sup> . . . . . 4,003: —			
Leffmanska donationen <sup>3)</sup> . . . . . 44,611: 48			
Säger 58,681: 86			
Summa kronor	—	—	75,834 46

<sup>1)</sup> Rântan skall användas för anordnande af undervisning i mikroskopisk anatomi.

<sup>2)</sup> Rântan skall användas för institutets räkning.

<sup>3)</sup> Rântan skall användas till stipendier åt obemedlade farmaceuter.

*Räkenskapen öfver examensafgifterna för år 1909 har i sammandrag följande utseende:*

<b>Debet.</b>					
<b>Balans från år 1908:</b>					
Tillgångar, innestående i bank . . . . .	—	—	82	96	
<b>Uppbörd:</b>					
Examensafgifter . . . . .	2,280	—			
Intressemedel . . . . .	21	11	2,301	11	
Summa kronor		—	—	2,384	07
<b>Kredit.</b>					
<b>Utgifter:</b>					
Ersättning åt examinatorer . . . . .	675	—			
»    » examensvittnen . . . . .	405	—			
Arfvode åt bibliotekarie . . . . .	100	—			
Tryckning af årsberättelse . . . . .	182	25			
Garantiförsäkring för kamreraren . . . . .	40	—			
Begravningskrans . . . . .	35	—			
Renskrifning och diverse . . . . .	15	66	1,452	91	
<b>Balans till år 1910:</b>					
Tillgångar:					
I bank innestående . . . . .	808	93			
Fordran hos farmaceutiska institutet . . . . .	122	23	931	16	
Summa kronor		—	—	2,384	07

Beträffande *examensafgifterna* har Kungl. Maj:t den 18 april 1902 förordnat,

att dessa afgifter i första rummet skola användas för beredande af ersättning såväl åt de vid examina närvarande examensvittnen som åt examinatorerna i farmacie kandidatexamen med belopp uppgående till tre kronor åt hvarje examensvittne och fem kronor till en hvar examinator för hvarje examinand;

att återstoden af examensafgifterna får af institutets styrelse enligt dess bepröfvande disponeras för godtgörelse åt en bibliotekarie, till bekostande af erforderliga undersökningar och utredningar, för beredande af bidrag till studieresor och dylikt samt till andra tillfälliga utgifter i institutets intresse, hvilka icke finnas upptagna i gällande stat;

att dessa examensafgifter skola förvaltas och redovisas särskildt från institutets öfriga räkenskaper; och

att under ett år möjligen uppkommen behållning å desamma skall reserveras för att af styrelsen under kommande år disponeras.

---

## Kommitténs förslag.

### *Professorer.*

Då kommittén nu går att framlägga sitt förslag beträffande farmaceutiska institutet, har kommittén att först behandla frågan om de nuvarande extra ordinarie professorernas ställning. För sådant ändamål tillåter sig kommittén att i korthet erinra om aflöningsförhållandena under senare tid för professorer i allmänhet vid högre undervisningsanstalter här i riket.

Hvad då till en början beträffar universiteten och karolinska institutet, bestämdes aflöningen å ordinarie stat för de ordinarie professorerna vid 1876 års riksdag till i allmänhet 6,000 kronor, däraf 4,500 i lön och 1,500 i tjänstgöringspenningar. Därförinnan hade aflöningen å ordinarie stat utgått med i regel 4,500 kronor, hvartill kunde under åren 1875 och 1876 komma aflöningstillägg å extra stat.

Till den år 1876 bestämda aflöningen 6,000 kronor kom genom beslut vid 1902 års riksdag rätt till två ålderstillägg till lönen, hvartera å 500 kronor, efter resp. fem och tio års väl vitsordad tjänstgöring. I sammanhang därmed fördelades begynnelseaflöningen så, att 4,000 kronor skulle utgöra lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar.

Vidkommande de extra ordinarie professorsbeställningarna, hvilka i allmänhet tillkommo i slutet af 1870-talet genom förutvarande adjunktsbefattningars ombildning, sattes aflöningen för en del till 4,500 kronor och för andra till 4,000 kronor, af hvilka bägge belopp 1,000 kronor skulle utgöra tjänstgöringspenningar. För de extra ordinarie professorerna med 4,000 kronors aflöning kom därtill ett ålderstillägg till lönen å 500 kronor efter fem års tjänstgöring. Undantag från dessa aflöningssatser förekommo dock.

I fråga om de för de extra ordinarie professorerna i regel gällande aflöningarna vidtogs år 1898 den förändring, att aflöningarna på 4,000 kronor i allmänhet höjdes till det ofvannämnda högre beloppet 4,500 kronor. Sistnämnda belopp fördelades i lön 3,300 och tjänstgöringspenningar 1,200 kronor. Efter fem år kunde lönen höjas med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor.

Sedermera tillerkändes de extra ordinarie professorerna — med vissa undantag — för hvartera af åren 1907 och 1908 en tillfällig löneförbättring. Denna var i fråga om dem, som aflönades enligt de allmänna lönesatserna, afpassad så, att, med inberäkning af i vissa fall utgående naturaförmåner, samtliga aflöningsförmåner för extra ordinarie professorer med endast begynnelseaflöning skulle komma att uppgå till 5,500 kronor, däraf 1,700 skulle anses såsom tjänstgöringspenningar, och för extra ordinarie professorer med ett eller bägge ålderstilläggen till 6,000 kronor, däraf i förra fallet 1,700 och i senare fallet 1,200 kronor skulle anses såsom tjänstgöringspenningar.

Vid den år 1908 vidtagna löneregleringen för universiteten och karolinska institutet ombildades de extra ordinarie professorsbefattningarna — med några få undantag — till ordinarie professurer och bestämdes aflöningen för professor vid universiteten och karolinska institutet i allmänhet till 7,500 kronor, däraf 5,000 i lön och 2,500 i tjänstgöringspenningar, hvartill kan komma ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor efter fem år.

I förbigående må nämnas, att de sakkunnige, som inom ecklesiastikdepartementet biträdde vid beredning till föredragning af ärendet angående sist omförmälda lönereglering m. m., för sin del föreslog professorernas indelning i olika lönegrupper.

Professorerna vid tekniska högskolan hafva ansetts böra i aflöningshänseende likställas med ordinarie professorer vid universiteten. Sålunda bestämdes vid 1876 års riksdag aflöningen till professorerna vid dåvarande teknologiska institutet till i allmänhet 6,000 kronor, däraf emellertid 4,000 skulle utgöra lön och 2,000 tjänstgöringspenningar. Vid 1904 års riksdag tillerkändes ifrågakvarande professorer rätt till två ålderstillägg, hvartera å 500 kronor, efter resp. fem och tio år. Slutligen har vid 1909 års riks-



dag aflöningen för professorerna vid tekniska högskolan bestämts till enahanda belopp som vid 1908 års riksdag fastställdes för universitetsprofessorer i allmänhet, nämligen 7,500 kronor, däraf 5,000 i lön och 2,500 i tjänstgöringspenningar, jämte ett ålderstillägg å 600 kronor efter fem år.

Under det att för professorer vid universiteten, karolinska institutet och tekniska högskolan numera i regel gälla enahanda aflöningssatser, utgår aflöningen till professorerna vid veterinärinstitutet med andra, lägre belopp.

För sistnämnda professorer fastställdes nämligen vid 1907 års riksdag en aflöning af 6,000 kronor, däraf 4,000 i lön och 2,000 i tjänstgöringspenningar, jämte två ålderstillägg, hvarterda å 500 kronor, efter resp. fem och tio år, sålunda samma aflöning som vid nämnda tidpunkt bestods ordinarie professorer i allmänhet vid universitet.

Hvad nu de extra ordinarie professorerna vid farmaceutiska institutet angår, blef, såsom förut är nämndt, vid 1901 års riksdag för dem bestämd en aflöning motsvarande den, som extra ordinarie professorer vid universitet då i regel åtnjöto. Från och med år 1908 hafva emellertid extra ordinarie professorerna vid nämnda institut fått åtnjuta tillfällig löneförbättring enligt enahanda grunder som på sin tid gällde för flertalet extra ordinarie professorer vid universiteten och karolinska institutet, innan dessa senares befattningar i allmänhet ombildades till ordinarie professurer.

Det torde här böra erinras, hurusom numera fråga uppstått om att vid en del läroanstalter inrätta professorsbeställningar i stället för lektorat.

Så vid skogsinstitutet. Särskilda sakkunnige beträffande ändamålsenligt ordnande af skogsundervisningen hafva i ett i mars 1908 afgifvet betänkande hemställt, att i sammanhang med skogsinstitutets ombildning till en skogshögskola skulle där inrättas professurer och dessa i aflöningsförmåner likställas med professorsbefattningarna vid veterinärinstitutet och sålunda tillerkännas 4,000 kronor i lön och 2,000 kronor i tjänstgöringspenningar jämte två ålderstillägg till lönen, hvarterda å 500 kronor, efter resp. fem och tio år. För två af professorerna vid skogshögskolan skulle, med hänsyn till längre tjänstgöringstid under hvar läsår, tillkomma ett arfvode af 500 kronor.

De sakkunniges förslag upptager emellertid äfven extra ordinarie professorsbefattningar vid skogshögskolan med en begynnelseaflöning af

5,500 kronor, däraf 3,800 i lön och 1,700 i tjänstgöringspenningar, hvar till skulle kunna komma ett ålderstillägg till lönen å 500 kronor efter fem år.

Till stöd för de aflöningsförmåner, som sålunda föreslagits för extra ordinarie professorer vid skogshögskolan, har åberopats, bland annat, jämförelse med de aflöningar, som bestodes farmaceutiska institutets extra ordinarie professorer.

Äfven för en af de extra ordinarie professorerna vid skogshögskolan har, med hänsyn till tjänstgöringstidens längd, föreslagits ett arfvode af 500 kronor.

De sakkunnige hafva emellertid uttalat, att det utan all fråga skulle varit förmånligast, om alla ordinarie lärare vid skogshögskolan kunnat i ekonomiskt afseende likställas, men att de sakkunnige af sparsamhetsskäl föreslagit en lägre aflöning för de extra ordinarie professorerna.

Uti det förslag, som den 27 maj 1908 afgifvits af kommitterade för ordnandet af den högre tekniska undervisningen i riket, har hemställts, att lektorat vid tekniska högskolan icke vidare skulle förekomma utan i stället professurernas antal ökas.

Äfven beträffande Chalmers' tekniska läroanstalt hafva nyssnämnda kommitterade föreslagit, att i stället för lektorat skulle inrättas professurer, hvilka emellertid, särskildt med hänsyn till de lägre lefnadskostnaderna i Göteborg, skulle aflönas något lägre än motsvarande befattningar vid tekniska högskolan. I sådant hänseende är föreslaget, att professor vid Chalmersska läroanstalten skulle erhålla 4,800 kronor i lön och 2,400 kronor i tjänstgöringspenningar jämte ett ålderstillägg å 600 kronor efter fem års väl vitsordad tjänstgöring.

Då kommitterade föreslogo nyssberörda begynnelse aflöning, tänkte de sig dock, att begynnelse aflöningen för professor vid tekniska högskolan skulle komma att bestämmas till 8,100 kronor (och ej till allenast 7,500).

Framställningar hafva jämnväl gjorts i syfte att redan befintliga professorsbeställningar med lägre aflöningsförmåner måtte tilldelas enahanda aflöning som numera är tillerkänd professurer i allmänhet vid universitet.

Sålunda har framställts det önskemål, att de extra ordinarie professorerna vid farmaceutiska institutet skulle ombildas till ordinarie pro-

fessurer med aflöningar motsvarande dem som åtnjutas af universitetsprofessorer.

Nyligen har äfven, enligt hvad kommittén inhämtat, direktionen för veterinärinstitutet yrkat för professorer vid nämnda institut likställighet med universitetsprofessorer i aflöningshänseende, hvarjämte direktionen föreslagit lektorsbefattningars ombildning till professorer.

Såsom af det sagda framgår, hafva alltså dels yrkanden framställts om inrättande af ett antal nya professorsbeställningar, dels ock en sträfvan gjort sig gällande att få redan befintliga professorer med lägre aflöningsförmåner — vare sig de nu äro eller benämnas ordinarie eller extra ordinarie — i aflöningshänseende likställda med de högst aflönade professorerna.

Därest dessa anspråk skulle vinna godkännande, skulle gifvetvis i högst betydande mån ökade kostnader för statsverket föranledas såväl till aflöningar som till pensioner.

Kommittén, som haft sin uppmärksamhet fästad härå, har ansett sig böra taga under öfvervägande, huruvida icke vissa grupper af professorsbeställningar må kunna anses vara af den beskaffenhet att de icke böra fullt likställas med universitetsprofessorer.

I sådant hänseende har det, med allt erkännande af vikten och betydelsen af den undervisning, som lämnas vid farmaceutiska institutet, synts kommittén, att detta institut, hvars hufvudsakliga uppgift torde vara att på en jämförelsevis kort, bestämd tid bibringa lärjungarna erforderlig yrkesskicklighet, ej kan i vetenskaplig betydenhet jämnställas med universiteten och karolinska institutet samt att fördenskill innehafvarna af professorsbeställningar vid farmaceutiska institutet ej skäligen böra kunna göra anspråk på samma aflöningsförmåner som professorer vid universiteten och karolinska institutet.

Då kommittén ansett, att för professorsbeställningarna vid farmaceutiska institutet aflöningsförmånerna böra kunna sättas lägre än för professorer vid universiteten och karolinska institutet, har det likväl ej synts kommittén lämpligt, att, såsom fallet för närvarande är, ifrågavarande lärarbefattningar vid farmaceutiska institutet fortfarande skola benämnas extra ordinarie. Beskaffenheten af dessa lärares anställning öfverensstämmer ju nämligen väsentligen med andra ordinarie tjänstemäns. Enligt kom-

mitténs åsikt böra därför jämväl nu ifrågavarande befattningshufvud helt enkelt benämnas professorer.

Vid bestämmande af beloppet utaf den aflöning, som må böra tillräknas professorerna vid farmaceutiska institutet, har det synts kommittén som skulle en begynnelseaflöning af 6,400 kronor vara tillfyllest, däraf 4,400 kronor torde böra utgöra lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar. Till nämnda begynnelseaflöning skulle kunna komma ett ålders-tillägg till lönen å 600 kronor efter fem år.

Med tillämpning af vanliga beräkningsgrunder skulle sålunda högsta pensionsunderlaget för ifrågavarande professorer uppgå till 5,000 kronor.

I handlingar, som lågo till grund för den af Kungl. Maj:t vid 1901 års riksdag gjorda framställningen om ny stat för farmaceutiska institutet, finnes uppgifvet, att de två hufvudlärarnas tid toges så i anspråk för undervisningen, föreläsningar och öfningar, att något inkomstbringande arbete vid sidan däraf hvarken vore möjligt eller kunde tillåtas. Kommittén anser sig i anledning däraf böra meddela, att enligt allmänt tillgängliga uppgifter berörda uttalande, åtminstone under de senare åren och i hvad angår den ena af ifrågavarande lärare, icke motsvarats af de faktiska förhållandena.

Med stöd af hvad förut anförts hemställer kommittén,

*att de nuvarande extra ordinarie professurerna vid farmaceutiska institutet må benämnas professurer, samt att innehafvare af ifrågavarande befattningar må erhålla lön 4,400 och tjänstgöringspenningar 2,000, tillhoppa 6,400 kronor, hvartill kan komma ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor efter fem år.*

Beträffande de af kommittén nu ifrågasatta aflöningsförmånerna för professorer vid farmaceutiska institutet skulle måhända den invändningen kunna göras, att kommittén i betänkande den 8 december 1909 (delen XXI) för öfverlärare, med professors titel, vid undervisningsanstalterna för barnmorskor föreslagit enahanda aflöning, som vid 1908 års riksdag bestämdes för flertalet professorer vid karolinska institutet.

Gent häremot vill kommittén emellertid erinra, att kommitténs af Konung och Riksdag godkända förslag i sistnämnda hänseende framställdes ej blott med hänsyn till den vetenskapliga utbildning, som kräfvades för öfverlärarna vid barumorskeundervisningsanstalterna, utan äfven med afseende å de synnerligen maktpåliggande och ansvarsfulla åligganden, som tillhöra dem i deras dubbla egenskap af öfverlärare och öfverläkare vid barnbördshus.

I öfrigt har kommittén velat ur mera allmän synpunkt erinra därom, att, då kommittén tänkt sig professorsbeställningar med olika aflöningsförmåner, detta ingalunda innebär något, som saknar motsvarighet i befintliga förhållanden.

Bortseende från de skilda aflöningar, som för närvarande åtnjutas af de i det föregående omförmälda grupper af professorer, tillåter sig kommittén i sådant hänseende fästa uppmärksamheten därå, att vid den under öfverinseende af akademien för de fria konsterna ställda konsthögskolan vederbörande professorer aflönas väsentligt lägre än hvad eljest i allmänhet gäller för ordinarie professorer vid andra läroanstalter.

Äfven inom administrationen förekomma fall, då befattningar med enahanda benämning erhålla olika aflöning. Såsom exempel därå må anföras, att revisorerna i kammarrätten åtnjuta högre aflöning än flertalet motsvarande befattningshafvare inom andra ämbetsverk samt att för öfverdirektörerna i landtbruks- och landtmäteristyrelsen aflöningen är bestämd till högre belopp än för öfverdirektören i kontrollstyrelsen.

Vidare må, exempelvis, erinras, hurusom för notarier i Svea hofrätt aflöningen är satt högre än för notarier i kammarrätten och kammarkollegium.

För att nu återgå till frågan om de aflöningsförmåner, som må böra tillkomma professorer vid farmaceutiska institutet, vill kommittén något närmare beröra spörsmålet om den förmån af fri bostad eller hyresersättning, som enligt nu gällande stat för institutet tillkommer extra ordinarie professorn i kemi och kemisk farmaci.

Såsom af det föregående framgår, åtnjöt vederbörande lärare i kemi och farmaci före 1901 års lönereglering fri bostad. I handlingar, som

lågo till grund för Kungl. Maj:ts förslag i ämnet vid sistnämnda års riksdag, uttalades att, då de af nyssbemälde lärare disponerade bostadsrum vore behöfliga till förökande af undervisningslokalerna, villkoret för åtnjutandet af den då ifrågasatta aflöningsförhöjningen borde vara, att han afstode från bostadslägenheten.

Uti det af Kungl. Maj:t framlagda statsförslaget upptogs ej heller förmånen af fri bostad för professorn i kemi och kemisk farmaci, utan sattes aflöningsförmånerna lika för denne professor och för professorn i botanik och farmakognosi. För bägge ansågs aflöningen böra blifva densamma, som då i allmänhet utgick till ordinarie professorer vid universitetet, karolinska institutet och tekniska högskolan.

I sammanhang därmed att statsutskottet uti sitt yttrande i ämnet uttalade den uppfattning, att de föreslagna professorerna vid farmaceutiska institutet borde såväl i aflöningshänseende som i fråga om benämningen likställas med extra ordinarie professorer vid universitetet och karolinska institutet, yttrade utskottet beträffande nu ifrågavarande särskilda förmån för den ena af de bägge professorerna vid farmaceutiska institutet följande:

»Då läraren i kemi för närvarande är i åtnjutande af fri bostad, hvars årliga hyresvärde torde uppgå till minst 1,000 kronor, samt omöjligheten af hans bibehållande vid denna förmån icke blifvit till fullo visad, synes han fortfarande böra komma i åtnjutande af densamma och anteckning därom böra i staten intagas».

Såsom Andra kammarens protokoll vid 1901 års riksdag (delen 2, n:r 19, sid. 14 o. följ.) utvisa, föranledde frågan om tillkomsten och berättigandet af berörda bostadsförmån en ingående diskussion i nämnda kammare.

Uti den stat, som sedermera af Riksdagen efter gemensam omröstning godkändes, upptogs emellertid för extra ordinarie professorn i kemi och kemisk farmaci, jämte kontant aflöning, »fri bostad eller, i saknad däraf, 1,000 kronor i hyresersättning».

I enlighet därmed åtnjöt denne professor fortfarande tills vidare förmånen af fri bostad i den för farmaceutiska institutet förhryrda lägenhet. Efter det emellertid boställsvåningen måst tagas i anspråk för utvidgning af undervisningslokalerna, har han i stället uppburit hyresersättning, 1,000

kronor, hvilket belopp af statskontoret utanordnats under titel »förskott mot ersättning frandeles». Af statsverkspropositionen till 1910 års Riksdag och samma Riksdags skrivelse n:r 8 framgår, att hyresersättningen för år 1909 ersättes statskontoret af extra anslag för år 1911.

Nu har, såsom förut är nämnt, jämväl extra ordinarie professorn i botanik och farmakognosi gjort framställning om erhållande af hyresersättning å 1,000 kronor. Beträffande denna framställning har styrelsen för farmaceutiska institutet i underdånig skrivelse den 28 september 1910 uttalat, att styrelsen för sin del hyste den uppfattning, att, då kvalifikation och tjänstgöringsskyldighet för de båda extra ordinarie professorerna vore desamma, billighet och rättvisa kräfde, att löneförmånerna äfven blefve lika, och tillstyrkte styrelsen fördenskull den begärda hyresersättningen.

Att de bägge ifrågavarande lärarna böra i aflöningshänseende vara likställda, därom är kommittén fullt ense med styrelsen för farmaceutiska institutet, men, i motsats till styrelsen, anser kommittén detta böra åstadkommas därigenom, att i och med det att innehafvaren af professorsbefattningen i kemi och kemisk farmaci öfvergår på blifvande ny stat för institutet med, i förhållande till nuvarande ordinarie stat, väsentligt höjd kontant aflöning, någon hyresersättning ej vidare skall utgå till professorn i kemi och kemisk farmaci.

*Föreståndaren.*

Till föreståndare för farmaceutiska institutet skall, enligt gällande stadga, af Kungl. Maj:t, på styrelsens förslag efter lärarkollegiets hörande, förordnas en af extra ordinarie professorerna vid institutet för en tid af fem år.

Uti den stat för institutet, som antogs vid 1881 års riksdag, var upptaget arfvode till föreståndaren, 500 kronor.

I de handlingar, som lågo till grund för det vid 1901 års riksdag framlagda förslaget till ny stat för institutet, hade icke föreslagits någon förändring af nyssberörda föreståndararfvode, detta dock under förutsättning att kamrerare och sekreterare anställdes. Den mest betungande delen af föreståndarens arbete hade — sades det — dittills varit vården af institutets ekonomi, bokföring, skrifgöromål m. m. Blefve särskild tjänsteman anställd för dessa arbeten, borde det beviljade arfvodet, 500 kronor, vara tillräcklig ersättning för föreståndargöromålen.

Uti den vid 1901 års riksdag antagna staten upptogs dels fortfarande 500 kronor såsom arfvode åt föreståndare, dels ock 500 kronor åt sekreterare och kamrerare.

Emellertid har å extra stat för hvartera af åren 1910 och 1911 af Riksdagen anvisats ett belopp af 500 kronor till ökad ersättning åt föreståndaren, hvilken alltså i denna sin egenskap för närvarande åtnjuter en sammanlagd godtgörelse af 1,000 kronor.

Såsom förut är uti ifrågavarande afseende meddeladt, anmälde farmaceutiska institutets styrelse i underdånig skrifvelse den 19 september 1908, att institutets föreståndare uti en till styrelsen ingifven skrift anhållit, att styrelsen ville göra framställning om ökning af hans arfvode med 500 kronor för år, intill dess inom en eventuell nybyggnad för institutets räkning förmånen af fri bostad kunde beredas honom. Föreståndaren hade framhållit, att det i staten upptagna arfvode till föreståndaren, 500 kronor, icke ens närmelsevis kunde betraktas såsom skälig godtgörelse för det myckna arbete, som vore förenadt med föreståndarskapet.

För egen del framhöll styrelsen, att det myckna arbete, som vore förenadt med föreståndarskapet, icke kunde anses skäligen ersatt med utgående arfvode.

Styrelsen erinrade därom, att föreståndaren vore föredragande inför styrelsen och att det sålunda ålåde honom att noga sätta sig in i och förbereda alla ärenden, som skulle af styrelsen handläggas, att föreståndaren hade att till verkställighet bringa alla styrelsens beslut, att han vore ansvarig för institutets ekonomi och i sådant afseende hade att tillse att anslag användes för sina rätta ändamål äfvensom att räkenskaper och redovisningar behörigen uppsattes och aflämnades, äfvensom att honom ålåde att öfvervaka hela undervisningen vid institutet, att föra matriklar och diarier samt att hafva tillsyn öfver institutets lokaler, inventarier och samlingar och att dessa behörigen vårdades, m. fl. åligganden.

Därtill komme att föreståndaren i följd af pågående utredning i anledning af väckt förslag om nybyggnad för institutets räkning pålagts ett högst afsevärdt extra arbete, hvilket, därest nybyggnaden, såsom styrelsen vågade antaga, under år 1910 komme till stånd, under detta och närmast påföljande år med all sannolikhet komme att än ytterligare ökas.



I följd af den stora bristen på lärarkrafter vid institutet kunde föreståndaren icke komma i åtnjutande af den nedsättning i undervisningsskyldigheten, som i regel plägade medgifvas föreståndare vid liknande institutioner.

Styrelsen hemställde, att till beredande af högre arfvode åt föreståndaren måtte å 1910 års stat uppföras ett belopp af 500 kronor.

Förslaget, upptaget i statsverkspropositionen vid 1909 års riksdag, bifölls af Riksdagen, och har enahanda belopp, såsom ofvan är antydt, anvisats jämväl för år 1911 å extra stat.

I § 8 af gällande stadga för farmaceutiska institutet finnas angifna de åligganden, som tillkomma institutets föreståndare.

Ehuru bland motiven för framställningen till 1909 års riksdag om ökad arfvode åt föreståndaren jämväl ingick, att honom pålagts extra arbete af omfattande beskaffenhet i anledning af väckt förslag om nybyggnad för institutets räkning, och ehuru frågan om nämnda nybyggnad, efter hvad för kommittén uppgifvits, numera lär vara på obeständ tid undanskjuten, har kommittén dock ansett sig ej böra ifrågasätta någon nedsättning i det sammanlagda arfvodesbelopp, som för åren 1910 och 1911 anvisats till föreståndaren dels å den ordinarie staten dels å extra stat. Kommittén har emellertid därvid förutsatt att, äfven om arbete i och för möjligen blifvande nybyggnad återupptages under en nära framtid, detta icke utan vidare bör få föranleda någon förhöjning af föreståndarens arfvode.

I den stat, som vid 1907 års riksdag antogs för veterinärinstitutet, är uppfördt arfvode till rektor med 1,000 kronor; och enligt stadgan för sistnämnda institut den 31 januari 1908 förordnar Kungl. Maj:t, på direktionens förslag, en af professorerna vid institutet att vara institutets rektor för tre år i sänder.

Kommittén hemställer i nu förevarande hänseende,

*att i den nya staten för farmaceutiska institutet må för bestridande af föreståndargöromål uppföras ett belopp af 1,000 kronor.*

Vidkommande öfriga lärarbefattningar vid farmaceutiska institutet tillåter sig kommittén erinra, hurusom i det vid 1877 års riksdag framlagda och af Riksdagen utan anmärkning lämnade förslaget till utgiftsstat för institutet voro beräknade aflöningar för, bland andra, en lärare i fysik och matematik 1,000 kronor, en lärare i författningskunskap 300 kronor och en assistent vid laboratoriet 1,500 kronor.

*Öfriga lärar-  
befattningar.*

Uti den vid 1881 års riksdag antagna staten för institutet upptogos, bland annat, arfvoden åt en lärare i fysik 1,200 kronor, åt en lärare i författningskunskap 300 kronor och åt assistenter 1,500 kronor.

På förslag af Kungl. Maj:t höjdes vid 1891 års riksdag posten »arfvode åt assistenter» med 1,000 kronor. Vid samma riksdag medgafs, att det belopp, hvarmed elevernas terminsafgifter kunde komma att öfverskjuta 900 kronor för år, finge efter medicinalstyrelsens pröfning användas till, bland annat, förökad undervisnings bestridande, där sådant af tillfällig anledning funnes vara behöfligt.

Uti framställning från farmaceutiska institutets styrelse, som låg till grund för Kungl. Maj:ts förslag i förstnämnda hänseende, anfördes, bland annat, följande.

Med hänsyn till praktiska öfningars betydelse för en fruktbringande undervisning vid farmaceutiska institutet icke blott i kemi utan äfven i naturalhistoria och farmakognosi samt i fysik hade, i den mån sådant kunnat ske, anspråkslösa praktiska öfningskurser blifvit anordnade äfven för de sistnämnda disciplinerna, nämligen en kurs i mikroskopets handhafvande och en kurs i några enkla, men praktiskt viktiga fysikaliska arbeten. Dessa öfningar hade dock kunnat komma till stånd endast på sådant sätt, att institutets båda assistenter fått öfvertaga hvar sin af nämnda kurser.

För beredande af ersättning åt läraren i kursen uti mikroskopi hade det varit nödvändigt pålägga de i densamma deltagande lärjungarna en afgift. Vid ett och annat tillfälle hade denna ersättning blifvit af apotekarsocietetens direktion förstärkt. Då emellertid denna anordning icke kunde anses lämplig, uttalade institutets styrelse önskvärdheten däraf, att ersättning till läraren erhöles genom ett stats-

anslag om minst 300, högst 500 kronor, hvilket sistnämnda belopp skulle möjliggöra en behöflig utsträckning af kursen.

Åt läraren i de fysikaliska laborationerna hade, yttrade styrelsen vidare, ersättning kunnat beredas därigenom, att under tre år bidrag lämnats af två för saken intresserade apoteksinnehafvare och att för det senaste året räntan af en donation kunnat disponeras för ändamålet. Ifrågasvarande arbete syntes styrelsen billigtvis böra ersättas med minst 300 kronor. Men utom sistberörda ersättning borde därutöfver, enligt styrelsens åsikt, särskild godtgörelse för ökade göromål beredas andre assistenten, och ansåg styrelsen, att dennes arfvode, då 300 kronor, borde ökas med 700 kronor, däruti inberäknadt de 300 kronor, som skulle tillkomma honom för ledningen af den fysikaliska kursen. En dylik förhöjning påkallades däraf att andre assistentens biträde tagits i ökad anspråk, så att han för det dåvarande hade lika många timmars tjänstgöring som förste assistenten. Den förres arfvode stode fördenskull icke i rimligt förhållande till hans arbete.

I anledning af gjord framställning om beredande af medel till aflönande af en tredje och en fjärde assistent vid farmaceutiska institutet erhöll medicinalstyrelsen genom kungl. bref den 22 oktober 1897 bemyndigande att föreskrifva, att från och med vårterminen 1898 eleverna vid institutet skulle för åtnjutande af undervisning därstädes erlägga förhöjd terminsafgift, dock med rättighet för institutets styrelse att för mindre bemedlad elev medgifva nedsättning i afgiften.

Genom terminsafgiftens höjande bereddes en årlig tillgång, af hvilken tillsammans med det i staten upptagna anslag till assistenter, 2,500 kronor, utgingo årsarfvoden till 1 förste assistent med 1,500 kronor och till 3 assistenter med 1,000 kronor åt hvardera.

Då, såsom förut är nämnt, fråga sedermera uppstod om inrättande vid farmaceutiska institutet af en undervisningskurs för apotekselever, yttrade institutets styrelse, att de lärarkrafter, öfver hvilka institutet förfogade för undervisning i kemi och farmaci samt botanik och farmakognosi, behöfde uteslutande tagas i anspråk för de ordinarie eleverna. Någon ytterligare skyldighet borde, enligt styrelsens mening, ej påläggas dessa lärare än att hvar i sitt ämne utöfva tillsyn öfver apotekselevernars undervisning.

Däremot förfogade institutet öfver assistenter, som under flerårig undervisning af institutets lärjungar och privat handledning af apotekselever förvärfvat erforderlig vana och skicklighet. Åt dessa assistenter kunde apotekselevernas undervisning uppdragas. Sålunda borde det öfverlämnas åt två assistenter att undervisa i kemi, farmaci och författningskunskap samt att leda de kemisk-praktiska öfningarna och åt en tredje att undervisa i botanik och farmakognosi med dithörande öfningar.

Examineringen af apotekseleverna kunde förrättas antingen, såsom dittills, af farmaceutiska institutets lärare eller ock af elevernas särskilda lärare under vederbörlig kontroll.

Bland de aflöningar, som funnos upptagna uti det af medicinalstyrelsen år 1900 framlagda förslaget till ny utgiftsstat för farmaceutiska institutet, förekommo jämväl:

till en lärare i teknisk farmaci och författningskunskap 2,000 kronor, fördelade i lön 1,500 och tjänstgöringspenningar 500 kronor, till en lärare i fysik enahanda belopp, till en extra lärare i bakteriologi 600 kronor samt till assistenter 8,400 kronor.

Den sålunda föreslagna aflöningen för lärarna i teknisk farmaci och författningskunskap samt i fysik hade medicinalstyrelsen ansett någorlunda motsvara det arbete, som fordrades af dem.

Åt läraren i teknisk farmaci och författningskunskap hade visserligen farmaceutiska institutets styrelse begärt endast en aflöning af 1,500 kronor. Men då det syntes möta svårighet att med de stigande aflöningsförmåner, som dåmera inträdt inom apotekaryrket, erhålla en fullt kvalificerad lärare för en aflöning af endast 1,500 kronor, och då tjänstgöringsskyldigheten för ifrågavarande båda ordinarie lärare vore i det närmaste lika, hade medicinalstyrelsen ansett aflöningen ej kunna sättas lägre än till 2,000 kronor äfven för läraren i teknisk farmaci och författningskunskap.

Farmaceutiska institutets styrelse hade för öfrigt ansett aflöningen för sistnämnda lärare kunna bestämmas till 1,500 kronor endast under den förutsättning att han tillika anställdes såsom assistent, mot åtnjutande af därför ifrågasatt arvode.

I ämnet teknisk farmaci, hvilket omfattade en framställning af de för ett fullständigt apotek erforderliga lokaler, apparater m. m., hade under flera år undervisning bekostats med räntorna på en donation, öfver hvilka institutets styrelse kunnat någorlunda fritt förfoga. På grund af det samband detta ämne ägde med författningskunskap, hade undervisningen däri ansetts böra öfverlämnas åt läraren i sistnämnda ämne, hvilken jämväl skulle meddela undervisning i beredningen af s. k. galeniska medel, såsom salvor, tinkturer och pulver, i en del recepturarbeten samt i farmaciens historia.

Hvad läraren i fysik anginge, hade hans arbete ökats med examensskyldighet och ledning af praktiska öfningar.

De bakteriologiska öfningarna, som vore fakultativa och bekostades af de i dem deltagande lärjungarna, hade ansetts böra blifva obligatoriska. Den ifrågasatta extra läraren i ämnet, som skulle få att undervisa i elementär bakteriologi och därvid handleda omkring tre afdelningar om året, hvardera under en månad, ansågs därför böra äga åtnjuta det föreslagna arfvodet af 600 kronor.

Åt assistenter hade institutets styrelse ursprungligen begärt ett anslagsbelopp af sammanlagdt 5,400 kronor, nämligen 1,800 åt förste assistenten samt 1,200 åt hvar och en af de tre öfriga assistenterna. I sådant hänseende anfördes, att till dessa befattningar antoges examinerade apotekare med goda kunskaper och att de icke blott lämnade handräckning åt vederbörande lärare, utan äfven under lärarens tillsyn utöfvade en ganska omfattande lärarverksamhet. Om i betraktande toges, att en examinerad apotekare vid tjänstgöring å apotek kunde bereda sig en inkomst af 2,000 å 3,000 kronor per år, syntes det institutets styrelse, att den föreslagna förhöjningen måste anses vara den minsta möjliga och för öfrigt nödvändig, såvida icke institutet skulle blifva i saknad af assistenter.

De nämnda aflöningarna hade emellertid synts medicinalstyrelsen liksom apotekarsocietetens direktion för ringa i betraktande af det arbete, som fordrades af assistenterna, samt de aflöningar, som dåmera på den praktiska apotekarbanan vore vanliga för examinerade apotekare. En förhöjning till omkring 2,000 kronor åt hvar och en af assistenterna ansåg medicinalstyrelsen blifva erforderlig, därest institutet skulle kunna stadigvarande

påräkna fullt kompetenta och skickliga biträden. Skulle en särskild studiekurs för apotekselever anordnas vid institutet och anförtros åt assistenterna, komme äfven deras tid och arbete att blifva så tagna i anspråk, att en aflöning af omkring 2,000 kronor måste betraktas som den minsta möjliga.

Farmaceutiska institutets styrelse hade i ett senare afgifvet utlåtande uppfört såsom lärararfvode för nyssberörda elevkurs en summa af 3,000 kronor. Därigenom skulle, enligt denna styrelses beräkning, sammanlagda anslagsbehovet för assistenter stiga till 8,400 kronor att fördelas dem emellan i den mån deras arbete och tid toges i anspråk. En del af denna summa kunde visserligen tänkas bestridd med afgifter erlagda af de i undervisningskursen för apotekselever deltagande. Men då dessa afgifter icke syntes böra ställas alltför höga och i intet fall borde öfverstiga 100 kronor för hvarje kursdeltagare samt då enligt beräkning af institutets styrelse en del andra utgifter skulle blifva erforderliga för den nämnda elevkursen, hade medicinalstyrelsen icke ansett sig kunna nedbringa anslagssumman till assistenter under nämnda 8,400 kronor, utan bibehållit densamma oafkortad, under förutsättning att kursdeltagarnas afgifter skulle användas för bestridande af de öfriga kostnader, hvilka blefve en följd af den särskilda elevkursen.

Det af Kungl. Maj:t vid 1901 års riksdag framlagda förslaget till stat öfverensstämde uti nu ifrågavarande hänseenden med hvad medicinalstyrelsen hemställt.

I afseende å tillämpningen af staten föreslog Kungl. Maj:t, att, i hufvudsaklig enlighet med hvad då var föreskrifvet, måtte bestämmas, att det belopp, hvarmed de studerandes afgifter kunde komma att öfverskjuta 4,000 kronor för år, finge efter Kungl. Maj:ts pröfning användas såväl till förbättring af materielen vid institutet som ock till bestridande af förökad undervisning därstädes, i fall sådant funnes behöfligt.

Uti det yttrande statsutskottet afgaf beträffande Kungl. Maj:ts framställning angående farmaceutiska institutet anförde utskottet beträffande aflöningen för lärarna i teknisk farmaci och författningskunskap samt i fysik, att utskottet ansett deras aflöning kunna bestämmas till 1,000 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar eller tillhopa 1,500 kronor, hvilket belopp af farmaceutiska institutets styrelse föreslagits såsom aflö-

ning för den förre af de två ifrågavarande lärarna. En sådan nedsättning hade utskottet så mycket hellre tilltrött sig föreslå, som antydt blifvit, att ifrågavarande lärarbefattningars innehafvare skulle kunna samtidigt bestrida tjänstgöring såsom assistenter och i sådan egenskap uppbära arfvode.

Den af Riksdagen efter gemensam omröstning antagna staten för institutet upptog, förutom andra poster,

1 lärare i teknisk farmaci och författningskunskap . . . . .	lön 1,000, tjänstgöringspenningar 500, summa 1,500 kronor
1 lärare i fysik . . . . .	» 1,000 » 500 » 1,500 »
1 extra lärare i bakteriologi, arfvode . . .	— — 600 »
assistenter . . . . .	— — 8,400 »

Den ofvan angifna, af Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelsen i afseende å statens tillämpning blef af Riksdagen godkänd.

Ofvannämnda anslag 8,400 kronor till assistenter disponerades till och med år 1908 i allmänhet sålunda:

till 2 assistenter i kemi och kemisk farmaci samt 1 assistent i botanik och farmakognosi, samtliga tillika lärare vid kursen för apotekselever, en hvar 1,600 kronor i assistentarfvode och 600 kronor i ersättning för undervisningen vid nyssberörda elevkurs, samt

till 1 assistent i kemi och kemisk farmaci 1,200 kronor och till 1 assistent i fysik 600 kronor.

De två sistnämnda assistentbefattningarna bestriddes emellertid af en och samma person.

Af öfverskott å kurs- och terminsafgifter erhöilo hvar och en af de tre lärarna vid kursen för apotekselever därjämte gratifikationer för hvartdera af åren 1903 och 1904 400 kronor, för år 1905 500 kronor, för hvart och ett af åren 1906—1908 600 kronor.

Den, som bestred ofvanberörda förenade assistentbefattningar i kemi och fysik tilldelades af nämnda öfverskottsmedel gratifikationer till belopp af 400 kronor för hvart och ett af åren 1905—1908.

Då farmaceutiska institutets styrelse i sin underdåniga skrifvelse den 10 september 1907 gjorde framställning om förhöjning af, bland annat, det i staten af år 1901 uppförda anslaget till assistenter, 8,400 kronor, anförde styrelsen, såsom förut är nämnt, hufvudsakligen följande.

Anledningen till att anslagsposten i fråga icke från början sattes högre ansåg styrelsen vara att söka dels däri, att vid statens fastställande hvarje erfarenhet saknats om det arbete, som skulle blifva förenadt med undervisningen vid kursen för apotekselever, dels ock däri att man antagit, att assistenterna skulle jämförelsevis lätt kunna skaffa sig extra inkomster genom att meddela privatundervisning åt institutets elever. Emellertid hade dessa dämera i allmänhet vida bättre underbyggnad och kunde till följd däraf afsevärdt lättare följa undervisningen, hvarför nämnda inkomstkälla i hög grad reducerats. Kungl. Maj:t hade jämväl vid flera föregående tillfällen på styrelsens hemställan beviljat gratifikationer, att utgå af öfverskotten å de studerandes kurs- och terminsafgifter, till de tre assistenter, som jämväl vore lärare vid kursen för apotekselever.

Styrelsen hade förut hemställt, att den tredje assistenten i kemi och kemisk farmaci, hvilkens assistentarbete vore lika maktpåliggande som hans båda kamraters, måtte i form af gratifikation beredas den ökning i arfvodet, att detta uppginge till enahanda belopp som tillkomme öfriga assistenter i kemi. Denne assistent hade ock tillerkänts en gratifikation af 400 kronor, hvadan jämväl hans arfvode för år 1906 utgått med 1,600 kronor.

De belopp, som utgått till de tre assistenter, hvilka jämväl vore lärare vid kursen för apotekselever, syntes emellertid styrelsen icke vara tillräcklig godtgörelse för dessa lärares maktpåliggande arbete. Det vore nämligen, enligt styrelsens mening, nödvändigt, att lärarna vid denna elevkurs erhöles ett arfvode, som tillsammans med assistentarfvodet något öfverstege den medelårsinkomst af mellan 2,800 och 3,000 kronor, som en duglig examinerad apotekare i allmänhet kunde betinga sig på den praktiska apotekarbanan. Det kunde eljest lätteligen hända, att institutet icke förmådde vid sig fästa de bästa krafterna inom yrket, något som dock vore synnerligen viktigt, så länge ifrågavarande lärare icke innehade ordinarie anställning vid institutet. I följd däraf borde arfvodet åt dessa tre lärare beräknas till omkring 3,200 kronor.

Hela detta belopp syntes likväl icke behöfva uppföras i staten, då öfverskotten å elevernas termins- och kursafgifter kunde beräknas förslå till lönefyllnad i form af gratifikationer. Emellertid borde enligt styrelsens



mening större delen af det arfvode, som dittills ansetts utgöra lämplig godtgörelse åt omförmälda lärare, uppföras i staten, på det att lärarna skulle kunna med säkerhet beräkna en viss inkomst och därigenom känna sin ställning vid institutet mera betryggad.

Styrelsen ansåg, att i staten borde upptagas arfvoden till två assistenter i kemi och kemisk farmaci samt en assistent i botanik och farmakognosi, alla tillika lärare vid kursen för apotekselever, med till en hvar 1,600 kronor i assistentarfvode och 1,000 kronor i lärararfvode eller sålunda sammanlagdt 2,600 kronor, alltså tillhopa för alla tre 7,800 kronor.

Arfvodet till den tredje assistenten i kemi och kemisk farmaci borde utgå med samma belopp som till öfriga assistenterna i samma ämnen, eller med det för år 1906 bestämda beloppet 1,600 kronor.

Arfvodet till assistenten i fysik hade utgått med hälften af arfvodet till den tredje assistenten i kemi och kemisk farmaci, eller med 600 kronor. När den senares arfvode höjdes, syntes jämväl assistentens i fysik rättvisligen böra höjas i samma proportion, eller sålunda till 800 kronor. Detta arfvode kunde icke anses oskäligt högt, vid det förhållande att alla fysikaliska öfningar skulle ledas af denne assistent. Styrelsen framhöll i detta sammanhang, att läraren i fysik uppbure allenast 1,500 kronor, hvar ledningen af någon del af öfningarna svårligen syntes kunna öfverflyttas på honom.

Posten assistenter borde sålunda höjas med 1,800 kronor till 10,200 kronor.

Det för höjning af anslaget till assistenter föreslagna beloppet 1,800 kronor äskades emellertid af Kungl. Maj:t endast å extra stat för år 1909 och blef äfven af Riksdagen sålunda anvisadt.

Enahanda belopp hafva äfven anvisats för åren 1910 och 1911.

Till en hvar af de tre lärarna vid kursen för apotekselever har för år 1909 utgått gratifikation af öfverskott å kurs- och terminsafgifter med 600 kronor.

Äfven till extra läraren i bakteriologi hafva af ifrågavarande öfverskottsmedel utgått gratifikationer: för år 1905 300 kronor, för år 1906 400 kronor och för år 1908 400 kronor samt för år 1909 likaledes 400 kronor.

För att blifva satt i tillfälle att närmare bedöma omfattningen af de tjänstegöromål, som för närvarande åligga en hvar af de vid farmaceutiska institutet anställda lärare och assistenter, e. o. professorerna dock undantagna, har kommittén hos föreståndaren för institutet anhållit om uppgifter i nämnda hänseende.

Af de utaf vederbörande lärare och assistenter lämnade uppgifterna inhämtas följande rörande vederbörandes hufvudsakliga åligganden beträffande, till en början, *kursen för farmacie kandidater*.

*Läraren i teknisk farmaci och farmaceutisk författningskunskap*, till hvars läroämnen äfven hörer *farmaciens historia*, åligger hufvudsakligen att hålla föreläsningar två gånger i veckan (hvarje föreläsning om en timme), att leda och öfvervaka sådana farmaceutiskt vetenskapliga undersökningar, som mera försigkomna elever i och för vinnande af högre betyg önska utföra, äfvensom att anställa förhör och tentamina samt förätta examina. Arbetet fortgår med föreläsningar, tentamina, examina m. m. under 31  $\frac{1}{2}$  veckor årligen.

*Läraren i fysik* skall hålla föreläsningar, omfattande en timme, två gånger i veckan under 25 veckor första läsåret och 13 veckor andra läsåret i undervisningsperioden. Därtill kommer, bland annat, anställande af tentamina och förrättande af examina.

*Extra läraren i bakteriologi* meddelar undervisning genom bakteriologiska öfningar, hvilka pågå under 15 veckor af läsåret med 10 timmar i veckan.

*Assistenten i botanik och farmakognosi* samt *tre assistenter i kemi och kemisk farmaci* åligger hufvudsakligen att demonstrera och handleda vid laborationer; att anskaffa och bereda erforderligt undervisningsmaterial o. d.; att genomse och rätta de studerandes öfningsjournaler; samt att biträda med vakttjänstgöring vid skriftliga repetitioner och tentamina. Assistenten i botanik och farmakognosi skall därjämte närvara vid vederbörande professors föreläsningar i de nämnda ämnena, hvilka pågå 4 timmar i veckan.

De studerandes laborationer äga rum fyra dagar i veckan med fem timmar hvar gång under 29 veckor årligen. För assistenterna tillkomma dels hvarje laborationsdag förberedande arbeten, rättning af journaler m. m.

dels ock arbeten under en vecka före hvarje termins början och under  $1\frac{1}{2}$  vecka efter hvarje termins slut.

*Assistenten i fysik*, hvilken för närvarande tillika är assistent i kemi och kemisk farmaci, har i allmänhet enahanda åligganden som öfriga assistenter, men assistentens i fysik arbete pågår endast under 15 veckor om året med två laborationer i veckan.

Assistenten i botanik och farmakognosi samt två af assistenterna i kemi och kemisk farmaci äro, såsom förut är nämnt, tillika *lärare vid kursen för apotekselever*.

I sistnämnda egenskap åligger det ifrågavarande assistenter hufvudsakligen att meddela undervisning genom föredrag och förhör medelst till lärjungarna ställda frågor, att leda praktiska öfningar, att genomse och rätta elevernas öfningsjournaler, att anställa repetitioner och slutförhör samt att afgifva betyg.

Arbetet med undervisningen i botanik och farmakognosi uti kursen för apotekselever pågår 20 veckor om året. Under nämnda tidrymd hållas 71 föredrag jämte förhör, hvar och ett om  $1\frac{1}{2}$  timme, samt laborationer under 4 veckor, 5 timmar hvarje söckendag. För slutförhör är anslagen en tid af  $1\frac{1}{2}$  vecka efter undervisningstidens slut. Därjämte erfordras för läraren arbete under omkring 4 dagar före och 2 dagar efter kursen.

I ännena kemi, kemisk farmaci, teknisk farmaci och farmaceutisk författningskunskap meddelas uti kursen för apotekselever undervisning af två af assistenterna i kemi och kemisk farmaci. För undervisningen användas af den ene assistenten 17 veckor och af den andra assistenten 20 veckor. Hvardera läraren håller 50 föredrag med förhör om  $1\frac{1}{2}$  timme samt praktiska öfningar under 29 dagar, 5 timmar dagligen. Slutförhör pågå under  $1\frac{1}{2}$  vecka efter avslutad undervisning.

Det har af samtliga lärare och assistenter framhållits, att afsevärd tid, utöfver hvad ofvan specifikt angifvits, erfordras för förberedelser till föredrag och öfningar, rättande af öfningsjournaler, samlingars vårdande, tentamina o. d.

Efter noggrant öfvervägande af handlingarna i förevarande ärende och de upplysningar i öfrigt, som kommittén vid besök i institutets lokaler och eljest sökt förskaffa sig, har kommittén kommit till den bestämda uppfattningen, att flertalet af de nu ifrågavarande befattningarna böra omgestaltas så i ett som i annat afseende.

Hvad då först läraren i fysik angår, har det synts kommittén, att med den begränsade omfattning, i hvilken undervisningen uti berörda ämne gifvetvis bör bedrivas vid farmaceutiska institutet, nämnda lärare bör kunna såväl meddela teoretisk undervisning som ock utan biträde af assistent leda praktiska öfningar i ämnet. Kommittén vill i detta sammanhang erinra, att i § 25 af gällande stadga för institutet finnes intagen bestämmelse därom att de praktiska öfningarna skola ledas och öfvervakas af vederbörande ordinarie eller extra lärare med biträde af assistenter, där så erfordras.

Det nu till läraren i fysik utgående aflöningsbelopp, 1,500 kronor, anser kommittén vara tillfyllest äfven med den sålunda föreslagna utvidgningen af hans åligganden.

Det har emellertid förefallit kommittén mindre lämpligt, att denna lärarbefattning bibehålles såsom ordinarie tjänst. Den för befattningen utgående aflöningen är nämligen allt för ringa för att kunna ensam bereda innehafvaren utkomst. Äfven torde böra bemärkas att, med tillgång till blott det belopp, som för närvarande utgår såsom tjänstgöringspennningar, det väl knappast lärer vara möjligt att anskaffa vikarie i händelse af behof.

Att vid nu förestående lönereglering bibehålla en dylik tjänst såsom ordinarie synes ock vara stridande mot de principer, som i allmänhet af Kungl. Maj:t och Riksdagen följts vid senaste löneregleringar.

Aflöningen till läraren i fysik synes fördenskull böra utgå i form af arfvode.

Beträffande ämnena teknisk farmaci och farmaceutisk författningskunskap jämte farmaciens historia tillåter sig kommittén erinra, hurusom undervisningen i dessa ämnen för närvarande är fördelad mellan två personer sålunda, att den å staten upptagne läraren i teknisk farmaci och författningskunskap undervisar i samtliga nämnda ämnen vid kursen för

farmacie kandidater, under det att en af assistenterna i kemi och kemisk farmaci meddelar undervisning i teknisk farmaci och farmaceutisk författningskunskap vid kursen för apotekselever.

Med den jämförelsevis mindre omfattningen af ifrågavarande ämnen synes det kommittén kunna uppdragas åt läraren i teknisk farmaci och författningskunskap att jämväl meddela undervisningen i sina ämnen vid kursen för apotekselever.

Såväl med hänsyn härtill som ock med afseende därå att, enligt hvad kommittén inhämtat, den till tekniska farmacien hörande undervisningen i beredningen af s. k. galeniska medel är afsedd att utvidgas, anser kommittén beloppet af aflöningen till ifrågavarande lärare böra höjas till 2,000 kronor eller samma belopp, som på medicinalstyrelsens förslag af Kungl. Maj:t äskades vid 1901 års riksdag.

Af enahanda skäl, som ofvan anförts beträffande läraren i fysik, torde emellertid aflöningen till läraren i teknisk farmaci och författningskunskap böra utgå i form af arfvode.

Då kommittén funnit sig böra hemställa, att lärarbefattningarna i fysik samt i teknisk farmaci och författningskunskap icke vidare må bibehållas såsom ordinarie tjänster, har kommittén dock icke för sin del velat ifrågasätta ändring beträffande ledamotskap i lärarkollegiet för innehafvare af befattningarna.

I fråga om läraren i bakteriologi har kommittén ansett sig icke böra föreslå annan ändring än att det nu å ordinarie stat utgående arvodet, 600 kronor, måtte ökas med 400 kronor, motsvarande det belopp, som i form af gratifikation under senare år tilldelats innehafvare af nämnda befattning.

Beträffande därefter assistentbefattningarna vid institutet torde till en början böra erinras därom, att enligt kommitténs i det föregående uttryckta mening någon assistentbefattning i fysik ej vidare skulle erfordras.

Enligt nu gällande bestämmelser skola assistenten i botanik och farmakognosi samt de tre assistenterna i kemi och kemisk farmaci leda de praktiska öfningarna vid kursen för farmacie kandidater. Förstnämnde assistent samt två af assistenterna i kemi och kemisk farmaci meddela

därjämte undervisning vid kursen för apotekselever. Det lär emellertid vara af behovet påkalladt, att äfven den tredje assistenten i kemi och kemisk farmaci tagas i anspråk för undervisningen vid sistnämnda kurs, allrahelst som de praktiska öfningarna i kemi och kemisk farmaci måste äga rum på tre särskilda laboratorier.

Att vid den kurs, som afser att föra farmacie kandidater fram till apotekarexamen, de praktiska öfningarna utgöra en mycket betydande del af undervisningen, lär väl få anses ostridigt. Det har ock framhållits, att assistenterna vid ledandet af dessa öfningar icke kunna inskränka sig till att blott bibringa lärjungarna färdighet i det manuella förfarandet utan äfven böra fästa lärjungarnas uppmärksamhet å de vetenskapliga lagar, hvilka vid dessa öfningar komma i tillämpning.

Om ock enligt bestämmelse i § 25 af gällande stadga för institutet vederbörande ordinarie lärare hafva att öfvervaka de praktiska öfningarna, synes dock en mycket betydande del af ansvaret för dessa öfningar hvila på assistenterna.

Det torde äfven kunna påpekas, att dessa praktiska öfningar upptaga den jämförelsevis största delen af den tid, som är ägnad åt undervisningen af farmacie kandidater.

Till de tjänstegöromål, som hvila på assistenten i botanik och farmakognosi samt assistenterna i kemi och kemisk farmaci i och för ledningen af de praktiska öfningarna vid kursen för farmacie kandidater, kommer ock undervisningen, såväl den teoretiska som den praktiska, vid kursen för apotekselever, hvilken undervisning i sin helhet bestrides af assistenter.

Denna undervisning har hittills meddelats af assistenten i botanik och farmakognosi samt allenast två af assistenterna i kemi och kemisk farmaci, men, såsom ofvan är nämnt, bör äfven den tredje assistenten i de sistnämnda ämnena tagas i anspråk för undervisningen vid kursen för apotekselever.

Med alla de åligganden, som alltså efter behörig tjänstefördelning tilldelas de tre assistenterna i kemi och kemisk farmaci samt assistenten i botanik och farmakognosi, tagas, enligt kommitténs åsikt, samtliga dessa befattningshafvares tid och krafter i anspråk i minst lika hög grad som i allmänhet torde äga rum beträffande ordinarie lärare vid andra statens

läroanstalter. Kommittén har fördenskull ansett, att, med undantag af assistentbefattningen i fysik, öfriga assistentbefattningar vid farmaceutiska institutet böra ombildas till ordinarie tjänster, hvilkas innehafvare lämpligen torde kunna benämnas laboratorer.

I fråga om undervisningens fördelning mellan de fyra laboratorbefattningarna har kommittén tänkt sig, att det bör ankomma på Kungl. Maj:t att, efter framställning af styrelsen för institutet, i sådant hänseende lämna erforderliga föreskrifter.

Gifvetvis bör laborator, i egenskap af ordinarie lärare, äga säte och stämma i institutets lärarkollegium.

Hvad beträffar beloppet af den aflöning, som bör bestämmas för innehafvare af nu föreslagna laboratorbefattningar, vill kommittén erinra, att för laborator i kemi vid universitetet i Lund, likasom ock för laborator i experimentell fysik vid Uppsala universitet, aflöningen är bestämd till 4,500 kronor, däraf 3,000 i lön och 1,500 i tjänstgöringspenningar, jämte två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 500 kronor, efter resp. fem och tio år.

Kommittén har, på sätt förut är nämndt, ansett farmaceutiska institutet icke kunna i vetenskaplig betydighet jämsställas med universiteten och karolinska institutet och för professorerna vid farmaceutiska institutet föreslagit en lägre aflöning än den, som utgår till professorer vid universiteten och karolinska institutet.

Äfven för laboratorerna vid farmaceutiska institutet synes aflöningen böra vara lägre än för de ofvannämnda laboratorerna vid Uppsala och Lunds universitet.

Det bör emellertid framhållas, att, enligt hvad kommittén inhämtat, en duglig person, som aflagt apotekarexamen, lär kunna vid anställning å apotek påräkna en inkomst af 3,000 kronor om året.

Då för laboratorbefattning vid farmaceutiska institutet, enligt kommitténs mening, bör fordras en något mera vetenskaplig utbildning, än som vunnits enbart genom afläggande af apotekarexamen, har kommittén ansett aflöningen till innehafvare af nu ifrågavarande befattningar lämpligen kunna sättas till 4,000 kronor, däraf 2,400 i lön och 1,600 i tjänstgöringspenningar, jämte två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 500 kronor, efter

resp. fem och tio år. Härigenom skulle dessa laboratorer kunna komma till samma slutaflöning och erhålla samma pension som adjunkter vid de allmänna läroverken.

Under återopande af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer kommittén,

*att läraren i fysik vid farmaceutiska institutet må erhålla aflöning, i form af arfvode, till belopp af 1,500 kronor;*

*att aflöningen till läraren i teknisk farmaci och författningskunskap må utgå såsom arfvode till belopp af 2,000 kronor;*

*att läraren i bakteriologi må åtnjuta arfvode af 1,000 kronor; samt*

*att i staten för farmaceutiska institutet må, med uteslutande af anslag till assistenter, uppföras fyra ordinarie laboratorsbefattningar, en hvar med aflöning af 4,000 kronor, däraf 2,400 i lön och 1,600 i tjänstgöringspenningar, hvar till kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 500 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 500 kronor, efter ytterligare fem år.*

I gällande ordinarie stat för farmaceutiska institutet är under titeln »sekreterare och kamrerare» uppfördt ett belopp af 500 kronor. Därjämte har å extra stat för hvar och ett af åren 1906—1911 anvisats ett belopp af 500 kronor till ökad ersättning åt sekreterare och kamrerare.

*Sekreterare  
och kamre-  
rare.*

Kommittén saknar anledning att föreslå någon ändring af nu utgående ersättning i berörda hänseende.

Enligt kommitténs mening bör dock, såsom fallet är beträffande tandläkarinstitutet, beloppet uppföras i staten under förändrad titel »för bestridande af sekreterar- och kamrerargöromål».

Kommittén får alltså hemställa,



*att i staten för farmaceutiska institutet må uppföras ett belopp af 1,000 kronor för bestridande af sekreterar- och kamrerargöromål.*

**Vaktmästare.**

Beträffande öfriga i den ordinarie staten för farmaceutiska institutet ingående poster tillåter sig kommittén till en början erinra, hurusom redan före den år 1901 beslutade regleringen för institutet vaktmästarens aflöning var bestämd till 950 kronor, däraf lön 650 och tjänstgöringspenningar 300 kronor, dock att, därest vaktmästaren i sådan egenskap åtnjöte fri bostad, lönen skulle minskas med 150 kronor.

Uti den framställning från institutets styrelse, som, jämte annat, låg till grund för Kungl. Maj:ts förslag vid 1901 års riksdag, hemställdes, att vaktmästaren, utöfver honom tillkommande bostadsförmån, måtte erhålla aflöningsförhöjning.

Vaktmästargöromålen vid institutet voro nämligen, enligt styrelsens mening, så omfattande, att de väl motsvarade hvad som vid andra institutioner skulle fördelas på två personer. Vaktmästaren skulle ansvara för städning af auditorium och femton andra lokaler, af hvilka endast för fyra städerska blifvit antagen. Han skulle vara mekanisk arbetare för att under ferierna reparera och underhålla alla redskap af metall, han skulle ock sköta ångpannan. Under de senare åren hade värme- och ventilationsledning inrättats i de åt institutet upplättna lokaler. Vid andra institutioner vore för vården af värmeledningen särskild eldare anställd. Vaktmästaren vore dessutom portvakt. Under vintern började hans arbete kl. 6 f. m. och räckte till kl. 10 e. m. Han vore alltså icke i stånd att bereda sig extra inkomster. Endast en ovanligt duglig och skötsam arbetare kunde åtaga sig detta arbete. Skulle principiella skäl lägga hinder i vägen för vaktmästaraflöningshöjande, hemställde institutets styrelse, att särskild ersättning måtte beredas för vård af värmeledning och ångpanna.

Då vederbörande departementschef den 11 januari 1901 inför Kungl. Maj:t föredrog frågan om ny stat för farmaceutiska institutet, förklarade han sig anse det ej vara lämpligt, att någon ändring vidtoges i gällande stats bestämmelser om aflöningsförmåner för institutets vaktmästare, utan att dessa fortfarande borde utgöras af dels lön 650 kronor, som likväl,

därest vaktmästaren åtnjöte fri bostad, skulle minskas med 150 kronor, dels ock tjänstgöringspenningar 300 kronor.

Under rubriken »städning af lokalerna jämte skötsel af ångpanna samt värme- och ventilationsapparat» föreslog departementschefen uppförande af ett belopp af 850 kronor, hvaraf 250 kronor beräknades såsom ersättning för skötsel af ångpanna samt värme- och ventilationsapparat.

Mot Kungl. Maj:ts framställning i nyssnämnda hänseenden, som öfverensstämde med hvad departementschefen föreslagit, hade Riksdagen icke någon erinran.

Jämlikt särskilda medgifvanden af Kungl. Maj:t har af öfverskott å kurs- och terminsafgifter för hvart och ett af åren 1904—1907 utgått aflöningsfyllnad till en extra vaktmästare vid institutet.

Sedan farmaceutiska institutets styrelse uti underdånig skrifvelse den 29 september 1904 med anledning af då ifrågasatt utvidgning af undervisningslokalerna vid institutet gjort framställning om höjning af det ordinarie anslaget till städning af lokalerna m. m., men vederbörande departementschef hemställt, att anslagsförhöjningen i berörda hänseende för det dåvarande endast borde begäras anvisad å extra stat, beviljades vid 1905 års riksdag, i enlighet med Kungl. Maj:ts framställning, på extra stat för år 1906 till städning af lokalerna m. m. ett belopp af 150 kronor.

Enahanda belopp beviljades äfven för år 1907.

På framställning af Kungl. Maj:t beviljades vid 1907 års riksdag å extra stat för år 1908 ett belopp af 600 kronor till städning af lokalerna m. m. Denna förhöjning var föranledd af en ytterligare utvidgning af institutets lokaler.

Uti underdånig skrifvelse den 10 september 1907 hemställde institutets styrelse, att den å ordinarie staten uppförda posten »städning af lokalerna jämte skötsel af ångpanna samt värme- och ventilationsapparat» måtte ökas med å extra stat då anvisade fyllnadsbelopp.

Då denna fråga den 13 januari 1908 föredrogs inför Kungl. Maj:t, förklarade vederbörande departementschef, att han icke funnit något att erinra mot själfva beloppet, men, i olikhet med hvad styrelsen anhållit, ansåg han dock, att detta belopp icke då borde öfverföras å ordinarie

stat. Styrelsen hade nämligen inkommit till Kungl. Maj:t med en särskild framställning om vidtagande af vissa åtgärder för ordnande af institutets lokalfråga. För pröfningen af sistberörda ärende komme utredning att åvägabringas i fråga om anskaffande af egen lokal för institutet, och på utgången af denna utredning blefve beroende, huruvida och i hvad mån en del af då begärda anslagsökningar blefve af stadigvarande beskaffenhet.

I enlighet med departementschefens hemställan föreslog Kungl. Maj:t i statverkspropositionen vid 1908 års riksdag, att Riksdagen måtte på extra stat för år 1909 anvisa till städning af institutets lokaler m. m. ett belopp af 600 kronor.

Ifrågavarande belopp blef ock af Riksdagen beviljad.

Äfven för hvart och ett af åren 1910 och 1911 har Riksdagen å extra stat anvisat enahanda belopp.

Beträffande vaktmästargöromålen vid institutet äfvensom skötseln af ångpanna samt värme- och ventilationsapparater därstädes gäller för närvarande enligt den af föreståndaren uppgjorda arbetsfördelning, att den ordinarie vaktmästaren har att utföra egentliga vaktmästargöromål, hvori äfven ingår städning m. m. af ett antal rum inom institutet; den vid institutet anställde extra vaktmästaren skall deltaga vid de egentliga vaktmästargöromålen och i sådant hänseende äfven ombesörja städning af vissa rum, och åligger honom tillika skötsel af ångpanna, svafvelväteapparat, värmelednings- och ventilationsapparater m. m., de tider då sådant erfordras, samt, under ferierna, rengöring och iordningställande af laboratorier med där befintliga apparater och utensilier.

Vid en institution af den omfattning, som farmaceutiska institutet numera fatt, är det alldeles omöjligt, att erforderligt vaktmästarbiträde kan lämnas af endast en person. Till och med de två personer, som för närvarande bestrida de nyssberörda göromålen vid institutet, äro till fulla sysselsatta, något som för kommittén framgatt såväl vid besök å institutet som af lämnade uppgifter om deras dagliga tjänstgöringstid.

Då sålunda vid institutet förefinnes ett stadigvarande behof af två vaktmästare, har kommittén ansett, att å institutets stat bör uppföras

ytterligare en ordinarie vaktmästare, hvilken tillika skulle tjänstgöra som maskinist och eldare.

Den nuvarande ordinarie vaktmästaren åtnjuter fri bostad och uppbär fördenskull enligt gällande stat i kontant aflöning 800 kronor, hvar-till emellertid under senare år kommit en årlig gratifikation å 200 kronor af öfverskott å kurs- och terminsafgifter.

Af de till städning af lokalerna jämte skötsel af ångpanna samt värme- och ventilationsapparater å ordinarie och extra stat beviljade medel — sammanlagdt 1,450 kronor — utgår till den extra vaktmästaren ersättning, beräknad efter 90 kronor i månaden eller tillhoppa 1,080 kronor om året. Återstoden af ifrågavarande anslag, 370 kronor, utbetalas för städning.

Därest två ordinarie vaktmästare varda upptagna å institutets stat, har kommittén ansett den ene böra såsom förste vaktmästare erhålla de för motsvarande befattningshufvare i fångvårdsstyrelsen vid 1910 års riksdag bestämda aflöningsförmåner.

Till den vaktmästare, som tillika skulle vara maskinist och eldare, synes kommittén böra utgå samma aflöningsförmåner som tillerkänts andra vaktmästare i nyssnämnda styrelse.

Under åberopande af det anförda får kommittén hemställa,

*att i staten för farmaceutiska institutet må uppföras aflöning till en förste vaktmästare med 1,500 kronor, däraf 900 i lön, 450 i tjänstgöringspenningar och 150 i ortstillägg, hvar till kan komma ett ålderstillägg till lönen efter fem år med 100 kronor;*

*att för en vaktmästare, tillika maskinist och eldare, aflöningen må bestämmas till 1,200 kronor, däraf 700 i lön, 350 i tjänstgöringspenningar och 150 i ortstillägg, hvar till kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 100 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 100 kronor, efter ytterligare fem år; samt*

*att den bestämmelsen intages i staten att, därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstill-*

*lägg ej utgå till honom äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.*

**Städning.**

I händelse af bifall till kommitténs förslag om anställande på institutets ordinarie stat af en ytterligare vaktmästare, tillika maskinist och eldare, lära nu å ordinarie och extra stat anvisade belopp, 1,450 kronor, till städning af institutets lokaler jämte skötsel af ångpanna samt värme- och ventilationsapparater böra minskas med ett belopp, ungefärligen motsvarande den till den extra vaktmästaren nu utgående aflöning, eller till i afrundadt tal 400 kronor, hvilket belopp skulle afses till den städning, som ej ingår i vaktmästarnas tjänsteåligganden.

Kommittén hemställer alltså,

*att å farmaceutiska institutets stat må uppföras ett anslag af 400 kronor till städning af lokaler.*

**Materialier,  
instrument,  
böcker och  
samlingar.**

Till materialier, instrument, böcker och samlingar finnes å institutets ordinarie stat uppfördt ett anslag af 4,300 kronor. Å extra stat har anvisats dels 700 kronor för hvar och ett af åren 1909—1911 till inköp och bindning af böcker dels ock för år 1911 ett belopp af 2,500 kronor till materialier m. m.

Då behof af enahanda anslagsbelopp fortfarande torde föreligga, hemställer kommittén,

*att till materialier, instrument, böcker och samlingar må i institutets stat uppföras ett belopp af 7,500 kronor.*

**Uppvärmning,  
belysning och  
vattenförbruk-  
ning m. m.  
dylikt.**

Till bestridande af utgifterna för bränsle, gas, vatten m. m. slogs i den år 1901 antagna staten ett belopp af 2,100 kronor.

Emellertid hafva för ifrågavarande ändamål ytterligare anvisats å extra stat för hvar och ett af åren 1906, 1907 och 1908 500 kronor samt för hvar och ett af åren 1909, 1910 och 1911 1,400 kronor. Detta oaktadt har å anslagen i fråga för vissa år uppstått brist. I detta hänseende må här allenast erinras därom, att till tackande af sådan brist för

år 1908 vid 1910 års riksdag anvisades å extra stat för år 1911 ett belopp af 1,523 kronor.

För år 1911 äro för ifrågavarande ändamål å ordinarie och extra stat anvisade sammanlagdt 3,500 kronor, hvaraf, såsom ofvan nämnts, 1,400 kronor på extra stat. Uti sin förberörda underdåniga skrifvelse den 28 september 1910 har styrelsen för farmaceutiska institutet — för den händelse att ny stat för institutet ej skulle komma till stånd vid 1911 års riksdag — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte jämväl för år 1912 äska ett belopp af 1,400 kronor för ändamålet i fråga å extra stat. Däremot har styrelsen icke i sin nyssnämnda skrifvelse omförmält något behof af medel för täckande af eventuell brist å anslagen. Vid sådant förhållande har kommittén i sitt förslag till stat ansett sig böra för ifrågavarande ändamål under en omformulerad rubrik upptaga ofvanberörda 3,500 kronor; hemställande kommittén,

*att till bestridande af kostnaderna för uppvärmning, belysning och vattenförbrukning med mera dylikt må å farmaceutiska institutets stat uppföras ett belopp af 3,500 kronor.*

Hyran för institutets lokaler utgår för närvarande med 12,000 kronor, hvaraf 6,800 äro anvisade på ordinarie och 5,200 (från och med år 1909) på extra stat.

*Hyra för  
lokaler.*

Äfven för år 1912 har styrelsen — under ofvan angifna förutsättning — hemställt om äskande af sistberörda belopp å extra stat.

Kommittén hemställer,

*att i institutets stat må till hyra för lokaler anvisas 12,000 kronor.*

Å den år 1901 antagna staten för farmaceutiska institutet uppfördes ett anslag af 1,000 kronor till »egendomens underhåll, renhållning och diverse».

*Egendomens  
underhåll,  
renhållning  
och diverse.*

Anslaget visade sig snart otillräckligt, hvadan å extra stat för ändamålet anvisades 1,000 kronor för hvartera af åren 1906 och 1907 samt 2,000 kronor för hvar och ett af åren 1908—1911.

För ifrågavarande ändamål utgå sålunda för närvarande, å ordinarie och extra stat, sammanlagdt 3,000 kronor om året. Institutets styrelse har, under meranämnda förutsättning att ny stat ej skulle komma till stånd vid 1911 års riksdag, hemställt om anslag för ändamålet å extra stat för år 1912 till enahanda belopp som för nästföregående år.

Kommittén hemställer fördenskill,

*att till egendomens underhåll, renhållning och diverse må i blifvande ny stat anvisas 3,000 kronor.*

*Aflönings-  
villkor.*

Vid uppgörande af förslag till aflöningsvillkor för de ordinarie befattningshafvarna vid farmaceutiska institutet har kommittén tagit behörig hänsyn i tillämpliga delar till de bestämmelser, som vid de senare årens riksdagar fastställts i afseende å åtskilliga då beslutade löneregleringar. Därvid har kommittén särskildt beaktat de aflöningsvillkor, som stadgats för vissa befattningshafvande vid rikets universitet, tandläkarinstitutet och veterinärinstitutet.

Kommittén hemställer,

*att för åtnjutande af de ofvan för ordinarie befattningshafvare vid farmaceutiska institutet föreslagna aflöningsförmåner måtte fastställas följande villkor och bestämmelser, nämligen:*

*att innehafvare af ordinarie befattning vid institutet skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändring i institutets organisation eller verksamhet eller eljest i allmänhet kan vara stadgad, samt i sådant hänseende vara pliktig att, med bibehållande af den tjänsteställning och den aflöning han innehar, i enlighet med nya eller förändrade föreskrifter sköta de med befattningen förenade göromål;*

*att med ordinarie befattning vid farmaceutiska institutet icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;*

att med ordinarie befattning vid institutet ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, såframt ej, hvad angår professor, Kungl. Maj:t, och, hvad angår innehafvare af annan befattning, institutets styrelse uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid institutet, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att tjänstgöringspenningar ej må uppbäras af tjänstinnehafvare under honom beviljad tjänstledighet, utan skola för denna tid utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägg, där sådant utgår, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänstinnehafvare för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänstinnehafvare varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke prövas böra användas till befattningens uppe-



*hållande, skall under tiden innehållas, såvida ej pröfvas skäligt låta honom uppbära något däraf;*

*att vid sjukdomsförfall tjänstinnehafvare af lägre grad skall vara skyldig att mottaga förordnande till högre befattning vid institutet mot åtnjutande af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar i stället för egna tjänstgöringspenningar, dock ej längre än tre månader under ett och samma kalenderår;*

*att i fråga om i staten medgifven förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, och för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor, under iakttagande, hvad hvar och en af omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande professor vid farmaceutiska institutet därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till extra ordinarie professorsbefattning;*

*att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;*

*att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfven som ortstillägg skola utgå till månadens slut;*

*att i fråga om skyldighet att afgå från tjänsten äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension är stadgadt vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen; samt*

*att den, som tillträder de nya aflöningsförmånerna, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed.*

Därjämte torde böra förklaras,

*att en hvar, som med eller efter ingången af det år, med hvars början den nya staten träder i kraft, tillträder ordinarie befattning vid farmaceutiska institutet, skall vara pliktig att underkasta sig ofvanberörda villkor och bestämmelser, samt*

*att de förutvarande innehafvare af ordinarie befattningar vid institutet, hvilka icke före viss tidpunkt, som af Kungl. Maj:t bestämmes, anmäla, att de vilja öfvergå till den nya aflöningsstaten samt underkasta sig de för aflöningsens åtnjutande stadgade villkor och bestämmelser och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola vardt bibehållna vid dem enligt dittills gällande ordinarie stat tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem.*

Enligt kommitténs förslag skulle staten för farmaceutiska institutet *Stat m. m.* få följande utseende:

	K r o n o r.				
	Lön.	Tjänstgöringspennin- gar.	Ortstill- lägg.	Summa.	
1 professor i kemi och kemisk farmaci . . .	4,400	2,000	—	6,400	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 professor i botanik och farmakognosi . . . .	4,400	2,000	—	6,400	
1 lärare i teknisk farmaci och författningskunskap, arfvode . . . .	—	—	—	2,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 lärare i fysik, arfvode	—	—	—	1,500	
1 lärare i bakteriologi, arfvode . . . . .	—	—	—	1,000	
1 laborator . . . . .	2,400	1,600	—	4,000	
3 laboratorer . . . . .	7,200	4,800	—	12,000	
1 förste vaktmästare . .	900	450	150	1,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 vaktmästare, tillika maskinist och eldare . .	700	350	150	1,200	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
För bestridande af föreståndargöromål . . .	—	—	—	1,000	
För bestridande af sekreterar- och kamrerargöromål . . . . .	—	—	—	1,000	
Städning af lokaler . .	—	—	—	400	
Materialier, instrument, böcker och samlingar	—	—	—	7,500	
Uppvärmning, belysning och vattenförbrukning med mera dylikt . .	—	—	—	3,500	
Hyra för lokaler. . . .	—	—	—	12,000	
Egendomens underhåll, renhållning och diverse	—	—	—	3,000	
Summa	—	—	—	64,400	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

Den af Riksdagen år 1901 antagna staten för farmaceutiska institutet slutade på en utgiftssumma af 38,000 kronor.

Till bestridande af dessa utgifter beräknades dels afgifter af studerande till belopp af 4,000 kronor dels ock statsanslag af 34,000 kronor. Med nyssnämnda afgifter afsågos, enligt hvad handlingarna utvisa, s. k. kurs- och terminsafgifter.

I afseende å statens tillämpning förklarade Riksdagen, att det belopp, hvarmed de studerandes afgifter kunde komma att öfverskjuta 4,000 kronor för år, finge efter Kungl. Maj:ts pröfning användas såväl till förbättring af materielen vid institutet som ock till bestridande af förökad undervisning därstädes, i fall sådant funnes behöfligt.

De studerandes kurs- och terminsafgifter hafva för nedannämnda år uppgått till

år 1902 . . . . .	7,015 kronor	
» 1903 . . . . .	7,800	»
» 1904 . . . . .	8,850	»
» 1905 . . . . .	9,350	»
» 1906 . . . . .	7,900	»
» 1907 . . . . .	7,875	»
» 1908 . . . . .	8,025	»
» 1909 . . . . .	9,200	»

Vid bestämmande af det belopp utaf de studerandes kurs- och terminsafgifter, som vid fastställande af ny stat för institutet må kunna beräknas för bestridande af utgifter å nämnda stat, måste nödvändigtvis beloppet icke sättas högre än att äfven vid en vare sig tillfällig eller mera konstant nedgång af de studerandes antal full tillgång alltid må finnas till bestridande af å staten upptagna utgiftsposter. Vid öfvervägande häraf har kommittén ansett beloppet i fråga lämpligen böra bestämmas till 6,500 kronor. Till följd häraf skulle, vid bifall till kommitténs förslag till stat, erfordras ett statsanslag af 57,900 kronor.

Därest emellertid kurs- och terminsafgifter öfverskjuta 6,500 kronor, synes det kommittén att, i anslutning till hvad nu gäller, öfverskottet bör kunna efter Kungl. Maj:ts bestämmande få användas såväl till förbättring

af materielen vid institutet som ock till bestridande af förökad undervisning därstädes, i fall sådant finnes behöfligt. Kommittén vill dock hafva uttalat såsom sin bestämda uppfattning, att, för tiden efter det ny stat för institutet trädte i kraft, sådana öfverskottsmedel icke under något förhållande böra få användas till beredande af ökad ersättning åt befattningshafvare, för hvilken aflöning finnes uppförd å institutets stat.

*Kostnads-  
beräkning.*

Gällande ordinarie stat för farmaceutiska institutet slutar å en summa af 38,000 kronor, hvaraf dock endast 34,000 kronor utgöra statsanslag. Därjämte har å extra stat för år 1911 anvisats dels för tillfällig löneförbättring åt de extra ordinarie professorerna vid institutet ett förslagsanslag af 1,500 kronor dels ock för andra institutets behof — fränsedt ett belopp till täckande af en under år 1908 uppkommen brist — anslag af 15,200 kronor. De å 1911 års riksstat för farmaceutiska institutet uppförda anslag uppgå sålunda — med frånräknande af nyssberörda belopp till täckande af brist — till sammanlagdt 50,700 kronor.

Kommitténs förslag till stat upptager en slutsumma af 64,400 kronor. Häraf har kommittén till utgående af statsmedel beräknat ett belopp af 57,900 kronor. Då enligt kommitténs förslag icke skulle erfordras något anslag å extra stat, skulle — därest för år 1911 anvisade statsanslag för farmaceutiska institutet, på sätt nyss är nämndt, beräknas till 50,700 kronor — kommitténs förslag innebära en förhöjning af anslag å riksstat till institutet af 7,200 kronor.

Det torde emellertid härvid böra beaktas, att, i händelse af bifall till kommitténs förslag beträffande professorerna vid institutet, en besparing för statsverket skulle uppstå i så måtto, att den hyresersättning å 1,000 kronor till extra ordinarie professorn i kemi och kemisk farmaci, som af statkontoret utanordnats under förskottstitel och sedermera tillsammans med åtskilliga andra förskott ersatts statkontoret af särskildt anslag å extra stat, ej vidare skulle ifrågakomma.

Å andra sidan bör dock uppmärksammas, att vid ofvanstående kostnadsberäkning hänsyn icke tagits till ålderstillägg, hvilka, såsom hittills, skulle utgå af åttonde hufvudtiteln gemensamma förslagsanslag till ålderstillägg. I detta hänseende torde emellertid böra beaktas, att vid bi-

fall till kommitténs förslag ökade utgifter från nämnda anslag kunna för-  
anledas.

Enligt det förslag, som kommittén ofvan under rubriken aflönings-  
villkor framställt i anslutning till under senare år i sådant hänseende gifna *Öfvergångs-  
förhållanden.*  
bestämmelser, skulle de förutvarande innehafvare af ordinarie befattningar  
vid farmaceutiska institutet, hvilka icke före viss, af Kungl. Maj:t bestämd  
tidpunkt anmäla, att de vilja öfvergå till den nya aflöningsstaten, och som  
icke lagligen kunna därtill förbindas, varda bibehållna vid dem enligt dit-  
tills gällande ordinarie stat tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i  
den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i lagen angående civila  
tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills  
tillkommit dem.

Kommittén har emellertid icke ansett erforderligt att uppgöra någon  
särskild öfvergångsstat för farmaceutiska institutet, då fullt tillräckliga medel  
å den af kommittén föreslagna ordinarie staten skulle finnas tillgängliga  
för den eller dem af de nuvarande ordinarie befattningshafvarna, som må  
komma att kvarstå å den äldre staten.